

ALMAE MATRIS ALUMNI CROATICAЕ
DEUTSCHLAND e.V.

Vol. XI, Nr. 7, Frankfurt/M., MMIV

IMPRESSUM

VERLEGER / NAKLADNIK:

Almae Matris Alumni Croaticae -Deutschland e.V.
Vereinigung ehemaliger Studenten und
Freunde kroatischer Universitäten -
Deutschland e.V.

შენგამთავრებ ლათინურ და კლასიკურ მეცნიერებათა
მეცნიერების განყოფილება და გამომცემლობა

ADRESSE / ADRESA:

AMAC e.V.,
Ernst Töpfer-Str. 4
D-65510 Idstein
Telefon: +49 (06126) 8145
Telefax: +49 (06126) 58357
Email: info@amac-d.de
<http://www.amac-d.de>

REDAKTION / UREDNIŠTVO

Anka Krstić-Legović, Ivica Košak
{*Redaktionsleitung / Izvršno uredništvo*}
Dr. Dragica Anderle, Aleksandra Brnetić,
Vedrana Češljarić, Mladen Jonke, Ivan
Orešković, Peter Schwedl

LAYOUT

Ivica Košak

DRUCK/TISAK

Nassauische Digitalvervielfältigung
Idstein 2004

Bankverbindung / Bankovni račun:

Dresdner Bank AG, Frankfurt/M.
Konto-Nr. 271741400
BLZ 500 800 00

ISSN 1618-4122

**Vol. XI, Nr. 7, Frankfurt/M., MMIV
Heftpreis/cijena 5,- €**

Alle Rechte vorbehalten!

Für Manuskripte und Bilder kann keine Gewähr übernommen werden. Die Redaktion behält sich vor, eingesandte Beiträge zu überarbeiten, insbesondere zu kürzen. Der Inhalt der Beiträge liegt in Verantwortung der Autoren. Ihre Aussagen und Meinungen müssen nicht immer die von Herausgeber und Redaktion sein.

*Za sadržaj napisa odgovaraju autori.
Uredništvo se kao i izdavač ne mora nužno
slagati s mišljenjem autora.*

Liebe Mitglieder und Freunde der kroatischen Universitäten!

Die Reformwelle in Deutschland macht vor den Universitäten nicht halt. „Der Umbau der Hochschulen von nachgeordneten staatlichen Behörden in handlungsfähige, an der Wissenschaft orientierte Unternehmen erfordert die weitreichende Übertragung staatlicher Aufgaben auf die Universitätskörperschaften“ (nach Prof. Dr. Hermann, TU München). Diese Forderung spiegelt nicht nur die ewige Reformlust der Deutschen wider, sondern auch die mangelnde Leistungsfähigkeit der Schulen im Lande der Dichter und Denker. 20.000 Ingenieure fehlen jährlich, um die hohe industrielle Produktion aufrecht zu erhalten. Die Einwanderer aus Drittländern, darunter traditionell über Jahrhunderte auch die aus Kroatien, halfen diese Lücke zu schließen. Der Ruf nach elitären Universitäten wird immer lauter. Amerikanische Modelle werden als Orientierungs-Beispiele genannt. US-Hochschulabschlüsse sind in Mode gekommen. Unsere Hochschuldiplome werden gerade in gesuchten Fächern durch die BA- und die MA-Abschlüsse verdrängt. Das amerikanische Schulsystem hat auch in Kroatien Einzug gehalten. Das American College of Management and Technology (ACMT) in Dubrovnik ist eine gefragte Adresse für die Ausbildung zum Ingenieur oder zur Ingenieurin in Tourismus mit BA-Abschluß. Gleichzeitig dauert die Abwanderungswelle der Hochschulabsolventen aus Kroatien an. Es ist allzu verständlich, dass junge Leute etwas von der Welt erfahren wollen. Von Bošković bis Prelog, von Petriš bis Dolinar waren und sind kroatische Migranten mit erfolgreichen Karrieren an der Weltspitze zu finden. Aber auch die Erniedrigungen, die Misserfolge und die Aussichtslosigkeit, von denen keiner gerne spricht, sind allzu häufige Begleiterscheinungen des Lebens außerhalb der Heimat.

Unserer Verein AMAC ist seit 12 Jahren in der Bundesrepublik tätig. In letzter Zeit zeigt sich immer mehr, dass wir Interesse in wissenschaftlichen und politischen Kreisen sowie auf Wirtschaftsebene geweckt haben und dass wir als Partner auf internationalen Messen und Ausstellungen akzeptiert sind. Allmählich sind wir auch bei Kollegen in der Heimat willkommen Gesprächspartner. Um diese vielen guten Ansätze weiterzuführen und die Möglichkeiten für Zusammenarbeit wahrzunehmen und zu fördern, gibt es für unseren Verein viel zu tun und es liegt noch ein langer Weg vor uns. Wir sollten nicht vergessen, dass alle – wenn auch zum Teil noch kleinen – Erfolge sich nicht eingestellt hätten ohne die Freude und den Spaß, die wir bei unseren Treffen haben und die uns Kraft zum Handeln geben.

Mr
Ivica Košak

Dragi čitatelji i prijatelji našeg društva,

naše je Društvo bivših studenata hrvatskih sveučilišta (AMAC) u protekloj 2003. godini, nastavilo suradnju sa Zagrebačkim sveučilištem, konzularnim poslanstvima Republike Hrvatske, srodnim društvima i osobama iz kulturnog života Hrvatske i Njemačke.

U ožujku nas je 2003. godine iznenadila i ožalostila vijest o smrti našeg dragog člana i suosnivača Alumni-zajednice izvan domovine **prof. dr. Žarka Dolinara**. Pokojni je prof. Dolinar bio član Upravnog vijeća sveučilišta, emeritirani izvanredni profesor Medicinskog fakulteta sveučilišta u Baselu, sportaš svjetskog glasa, humanist, kolekcionar i nositelj najvećeg izraelskog priznanja: **povelje pravednika, yad vashem**. U ovom *Glasniku*, objavljujemo tekstove u sjećanje na našeg vrijednog, požrtvovnog i neumornog člana.

Koordinacija nas je Alumni-društava zagrebačkog sveučilišta predvođena prof. dr. Gretom Pifat-Mrzljak, s Instituta Ruđer Bošković iz Zagreba, potakla na suradnju u skupljanju podataka za ukupnu datoteku hrvatskih znanstvenika – i onih u dijaspori. Podaci će se čuvati u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Naša je želja: dijalogom i suradnjom pomoći u podizanju „**mostova razumijevanja**“ među ljudima i kulturama. Predsjednik je našeg AMAC-a za Njemačku, kolega Ivica Košak predložio suradnju IHK- Mainz- Hrvatske kulturne zajednice Mainz i AMAC-a Njemačke radi **organiziranja trilateralnog kulturnog skupa** gradova – prijatelja: Zagreba, Mainza i Haife. Taj su prijedlog pozdravili svi sudionici sastanka održanog 13. rujna 2003 u kući „Zagreb“ u Mainzu, u organizaciji „Hrvatske kulturne zajednice - Mainz“.

100-ta je godišnjica rođenja, znanstvenika i rektora Zagrebačkog sveučilišta prof. dr.-ing., dr.-ing.e.h., dr.-ing.h.c. Frana Bošnjakovića proslavljena 2002. i 2003. godine nizom predavanja i svečanosti u Njemačkoj i Hrvatskoj. Obitelj Bošnjaković iz Stuttgarta, predstavnik ing. Srećko Bošnjaković, predsjednik kolektivnog društva HIT&E, poklonila je Zagrebačkom sveučilištu ostavštinu seniora, prof. Frana Bošnjakovića. Time je Fakultet strojarstva i brodogradnje u Zagrebu postao vlasnik *Zaklade Bošnjaković*, donacije, koja je „u svojoj idealnoj vrijednosti neprocjenjiva“.

Suradnjom u stručnom projektu Fakulteta elektronike i računarstva u Zagrebu (FER), naše je Društvo sudjelovalo skromnim poklonom, koji se sastoji od opreme i elektronskih dijelova potrebnih za izradu diplomskog rada

na tom fakultetu. Pri tom su projektu stručni savjeti naših kolega iz AMAC-a bili vrlo dragocjeni. Sva oprema iz FER-donacije ostat će na fakultetu za buduće potrebe i istraživanja.

Ranijih su godina, članovi AMAC-a sudjelovali na tribini hrvatskih izdavača na **Frankfurtskom velesajmu knjiga**, pa su tako nastupili i prošle godine 11.10. 2003. To je ostvareno u suradnji s nakladama *Erasmus*, *Golden Marketing*, *Matica Hrvatska*, *VDG-naklada* i *KALKE* iz Stuttgarta.

Prikaz je nastupa objavljen u književnom časopisu *Most*, br. 4 u Zagrebu 2003. godine.

„Ivanje“ smo proslavili u lipnju u Mainzu s **Lidijom Bajuk**, umjetnicom koja nam je uz gitaru zanosno otpjevala pjesme inspirirane starim hrvatskim narodnim „melosom“. Njen smo nastup i predavanje iz hrvatske narodne baštine, predstavili na našoj internet-stranici, koju uređuje Vedrana Češljar na W3W serveru.

Adventski smo susret uz pjesmu, ukusnu večeru i u dobrom raspoloženju, proslavili u društvu s našim počasnim predsjednikom, grofom Eltzom Vukovarskim, članovima Hrvatske kulturne zajednice iz Mainza, te gostima iz Stuttgarta i Zagreba.

Vas dragi čitatelji, pozivamo na suradnju u našem Društvu. Rado ćemo objaviti Vaš kometar, sugestije ili kritiku. Na našoj adresi: www.amac-d.de donosimo novosti, kroniku i posljednja izdanja *Glasnika*. Putem „linka“ (veze) možete kontaktirati s kolegama na sveučilištima u Zagrebu, ali i s drugim AMAC-organizacijama u svijetu. Pridružite nam se!

Naše je vrijeme obilježeno brzim promjenama. Moderni nam mediji omogućavaju brzu komunikaciju, ali ne donose **ljudsku toplinu**. Zato nam je vrlo dragocjeno naše druženje, razmjena mišljenja, zajednička organizacija makar i manjih projekata kojima možemo doprinijeti ne samo nauci nego i općem dobru te boljem razumijevanju među ljudima. Svaki je takav pokušaj zbližavanja naš „kamenčić“ za „**most nade i razumijevanja**“. Zbog toga se i veselimo svakom novo pridošlom članu !!!

Prije 700 je godina rođen veliki talijanski pjesnik **Francesco Petrarca**. Humanist i preteča svog vremena koji nas i danas ostavlja bez daha - svojim razmišljanjima i porukama, a koje su aktuelne i moderne i za naše vrijeme.

Među mnoge jubileje, upravo pada i 200-ta godišnjica smrti jednog od najslavnijih Nijemaca, filozofa **Immanuela Kanta**. Što bi ovi evropski velikani prošlosti rekli, kada bi se iznenada našli u našem, današnjem globaliziranom i nesigurnom vremenu? Zasigurno bi prepoznali Evropu u njegovanju znanosti i kulture, razvoju tehnike i usavršavanju biotehnologije, ali bi isto tako i zaključili - da je današnjem stanovniku Evrope još potrebniji jaki duh i interes za prave ljudske vrijednosti.

Anka Krstić-Legović

SADRŽAJ / INHALT

Impressum / Ivica Košak, Grußwort	II
<i>Anka Krstić-Legović, Uvodna riječ</i>	1
Sadržaj	2
Novo predsjedništvo društva AMAC-Deutschland e.V.	3
IN MEMORIAM ŽARKO DOLINAR	4
<i>Žarko Dolinar, ČOVJEK VRIJEDI ONOLIKO KOLIKO OD SEBE DOBRA DAJE</i>	6
IN MEMORIAM KATHLEEN VAUGHAN WILKES	9
<i>Ivica Košak, Izvješće o radu u 2002-oj godini</i>	10
<i>Ivica Košak, Izvješće o radu u 2003-oj godini</i>	11
<i>Srećko Bošnjaković, HIT&E Stuttgart: Izvješće o radu</i>	13
<i>Anka Krstić-Legović, Milko Kelemen - Geburtstagsjubileum</i>	15
<i>Ivica Košak, Dan hrvatskog gospodarstva</i>	16
<i>Vedrana Češljarić, Skup u IHK Frankfurt</i>	18
U inozemstvo po znanje	21
<i>Ludwig Steindorff, Kroatien auf dem Weg in die EU</i>	22
<i>Ivica Košak, Auseinandersetzung mit unserer Vergangenheit</i>	25
Donacija /stipendija FER-u	27
<i>Jadranka Jureško-Kero, Hrvatica, koja suvereno vlada svjetskim laboratorijima</i>	28
<i>Dragutin Lederer: Varijacije ergonomijskih kriterija</i>	29
<i>Lidija Bajuk, Mythische Symbole in kroatischen Volksliedern</i>	31
Časopis MOST	34
<i>Dragica Anderle, Mate Meštrović : U vrtlogu hrvatske politike</i>	36
<i>Lazar Dodić, Jure Bogdan, Pontificium Collegium Croatorum Santi Hieronymi</i>	37
<i>Anka Krstić-Legović, Zvonimir Mrkonjić “Gonetanje gomile”</i>	39
<i>Edvin Bukulin, Hrvatski Očenaši u glagoljskim rukopisima</i>	41
<i>Malkica Dugeč, Poezija</i>	44
<i>Anka Krstić-Legović, Interview mit dem Dr. Kurt-Jürgen Maaß</i>	46
<i>Greta Pifat-Mrzljak, Dubravka Skender, Upitnik Nacionalna i sveučilišna knjižnica</i>	49
<i>Anka Krstić-Legović, Neue Forschungen in Troia</i>	50
PRIJAVA za sudjelovanje na III. Saboru	51
<i>Ivan Đikić, Željko Bošnjak, WACP</i>	52
Auszug aus der Satzung des Vereins AMA Croaticae-Deutschland e.V.	III

Novo predsjedništvo društva AMAC-Deutschland e.V.

Izabrano na godišnjoj skupštini 06.03.2004. u Wiesbadenu

1. PREDsjedNIK

Ivica Košak,
dipl. ing. elektrotehnike
Ernst Töpfer-Str. 4
D 65510 Idstein
Tel. +49 (06126) 8145
Fax. +49 (06126) 583571
ivokosak@t-online.de

2. PREDsjedNICA

Dr. Marija Dragica Anderle
Bremthaler-Str. 47
65207 Wiesbaden
Tel./Fax: 06127 - 61976
anderle.wiesbaden@surfeu.de

3. PREDsjedNIK

Ivan Orešković,
dipl. ing. graditeljstva
Bockenheimer Landstr. 83
60325 Frankfurt
OPC.AMAC.D@t-online.de

TAJNICA

Vedrana Češljar
Sauerstr. 43
65934 Frankfurt
Tel: 069/395053
Handy: 0170/52 52 557
VECES@hotmail.com
Homepage:
vedrana-cesljar.de

ZAPISNIČAR

Maja Ciciliani
Astheimer-Weg 45
55130 Mainz
Tel. 06131/883313
Handy: 0177 / 6 425 440
e-mail:
Maja.Ciciliani@gmx.de

RIZNIČAR
Slavko Pantelić
Klarastr. 21
06131/2193333
Handy: 0171/9512446
55116 Mainz
slavko.pantelic@t-online.de

dipl. ing. Srećko Bošnjaković
Dachswaldweg 66 b
70569 Stuttgart
0711/6871922
bosnjakovic2s@aol.com

REFERENT ZA TISAK
Anka Krstić-Legović
Pragstr. 182
70191 Stuttgart
Tel. 0711/852652
klego@z.zgs.de

Mladen Jonke
Kvintička 20A
HR 10000 Zagreb
Tel. 00385(01)4580241
mladen.jonke@zg.hinet.hr

Anita Biloš
Kalle Str. 7
60320 Frankfurt
Tel. 069-565314
Handy: 0173/3268751
ANITA@BILOS-BILOS.DE
<http://www.bilos-bilos.de/>

Celestin Legović
Pragstr. 182
70191 Stuttgart
Tel. 0711/852652
klego@z.zgs.de

<http://www.amac-d.de>
info@amac-d.de

IN MEMORIAM

Profesor dr. sc. Žarko Dolinar,

(3. srpnja 1920. – 9. ožujka 2003.)

Jedan je od utemeljitelja i predsjednik udruženja studenata hrvatskih sveučilišta izvan domovine (AMAC MUNDI) i nadasve dragi nam kolega, preminuo.

Dr. sc. ŽARKO DOLINAR, član Upravnog vijeća sveučilišta, emeritirani, gostujući prof. Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Baselu rodio se u Koprivnici 3.07.1920. godine od oca Jakova i majke Franjice.

Diplomirao je na veterinarskom fakultetu u Zagrebu 1948., gdje je i doktorirao s tezom osobitosti redukcije lišnjače (1959). Od 1961. radi u zavodu za anatomiju medicinskog fakulteta u Baselu. Izvanredni je profesor medicinskog fakulteta (1969.–1985.), te predavač na stomatološkom fakultetu (1978.–1983.) u Baselu. Dolinar je po svom predavačkom opusu u neku ruku rekorder je je imao pravo ekatedralne nastave (*venia docendi*) na 5 fakulteta (humana medicina, veterina, stomatologija, farmacija, fakultet za sport i fizičku kulturu). Uz anatomiju, bavio se istraživanjima s područja histologije, patologije, embriologije i genetike, a znanstvene radove objavljivao u hrvatskim i stručnim inozemnim edicijama. Športsku je karijeru započeo u Novom Sadu 1934., a nastavio u Ljubljani (1935.–1936.) i u Zagrebu (otac je kao sudac često mijenjao mjesta službovanja). Velik su utjecaj na njegov odgoj imali i salezijanci u Ljubljani i Zagrebu (na Knežiji) gdje je Žarko uz vjeronauk učio i prve udarce reketom. Prvi je Hrvat koji je na svjetskom prvenstvu svih sportova osvojio tri medalje stolnom tenisu; brončanu, srebrenu (Kairo, 1939.) i zlatnu (u igri parova s V. Harangozom 1954. u Londonu). Od 1939. član je HAŠK-a, kojem donosi prvenstvo u

pojedinačnom natjecanju za hrvatski kup u Bjelovaru 1941. Iste je godine osvojio prvo mjesto i na međunarodnom turniru u Berlinu. Jedan je od utemeljitelja prve svjetske športske federacije *Swaythling club international* (Stockholm, 1967.) koja se bbrine o športskim šampionima koji su zapali u životne teškoće. Kao kolekcionar skupio je bogatu zbirku umjetničkih predmeta, likovnih djela, te rukopisa i autograma (preko 7000). Poznat je i njegov rad na humanitarnom polju. Još je kao gimnazijalac spašavao židove za vrijeme progona u drugom svjetskom ratu, a za to je odlikovan najvećim izraelskim priznanjem za nežidove; poveljom pravednika *yad vashem*. Dobitnik je i povelje Henryja Dunanta, utemeljitelja *Crvenog križa*. Suosnivač je pri osnivanju *Hrvatske zaklade protiv raka* u domovini i postaje predsjednik njezinog glavnog odbora (1970.). Suosnivač je prvog ogranka *Matice hrvatske* u Švicarskoj i njezin predsjednik (Basel, 1967.), predsjednik, a potom i počasni predsjednik *HKZ-e* u Švicarskoj (1989.), te osnivač *Almae Matris Alumni Croaticae AMACH* bivših sveučilištaraca (Zürich 1989.). Počasni je građanin nekoliko gradova, a uz Aloisa Mocka jedini počasni građanin svog rodnog grada Koprivnice. Sudbinski je bio vezan za sva tri hrvatska nobelovca. sa **Ivom Andrićem**, dok je ovaj još bio diplomat u Berlinu, a s **Lavoslavom Ružičkom** i **Vladimirom Prelogom** u Švicarskoj. Iako je proputovao više od 150 zemalja i nekoliko puta obletio cijelu kuglu zemaljsku i kretao se u najvišim krugovima, nikad nije zaboravljao i *obične* ljude. Uvijek se odazivao na pozive kad god su mu to termini dozvoljavali i svojim prisustvom uveseljavao mnoge "fešte". Svojim je snažnim i melodičnim glasom mnoge podsjećao na već zaboravljene hrvatske pjesme; stare Paljetkove šlagere, domobranske pjesme, bunjevačke, a pogotovo na pjesme iz doba banovine.

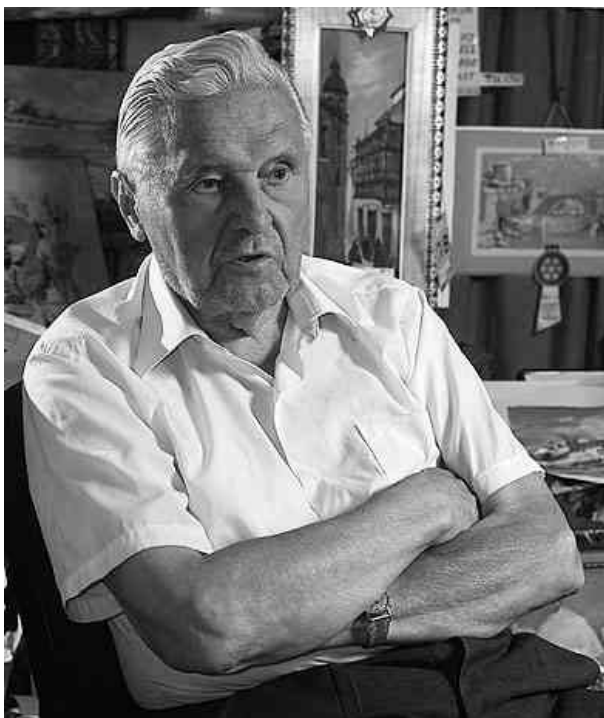
Jedan je od svojih velikih životnih ciljeva uspio ostvariti tek 1989., kada je u suradnji s tadašnjim rektorom Sveučilišta u Zagrebu Zvonimirom Šeparovićem uspio osnovati **Alma Matris Alumni Croaticae** u Zagrebu.

Sa Žarkom Dolinarom napustio nas je *homo universalis* kakvih u povijesti iseljene Hrvatske nije bilo mnogo!

IN MEMORIAM

**Professor Dr. sc. Žarko Dolinar,
Mitbegründer und Vorsitzender der Vereinigung
ehemaliger Studenten und Freunde
kroatischer Universitäten (AMAC MUNDI)**

Unser lieber Kollege ist gestorben.

Dr. sc. ŽARKO DOLINAR, Mitglied des Verwaltungsrates der Universität, emeritierter Professor der medizinischen Fakultät an der Universität in Basel, geboren in Koprivnica am 3.7.1920, als Sohn von Jakov und Franjica Dolinar. Das Veterinärstudium erwarb er 1948 an der Fakultät in Zagreb, wo er auch promovierte. Von 1961 an arbeitete er in der Anatomie der medizinischen Fakultät in Basel. Von 1969 bis 1985 war er außerordentlicher Professor an der medizinischen Fakultät sowie von 1978 bis 1983 Dozent an der Zahnmedizinischen Fakultät in Basel. Er war Inhaber mehrerer Lehrstühle an 5 Fakultäten (Humanmedizin, Veterinärmedizin, Zahnmedizin, Pharmazie, Fakultät für Sport und Leibeskultur). Neben der Anatomie beschäftigte er sich mit Histologie, Pathologie, Embryologie und Genetik. Seine Forschungsarbeiten veröffentlichte er in kroatischer und ausländischer Fachliteratur. Seine Sportkarriere begann er 1934 in Novi Sad, setzte sie fort in Ljubljana (1935-1936) und in Zagreb. Großen Einfluss auf seine Erziehung übten die Salesianer in Ljubljana und Zagreb aus. Dort lernte er auch mit dem Tischtennisschläger umzugehen. Als erster Kroatier erwarb er in Kairo 1939 Bronze und Silber und im Tischtennisdoppel mit V. Harangoza 1954 in

London die Goldmedaille. Von 1939 an war er Mitglied des **HAŠK - Kroatischer akademischer Sportclub** – und siegte 1941 im Tischtenniseinzel im kroatischen Tischtenniscup in Bjelovar. Im selben Jahr erreichte er den ersten Platz im Internationalen Tischtennisturnier in Berlin. Er war 1967 Gründungsmitglied der ersten internationalen Sportföderation **Swaythling Club International** in Stockholm, der es sich zur Aufgabe machte, auf Abwege geratenen Sportchampions zu helfen.

Als Sammler trug er eine große Anzahl Kunstgegenstände, Bilder sowie Handschriften und Autogramme (über 7000) zusammen.

Sein Engagement auf dem humanitären Sektor ist weithin bekannt. Schon als Gymnasiast rettete er Juden während der Pogrome im zweiten Weltkrieg. Das war auch der Anlass zur Verleihung der höchsten israelischen Auszeichnung für Nichtjuden, der Urkunde des *Gerechten* (**Yad Vashem**). Ihm wurde auch eine Urkunde des **Henry Dunant**, Begründer des Roten Kreuzes, verliehen. Er war Gründungsmitglied der kroatischen Krebsvorsorgeorganisation und wurde 1970 zu ihrem Präsidenten gewählt. Er war Gründungsmitglied der ersten Außenstelle der **Matrix Croatiae** in der Schweiz und wurde auch hier in Basel 1967 zum Vorsitzenden gewählt. Er war Ehrenpräsident der **Kroatischen Kulturgemeinschaft** in der Schweiz und begründete 1989 die **Alma Matris Alumni Croatiae AMACH** ehemaliger Studenten der kroatischen Universitäten in Zürich. Schicksalhaft war er mit den drei kroatischen Nobelpreisträgern verbunden. Mit **Ivo Andrić** als er noch im diplomatischen Dienst in Berlin stand, mit **Lavoslav Ružička** und **Vladimir Prelog** in der Schweiz. Obwohl er mehr als 150 Länder bereiste und die Erdkugel mehrmals umflog und sich in allerhöchsten Kreisen bewegte, vergaß er dabei die kleinen Leute nicht. Er nahm immer, soweit die Termine es erlaubten, Einladungen an und erfreute mit seiner Anwesenheit viele Feste. Mit seiner kräftigen und melodischen Stimme erinnerte er an die schon vergessenen kroatischen Lieder: alte Paljetak-Schlager, Lieder der kroatischen Heimatwehr, sowie die bunjewischen und insbesondere die Lieder aus der Zeit der Gespannschaften.

Eines seiner höchsten Lebensziele erfüllte sich 1989 mit der Gründung der **Alma Matris Alumni Croatiae** in Zusammenarbeit mit dem damaligen Rektor der Universität in Zagreb, **Zvonimir Šeparović**.

Mit Žarko Dolinar verließ uns ein **Homo Universalis**, von dessen Schläge es in der Geschichte der emigrierten Kroaten nur wenige gab.

ČOVJEK VRIJEDI ONOLIKO KOLIKO OD SEBE DOBRA DAJE

*U sjećanje na našeg nezaboravnog člana i prijatelja
Žarka Dolinara, donosimo pismo njegovom
prijatelju prof. dr. Dragi Novaku.¹*

"Čovjek učeći raste, upoznavši se - manjim postaje."

Naš Dragec – erudit, cijeli je svoj vijek ispitivao i ocjenjivao *Čovjeka*. Radostan sam i počašćen što se svojim osvrtnom mogu pridružiti proslavi Dragecoveg jubileja! Nemam znanja ni talenta da za njega napišem i komponiram jednu lirsko - romantičnu simfoniju ili bar jednu odu, uz opetovanu žalost što ne živimo i radimo zajedno ili bar u blizini. Jamačno bi bilo bezbroj stimulacija, zajedničkih istraživanja, putovanja i zabava. Jamačno se ljudi sličnih genetskih struktura privlače a k tome pomažu i faktori iste okoline, mentaliteta odgoja, običaja i jezika. I kao revni učenik - slušač naših velikana Ružičke i Preloga, kao i Reichsteina (nobelovac, Basel) - vraćam se uvijek k znanstvenoj istini, koja nama "prirodnjacima" i jedino pristaje. Ona nije toliko sklona "divnoj, bogatoj, plemenitoj" NATURI - kako je opisuju literati i drugi teoretičari, političari, ekonomisti i novinari. I eto, moj caeterum censeo² o prilično brutalnoj *Prirodi* i našem ekspresnom boravku na planetu.

Već je i sama startna osnovica života nepravična. Nas smo se dvoje rodili u bogatoj Podravini, od imućnih roditelja s ogromnim mogućnostima kao oprečna usporedba s nekim djetetom iz visokih Anda ili iz sudanske pustinje. Kroz milenije usađivani i ponavljani geni agresije, osvajanja, ubijanja i osvete, "obdarili" su nas s preko 16.000 ratova (samo u 20. stoljeću čak 192) bez ikakvog respekta prema milijunima robova ("veliki" je Gaj Julije Cezar dotjerao, kao multimilijuner, najmanje 700.000 robova, dok je Aleksandar u Perziji - zvan "prljavi"- pohvatao preko 300.000. Sve to međutim postoji u sličnim oblicima i danas. To me stimuliralo

¹ Tekst je ovog priloga objavljen u knjizi: Ispod duge most, PABST Science Publishers, Čakovec, 1998. Miriam Sperber, Vladimir Cvetnić (eds.) ISB 3-933151-83-X Knjiga je posvećena 60-oj godišnjici života prof. dr. med. Drage Novaka. Žarko Dolinar je s ovim tekstom nastupio i na 5. Kongresu zbora hrvatskih liječnika (WACP) 20. 11. 2000. u Würzburgu, njegovom zadnjem javnom nastupu u organizaciji AMAC-a Njemačke.

² *Caeterum censeo*: lat. „Uostalom, smatram...“ – početak rečenice kojom je Katon Stariji Cenzor uoči trećeg punskog rata dovršavao govore u senatu, jer je on, kad se bilo o čemu govorilo, pozivao Rimljane da svakako unište Kartagu.

da već nekoliko desetljeća studiram životna djela bar 500 velikana čovječanstva – naravno onih s pozitivnim doprinosima. Rezultat je toga zapanjujući: osim legendarnog Jošue³ iz Nazareta, nema životnog borca za generalnu slobodu i neiskorištavanje bližnjega. Tome nisu nijedan period života, niti jedan mjesec... žrtvovali... niti Tutankamon, Imphotep, Kleopatra, niti Platon ili Demokrites (Aristotel, koji gotovo ništa praktičnog nije otkrio, odnosno "pogodio", smatrao je da je rob *res publica*⁴ - javna stvar). To su slijepo kopirali Toma Akvinski i niz filozofa, a još više Petrarca, Dante i Rabelais. O takvom su shvaćanju Newton, Leibnitz, Lessing ili Kant samo šutjeli. Nijedna se filozofska škola, velika religija ili sveučilište nije pitalo zašto se tako brutalno postupa sa životinjama, našim najvjernijim, najsigurnijim, najljepšim pomoćnicima i prijateljima.

Aoj ti draga "plemenita" *Prirodo*, koju su opjevali oni, koji te uistinu i ne poznaju a vide te samo našminkanu i pod prolaznom maskom. Iskreni te "prirodnjaci" skromno pitaju: Kako si dijelila elementarne darove? Sunce žarko ne sije jednako, jer su toplina i hladnoća raznoliko raspoređene... a zrak, plodna zemlja, potresi, suše, poplave, glad, sreća i žalost, zdravlje, hurikani kao i raspodjela dobrih i loših gena, to je sve nepravedno podijeljeno. Krasan je zalaz sunca (ispravno, zalaz zemlje) i divna je mjesečina nad Dubrovnikom, ali je u zraku, na zemlji, a napose u moru stalan i nepošteđan rat, grabež i borba za dnevnu hranu - a to je ubijanje. Tu nema pardona a dobro je poznato da se domognu cilja i da prežive samo oni najjači, najspretniji i najbistriji a što u ljudskom društvu često znači i najpokvareniji - C'est la vie! A od tih silnih teoretičara, književnika, filozofa, političara, ekonomista, teologa i milijuna tona knjiga potječu nove podjele, krize, razdvajanja i ratovi. Nije pristojno, ali sam na nekoliko kongresa i simpozija morao s mnogo jada otvoreno reći: "Gospodo ekonomisti, akademici, profesori, novatori! Kad bismo mi farmaceuti, stomatolozi, veterinari, medicinari ili agronomi tako radili kao vi - pokrepalo bi vam pola čovječanstva, životinja ili biljaka." A

³ Jošua u hebrejskom proizlazi iz sintagme BOG SPAŠAVA = JAHWE JAŠA ili יהושע U hrvatskom je udomaćeno latinizirano ime Isus, prema grčkoj transkripciji Ἰησους (=Iesus), a koja na grčkom nema simboličkog smisla. I.K.

⁴ *Res publica* – lat. opća stvar, javno dobro. Ovdje za neslobodnog čovjeka - kao svojina. Inače u Rimljana najčešće za javne, zajedničke poslove svih građana, tj. za državne poslove i samu državu.

milenijima su ove teoretske i apstraktne znanosti tlačile, ograničavale i cenzurirale otkrića i spoznaje prirodnih znanosti..

Nabrajanju tih poznatih tabu-slučajeva gotovo i nema kraja. Najradije bih završio s masovnim hobijem čovjeka - *homo ludens*⁵ - sportom. I tu dominira nesuglasje. Olimpijske su igre i slični turniri postali čisti biznis, profit i nacio-šovinizam. Nema više zlatne epohe amaterizma. Krovna je organizacija IOC (International Olympic Committee) do prije nekoliko godina zaštitnica amaterizma, harmonije i tolerancije, jedna od milijunaških skupina u kojoj diktatorski predsjednik dovodi više od 80% njemu podobnih. Podobni političari (a ne izobraženi sportaši), dolaze iz nedemokratskih vlada, koji su doživotno birani - uz velike beneficije, luksuzne priredbe i bajoslovne darove svih zainteresiranih. Ne poznamo ni slične nakaradne organizacije - uz prizvuke svjetskih šampiona: "Mi dođosmo, dasmo, odigrasmo i odosmo". Vi pak slavni "olimpijci"⁶ ostajete - i kao političari trubite "Politika i sport trebaju biti razdvojeni" - pa iz luksuznih odaja "Sheratona" (sua stoji do 3000.- USA \$ za jednu noć) - slušaju i gledaju kako gore kurdska ili bosanska sela. Ni slučajno ne daju nijednom šampionu da bilo gdje nešto javno i humano kaže. A što će i kamo će roditelji s djecom? Pred našim očima IOC i velike organizacije dopuštaju da neki Rios ili Sampras za 4 - 5 paralelnih (ispravnih) bombi prima omotnicu s pet, šest ili sedam stotina tisuća USA \$. I to sve za 4 - 5 igara, koje su nam nekada bile hobby odnosno veselje. Challenge, znatiželja, kako nadigrati, prevariti ili iznenaditi protivnika. A spajanje mladih? Neka nitko ne misli da Maradona pozna Platinija, da je s njim izmijenio adrese, da se dopisuju... Mi, bivši vrhunski sportaši, potpisali smo da nam ne treba međunarodni Olimpijski komitet s 30-ak odjela i stotine (po srdačnoj vezi i protekciji) komotnih, koketnih činovnica i referenata sa centralnim komitetom kojeg vodi Francov ministar. Da *tempora nubila*⁷ dođu, pokazuju "cehovi" trenera, masera, novinara (dakako bez izobrazbe), štabova i izbornika. Nitko ni da čuje da zvijezdama sportskog neba ne treba trener, jer ga nitko ne može naučiti kako se pucaju penali ili servira 229 km/h. To su geni i dispozicija. Gotovo ni jednu "klasu" nije pronašao trener, svi su nenadano izrasli i trebalo im je samo osloboditi talent.

Ovo je OSVRT na epohu na kraju turbulentnog XX.

⁵ *Homo ludens* – lat. čovjek koji se igra, čovjek kao zaigrano biće.

⁶ Olimpijnik, grč. *olympionikēs*, pobjednik na natjecanju u Olimpiji.

⁷ *Tempora nubila*, lat. oblačna vremena.

stoljeća, koje je progutalo više žrtava nego sva prethodna. Ta strahota nije posljedica pronalaska "praška za buhe" ili zubne paste, penicilina, aspirina, ispucavanja, krpanja i dodavanja negativnih gena i jedinki. To je produkt 385 filozofskih škola, stotina religija i stotinjak tisuća sekti i kultova, koje si još danas uzimaju prava da tumače što je život, karakter, zloba, agresija, ljubomora, kriminal, talent, dobrota, kognitivne sposobnosti ili, oko 5500 nasljednih bolesti - manjih ili većih. A sama njihova podijeljenost, svađe, prkos i stotine diferentnih detalja, očito su produkti silnog utjecaja nenadmašivo mnogo DNA – različitih sekvencija...

... Posljednja je riječ znanosti ipak ISTINA - najveći postulat i blagodat jednog vrijednog života: "Scientia nihil aliud est - quam veritatis imago."⁸ Tu je sliku *Istine* proširio Novak na sva područja djelatnosti ostavši jamačno daleko od kobnih ostataka prošlih, totalno ignorantskih stoljeća. Daleko od mistike, dogmi bilo koje vrste, od pustih kultova i sekti, utvara, okultizma, parapsihologije i ostalih analognih vjerovanja, horoskopa i astrologija. - Novak je zanimljiv "species"⁹ i nema mu mnogo ravnih ni sličnih. On i putuje, registrira, komparira i predaje. Tako je svakim danom bogatiji, iskusniji ali i solidniji pa vjerujem da ne bi, kraj svega znanja, pristao preko noći postati političar a pogotovo ne u funkcionalnoj vlast. On poštuje zaključak mudrih i odgovornih te čestu izreku i upozorenja našeg velikana i nobelovca Preloga: "It is nothing as *frightfull* – as *IGNORANCE in action*."

Kloni se onoga koji NE ZNA, A NE ZNA DA NE ZNA. Studirajući i predavajući morfologiju, fiziologiju i patologiju centralnog organa u kojem se nalazi više od 50% svih gena, odn. njihovih "komandi" i utjecaja - vjerujemo i znamo da ne možemo podržavati uprave, sisteme, vlade, države s unicelebralnim ili monocerebralnim načinom. Naš i životinjski mozak nisu jednako stabilnih funkcija i kondicija u 7 h ujutro ili u 19 h navečer. Praksa koja je zakazala, praksa pogrešnih shvaćanja, raznih napetosti, stresova i slučajnosti - morala bi biti otklonjena. Ja predlažem "PETU DIMENZIJU" kao osnovicu i logični postulat za mnogo sigurniju, postojaniju, odgovorniju upravu ili državu po sustavu "*decem ili septem viri*"¹⁰ koja i nije a i ne

⁸ *Scientia nihil aliud est quam veritatis imago*, lat.:

„Znanost nije ništa drugo doli slika istine.“

⁹ *Species*, -ei, f. – lat. primjerak, predstavnik svoje vrste

¹⁰ *Decemvir*, lat. „jedan od desetorice muževa“; *septemvir*, lat. „jedan od sedmorice muževa“. Od glavnoga broja i imenice *vir* Rimljani su gradili nazive za dužnosnike, članove kolegijalnih tijela građanske uprave, raznih povjerenstava i sl..

može toliko zakazati. Dokaz je tome stara Atena, stari Rim, Venecija i Dubrovnik. Današnja Confederatio Helvetica¹¹ nema predsjednika odn. ministre - sve javne poslove obavlja sedam saveznih sekretara, odnosno savjetnika, iz različitih stranaka, kantona, etničkih skupina a nominirani se *primus*¹² mijenja svakih 365 dana.

Očito je Novakovo saznanje da je prema "TEMPUS EDAX RERUM"¹³, najvrednije u našem životu vrijeme, koje sve proždire i briše i koje nikakvim novcem ne možemo kupiti – što je stvorilo njegovu odličnu organizacijsku sposobnost. On nije sanjar svojeg života, već on živi svoje snove. Na vrijeme je uvidio da je ovaj svijet jedna golema *armija ignoranata*, *diletanata* i *glupana*. Bazelski je građanin Erasmus (umro u Baselu 1536., a pokopan u katedrali iz X. stoljeća) uspio već tada uvjeriti svoju okolinu ("*Laus stultitiae*" - Pohvala gluposti) o toj kobnoj činjenici. Čime se mi možemo "isprсити"? S onih 2 - 3 % koji su kroz vijekove znali čitati i pisati. Ili s ozbiljnim podatkom da Petrarca nije čitalo ni 800 ljudi, a teoretičari su ga proglasili "ocem humanizma". Dantea je pročitao oko 3000 ljudi, a danas niti toliko. Žalosno je također, da naši centri pamćenja u cerebrumu i drugi centri (Amygdala, cornu Ammonis, Hypocampus, Limbijski sustav) prosječno nisu u stanju akumulirati i memorirati sve znanje i saznanje koje pljušti oko nas. Znanje je poput bureta koje curi: stalno ga punimo - a ono se *in continuo*¹⁴ prazni. Da to nije tako, završili bismo u "eksploziji" odn. u psihijatrijskoj klinici ili bijegu. . . (Darwin, Nietzsche, Donizetti, v. Gogh. ?). Novak se uzdigao pa je svojom zdravom zaokupljenošću ostao izvan vječnih krugova sterilnih, apstraktnih, neproduktivnih i često štetnih, antihumanih poltrona i kameleona. . . AKO NISI SLUGA ISTINE – POSTAJEŠ ISTINSKI SLUGA. . .! Summa summarum: genetski i okolinom vrlo ograničeni ljudi definitivno su podijelili taj svijet u agresivne tabore što Novakov odn. Conrad Wilhelmov ili Flemingov pronalazak NIJE...!

... U iskrenom počasnom govoru o tvom životu i radu moram neminovno podvući jednu, za dolazeće generacije descendenata važnu karakteristiku: u svojem tempu nisi imao ni potrebu, priliku, nagruće, odgoj, logiku a ni osnovu da budeš osvetoljubiv,

zločest, zavidan, ljubomorani, nestalan ili labilan. Krunska ti je značajka, da nisi OGOVARAO, "govorio iza leđa" - nisi grdio - bravo! Sklon si organizaciji ovećih "fešti", skupova i udruženja - uz široko otvorena vrata svojih domova. Sudjeluješ u mnogim znanstvenim i stručnim priredbama a prvi si akademikar iz Njemačke, koji je smjesta pristupio - još 1989. godine - u zajednicu svih naših rasutih sveučilištaraca po svijetu - u AMAC-mundus. Osnivač je i doživotni počasni predsjednik zajednice nobelovac, prof. Prelog.- Životom i marljivim si se radom izvan svoje domaje tješio Senekinom: "*Nulla terra exillium est - sed patria altera*".¹⁵ Zbog loših sustava i režima nismo mogli svojim nasljednicima, zavičaju i narodu ostaviti ništa vrijedno. "Man muss verlieren um ein Stück des Glücks zu fühlen." A da je sve kako nije, prigrlili bismo srednjovjekovnu oxfordsku devizu:

"DOMI MANERE CONVENIT FELICIBUS"¹⁶

Ni ovu misao nisi zapustio, pa si izgradio u svome kraju drugi *domus*. Nadam se čvrsto da ćemo i tamo "pretresti" naše intimne teme, pjevati, recitirati - i dakako pričati šale i viceve... Sakupio sam ih bar oko 3500. Kao zainteresirani patolog stavih na svoj barjak: "*Bolje humor - nego tumor*" - Hurra..! No ne zaboravimo se zahvaliti zemljama u kojima smo živjeli i radili. Zahvalimo im se, jer su nas kompletirale u kulturi i naučile nas radnoj odgovornosti i obvezama. Tu smo spoznali da ČOVJEK VRIJEDI ONOLIKO KOLIKO OD SEBE DOBRA DAJE – i to toliko, koliko je u tom jurećem vlaku života moguće.

Dragec naš dobri, vjerni, nezaboravni kolega, prijatelj i "pajdaš" naše Podravine: od sveg ti srca "FALA" za sve što si nam dao. Fala ti za tvoju brigu i dijagnozu da sam nesposoban (dakako genetski) za pisanje memoara, susreta, obrade događaja - pa si me tjerao i poklonio mi diktafon i uzor-knjigu "Vita di Moravia". Fala Ti u ime najžalosnije vojske koju jedan narod može imati - a to su razasuti i "besplatno prodani" "sveučilištarci - ALUMNI"¹⁷ naše *Almae mater*¹⁸. Nastavi onom regulom Don Bosca "*Budite veseli, činite dobro i pustite neka i vrapci cvrkuću.....*"

Totus Tuus Miles Christi et pacis...

¹¹ *Confederatio Helvetica*, lat. ime Švicarske kao konfederativne države.

¹² *Primus*, podrazumijeva se *inter pares*, lat. „prvi među jednakima“.

¹³ *Tempus edax rerum*, lat. „Vrijeme, proždiratelj svega“, vrijeme koje sve razjeda i uništava, zub vremena.

¹⁴ *In continuo* – lat. neprekidno, neprestano.

¹⁵ *Nulla terra exillium est, sed patria altera*: lat. „Nijedna zemlja nije progonstvo, već je druga domovina.“

¹⁶ *Domi manere convenit felicibus*: lat. „Ostati kod kuće dano je srećnima.“

¹⁷ *Alumnus*, lat. hranjenik, gojenac, siročić

¹⁸ *Alma mater*, lat. „brižna majka“, uobičajeni izraz za *universitas studiorum*, sveučilište, kao ustanovu koja znanjem hrani i odgaja akademsku mladež.

IN MEMORIAM

**Prof. dr. KATHLEEN
VAUGHAN WILKES**

(23. lipnja 1946. – 21. kolovoza 2003.)

U Oxfordu je 21. kolovoza 2003., u 58. godini života, umrla dr. Kathleen Vaughan Wilkes, filozofkinja, sveučilišna profesorica u Oxfordu, dugogodišnja voditeljica filozofskog tečaja *Philosophy and Science* na međunarodnom poslijediplomskom studiju u Dubrovniku i doktorica *honoris causa* Sveučilišta u Zagrebu, čiji je pepeo, prema njezinoj posljednjoj želji, 1. listopada 2003. razasut u more podno dubrovačkih zidina. U auli je Sveučilišta u Zagrebu održana 30. listopada 2003. komemoracija na kojoj su o životu i radu prerano preminule K. V. Wilkes govorili Z. Šikić, N. Čačinović i N. Kovač uz glazbu J. S. Bacha i J. Masseneta u izvođenju violončelistice L. Beraković i gitarista K. Bedeka. Kathleen Vaughan Wilkes rodila se u Radleyu blizu Oxforda u Velikoj Britaniji. Diplomirala je i magistrirala *Literae Humaniores* na Oxfordskom sveučilištu, a godine 1973. doktorirala je filozofiju na Princetonskom sveučilištu posvetivši se posebice istraživanjima antičke filozofije te filozofije duha, znanosti, religije i političke filozofije. Zagovarajući suočavanje filozofije sa znanstvenim i stvarnim iskustvenim činjenicama o ljudima i svijetu oko nas te nastojeći da se tim činjenicama ovlada razumnom konceptualizacijom oslobođenom od svakog filozofskog dogmatizma, često je pozivana na poznata svjetska sveučilišta od Sjeverne Amerike, preko Europe do Azije. Godine 1978. dolazi u Međunarodni interuniverziteti centar u Dubrovnik, gdje vodi poslijediplomski filozofski tečaj, koji pod njezinim vodstvom dostiže vrhunac. Od 1986. do 1993., uz vođenje tečajeva, predsjednica je Izvršnog odbora Centra. Napisala je nekoliko vrijednih znanstvenih knjiga (*Physicalism, Philosophical Problems in Artificial Intelligence, Real People, Autonomy of Psychology*) i šezdesetak znanstvenih i stručnih članaka. Uz to je uređivala više znanstvenih časopisa i zbornika te organizirala brojne simpozije i tečajeve održavajući predavanja diljem svijeta. Za svoj akademski rad primila je više nagrada i priznanja, a vrijedno je istaknuti odlikovanja Češke akademije znanosti i Poljskog ministarstva znanosti.

Za vrijeme je opsade Dubrovnika 1991./1992. odbila napustiti grad. Nbrojenim je pismima svjetskim dužnosnicima, uglednicima i organizacijama te posebice telefonskom suradnjom s *BBC World Service-om* nastojala tada upoznati svijet s barbarskim napadima srpske i crnogorske vojske na

Dubrovnik. Za vrijeme je rata u Hrvatskoj slala ratna izvješća poznatim novinama poput *New Statesmana, Timesa, The Guardian, Observer* i sl. i brojnim izvještajnim agencijama otkrivajući istinu o hrvatskoj borbi za neovisnost i moleći pomoć za ratom uništenu Hrvatsku. Godine je 1992. *Oxford*

Magazine objavio njezine zapise pod naslovom *Dubrovnik: Lead upon Gold (olovom po zlatu)*. K. V. Wilkes jedna je od osnivačica, a od 1995. i predsjednica British-Croatian Society. Godine 1993. proglašena je počasnom građankom grada Dubrovnika; 1997. odlikovana je Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića, a 2001. joj je Sveučilište u Zagrebu jednoglasnom odlukom Senata dodijelilo doktorat *honoris causa* »za izniman znanstveni opus i nesebičnu podršku Hrvatskoj u ostvarivanju nezavisnosti i obrani od agresije ...«. Promovirala je 2001. kao 88. počasni doktor Sveučilišta u Zagrebu.

Preranom smrću dr. Kathleen Vaughan Wilkes filozofska je znanost ostala bez požrtvovnog istraživača istine i izvrsnog organizatora, a Hrvatska bez jednog od svojih najiskrenijih prijatelja. Njezino će ime trajno ostati upisano u povijesti Sveučilišta u Zagrebu kao i u sjećanjima hrvatskih sveučilištaraca, posebice zagrebačkih i dubrovačkih.¹⁹

Josip Milić

¹⁹ Kathleen Vaughan Wilkes sudjelovala je na Literarnoj tribini društva AMAC-Deutschland u Frankfurtu povodom Velesajma knjiga 2002.

Izvešće o radu društva AMAC-Deutschland e.V. u 2002. godini

U proteklom je razdoblju održano deset otvorenih sjednica predsjedništva u prostorijama Hrv. kat. misije u Frankfurtu, Rüterstr. 5. - Zahvalni smo misiji za gostoprimstvo i uvidamo, kako je pored prostora za susrete, potrebno imati i lokalnu logističku bazu. U Stuttgartu je na taj način organiziran HIT&E u prostorijama društva "Verein Deutscher Ingenieure" (VDI) a u Kölnu *Colonia croatica* u prostorijama Kulturnog centra grada Kölna za multikulturalne namjene (IGNIS).

Organizacija je "Ujedinjeni narodi" (UN) proglasila 22. ožujka danom vode. Dan vode («Wassertag») obilježen je u Idsteinu s predavanjem dr. Rutkowskog, člana Prirodoslovnog društva iz Wiesbadena. Nastavljena je i suradnja s Fresenisus-akademijom u Idsteinu. Tragična je smrt profesora dr. Henatsch-a usporila razvoj odnosa i organizaciju studijskog putovanja u Hrvatsku.

Berlinsku je izložbu *Tri jezika tri pisma u Berlinu* medijski pratila naša kolegica Aleksandra Brnetić (Sender Freies Berlin). Za organizaciju je bio odgovoran naš kolega prof. dr. Srećko Lipovčan.

U Frankfurtu je održana promocija doktorske radnje kolegice dr. Marije Dragice Anderle. Tema je radnje: *Gradske lože na obali istočnog Jadrana*.

Predsjedništvo je AMAC-a prisustvovalo susretu HIT&E u Stuttgartu.

Tribina je na Ivandan 2002. bila priređena u Mainzu, a sponzor je domjenka bio naš kolega Stjepan Pantelić. Predavanja: Srećko Bošnjaković o rektoru Zagrebačkog sveučilišta prof. dr. Franu Bošnjakoviću, dr. Marija Anderle o prvom rektoru Zagrebačkog sveučilišta prof. dr. Matiji Mesiću i Edvin Bukulin o izložbi *Tri jezika tri pisma u Berlinu*. Prigodna je izložba rijetkih i antikvarnih knjiga posvećena Matici hrvatskoj, odnosno 160. obljetnici rada tog društva. U toku je osnivanje znanstvene knjižnice društva AMAC s katalogom u Internetu – zato i naziv: *Virtualna knjižnica*, a koja je momentalno u izradi!

Duhovski susreti Hrvatskog akademskog saveza (HAS). HAS djeluje već više od tri desetljeća na organizaciji susreta u vrijeme "duhovskih" blagdana. Akademski je karakter tih susreta interesantan i za društvo AMAC. Vidi prikaz susreta iz 2002. godine u «Glasniku».

Velesajam knjiga i godišnja skupština u sklopu literarne tribine u Frankfurtu. - Tribina je održana pred 25 posjetitelja uz internacionalnu participaciju. Institut je za društvena istraživanja «dr. Ivo Pilar» predstavio dokumentaciju o uzrocima rata u Hrvatskoj - rad profesora dr. Hrvoja Kačića.

Predavanje u Kölnu : Srećko Bošnjaković, 100. obljetnica rođenja rektora Zagrebačkog sveučilišta prof. dr. Frana Bošnjakovića. - **O radu nas društva Colonia croatica izvještava kolegica Jasna Müller Staničić.**

Organizacija sudjelovanja Hrvatskog folklornog zbora na Internacionalnom festivalu kulture u Idsteinu (Hrvatska kulturna zajednica, Wiesbaden). Ovaj je festival potvrdio kako *nije nužno biti član tzv. «Savjeta za strance» (Ausländerbeirat) da bi se hrvatska kultura predstavljala u ovdašnjim lokalnim centrima.*

Odnosi s «Hrvatskim svjetskim kongresom»: godišnja je skupština krovne organizacije pokazala, kako tu još uvijek postoje razne poteškoće.

Internationalna je konferencija o korištenju bioenergije u Dubrovniku u suradnji s Institutom za energiju "Hrvoje Pozar" (EIHIP) dodijelila stipendiju Fakultetu strojarstva i brodogradnje u Zagrebu za studentsku participaciju. Izvešće je o tom susretu za «Glasnik» napisala studentica Suša.

U jesen je 2002. preminio naš kolega Stjepan Pantelić. U «Glasniku» je na njegovu uspomenu objavljen članak "In memoriam". Poslije smrti kolege Pantelića, sudbina je društva Croatia antiqua u Mainzu postala neizvjesna.

Božićna je večera iliti Proslava završetka godine (Jahresabschlussfeier) održana u prosincu (sponzor Ivan Orešković).

U ime Zbora liječnika "World Association of Croatian Physicians" (WACP) pozdravio nas je prof. dr. Bill. - Tajnik WACP-a, prof. dr. Ivica Đikić predaje na katedri Medicinskog fakulteta u Frankfurtu.

Članovi su društva posjetili tribinu u "Palais Jalta" s Ivom i Slavkom Goldsteinom u Frankfurtu. Pri tome se razvila žustra diskusija o revizionizmu u Hrvatskoj i stavu intelektualaca prema odnosu na događaje u Hrvatskoj prošlosti.

Ivica Košak

Izješće o radu društva AMAC-Deutschland e.V. za 2003. godinu

Porezni je ured u Frankfurtu potvrdio strukturu za opću korist (Gemeinnützigkeit) društva AMAC-Deutschland e.V.

Doprinos je društva bivših studenata za unapređenje sveučilišne nastave izveden u vidu donacije za potrebe izrade diplomskog rada «Razvoj sustava za identifikaciju otiskom prsta» na Fakultetu elektrotehnike i računalstva u Zagrebu (FER). Ostvarivanjem je ovog projekta promijenjena praksa dosadašnjeg individualnog stipendiranja studenata. FER-u je darovana oprema i elektronski dijelovi potrebni za izradu jednog diplomskog rada. Vrijednost ukupnog projekta nadilazi višestruko cijenu materijala jer je nabavku dijelova pratila kvalificirana suradnja i savjetovanje stručnih članova društva AMAC.

I potvrda prof. dr. sc. Maria Žagara od 18.02.2003. izražava novu kvalitetu suradnje AMAC-a i Sveučilišnih organizacija jer će - *sva oprema iz donacije ostati na fakultetu za potrebe budućih radova ili istraživanja.*

Nakon *Memorijala Fran Bošnjaković* na Fakultetu strojarstava i brodogradnje (FSB) u Zagrebu od 11.-12. siječnja 2002. uslijedila je 2003. godine donacija-ostavština prof. Bošnjakovića Zagrebačkom sveučilištu u vrijednosti oko 27.000 € od strane obitelji Bošnjaković iz Stuttgarta. Donacija je ušla u imovinu *Zaklade Bošnjaković* na FSB-u. Vrijednost je donacije, posebice neprocjenjivu idealnu važnost, potvrdio i *Tehnički univerzitet* iz Dresdena u dopisu od 11.03.2003.

U ožujku nas je 2003. godine iznenadila žalosna vijest o smrti suosnivača Alumni-zajednice izvan domovine, prof. dr. Žarka Dolinara. O profesoru Dolinaru održane su tri komemorativne sjednice, u Frankfurtu, Wiesbadenu i Mainzu. Prof. dr. sc. Žarko Dolinar, član Upravnog vijeća sveučilišta, emeritirani, izvanredni profesor Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Baselu bio je jedan od utemeljitelja prve svjetske sportske federacije *Swaythling club international* (Stockholm, 1967.) koja se brinula za sportske šampione, koji su zapali u životne teškoće. Kao kolekcionar, sakupio je bogatu zbirku umjetničkih predmeta, likovnih djela, te rukopisa i autograma (preko 7000). Poznat je i njegov rad na humanitarnom polju. Još je kao gimnazijalac spašavao pripadnike izraelskog naroda

za vrijeme progona u drugom svjetskom ratu, a za to je i odlikovan najvećim izraelskim priznanjem za arijce (nežidove) - Poveljom pravednika *yad vashem*. Dobitnik je i povelje Henryja Dunanta, utemeljitelja *Crvenog križa*. Suosnivač je pri utemeljenju *Hrvatske zaklade protiv raka* u domovini i postaje predsjednik njezinog glavnog odbora (1970.). Suosnivač je i prvog ogranka *Maticice hrvatske* u Švicarskoj i bio njezin predsjednik (Basel, 1967.) a potom i počasni predsjednik *HKZ-e* (Hrvatske kulturne zajednice) u Švicarskoj (1989.), te osnivač *Almae Matris Alumni Croaticae AMACH* bivših sveučilištaraca (Zürich 1989.). Posljednju su počast hrvatskom *pravedniku* odali i židovski glazbenici prof. dr. Jakob Engelsons i prof. Galina Mamon. Kolega Žarko je bio i istaknuti pedagog, koji je odgojio generacije studenata pružajući im ne samo stručno znanje nego i humanistički odgoj. Nažalost su malobrojni tekstovi iz pera tog inače neumornog radnika poznati široj javnosti. Jedan se od takvih rijetkih zapisa nalazi u djelu *Ispod duge most*, knjizi posvećenoj prof. dr. Dragi Novaku. (Miriam Sperber, Vladimir Cvetnić eds., Pabst Science Publishers, Čakovec 1998. ISBN 3-933151-83-X). Prof. dr. Drago Novak vratio se 2002. godine u domovinu, a nama u Njemačkoj ostaje on u sjećanju kao jedan od pokretača Alumni-organizacije u Njemačkoj.

Od svibnja je 2003. godine društvo AMAC prisutno u World wide web-u s vlastitom stranicom: www.amac-d.de

Na adresi: www.amac-d.de možete saznati novosti, pretražiti kroniku ili baciti pogleda na tekstove posljednjih izdanja našeg GLASNIKA. Putem izravnog "link-a" (veze) možete se obratiti kolegicama i kolegama na sveučilištu u Zagrebu, fakultetima s AMAC-organizacijama kao i društvima AMAC/AMCA širom svijeta.

Aktualnost i kvaliteta naše stranice ovisi i o vašim priložima! Srdačno vas pozivamo na suradnju. U rubrici *članovi*, rado ćemo uvrstiti i vaše podatke jer profil našeg društva čine svi sudionici. Ukoliko već imate osobnu stranicu, iskoristite mogućnost povezivanja (link) sa stranicom društva.

Uključivanje će u mrežu olakšati komunikaciju i razmjenu informacija. To će se svakako odraziti i na redakciju našeg GLASNIKA. Uбудuće možemo ponuditi osim tiskane riječi i elektronsku informaciju, koja je brža (aktualna) a i jeftinija. Stranicu je izradila kolegica Vedrana Češljarić na W3W serveru.

GLASNIK smo Alumni-organizacije, koji je izdalo Sveučilište u Zagrebu, prosljedili našim članovima. Iz uvodnika Glasnika posebno ističem riječi rektorice prof. dr. Jasne Helene Mencer (cjelokupni se tekst

nalazi u ovom broju u mom članku «*Dan hrvatskog gospodarstva u Gospodarskoj komori Rheinhessen, Mainz*»).

Na tradicionalnom je susretu našeg društva u sklopu Ivanjskog blagdana (Johannisfest-Tage) u Mainzu nastupila studentica Antropološkog fakulteta u Zagrebu i poznata književnica Lidija Bajuk. U predavanju je o simbolici hrvatske kulturne baštine istakla bogatstvo izraza i autohtonost u narodnim pjesmama. Tekst je predavanja objavljen na internet-stranici društva AMAC: www.amac-d.de
Na tribini je bio izložen i književni rad, roman *Kneja* autorice L. Bajuk.

Hrvatska je znanstvena dijaspora velika ali njezine sistematske suradnje nema. Na prijedlog koordinacije Alumni-društava, prof. dr. Grete Pifat-Mrzljak, s Instituta Ruđer Bošković, e-mail: pifat@rudjer.irb.hr, prosljedili smo upitnik kolegicama i kolegama te ih zamolili da se i oni uključe u takvu ukupnu datoteku hrvatskih znanstvenika. U tom smislu pokrećemo preko Ministarstva znanosti i tehnologije, Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Sveučilišta u Zagrebu i Matice iseljenika projekt, kojim bi se formirala baza podataka o znanstvenicima hrvatskog porijekla u svijetu na suvremen, učinkovit i kvalitetan način a koja bi se kontinuirano održavala i pratila u okviru izgradnje Nacionalnog informacijskog sistema. Podaci će biti pohranjeni u bazi Nacionalne i sveučilišne knjižnice koja će ih davati na korištenje u znanstvene i edukativne svrhe.

U subotu 13. rujna 2003. pod pokroviteljstvom Gradskog ureda za kulturu, zastupanog po gosp. Peteru Krawietz, predstavljen je u kući ZAGREB rad "Hrvatske kulturne zajednice Mainz e.V.". Predstavnici su grada Mainza, gospođa Kriowsky iz Ureda za odnose s javnošću grada Mainza, dr. Augter predsjednik IHK-Mainz i predsjednik Njemačko-hrvatskog društva, te Miquell Vicente, voditelj poslova Ureda za strance i gradskih vijećnika u Mainzu, pozdravili prijedlog društva AMAC za organizaciju trilateralnog kulturnog skupa gradova Zagreba, Mainza i Haife (Haifa je kao i Zagreb, prijateljski grad Mainza).

Od 8. do 13. listopada 2003. održavao se u Frankfurtu međunarodni Velesajam knjiga. *Društvo bivših studenata hrvatskih sveučilišta u Njemačkoj* priredilo je tribinu o hrvatskoj knjizi kao mostu prema svijetu. Ta je tradicionalna literarna tribina – okrugli stol u sklopu *Velesajma knjiga* manifestacija duha suradnje domovine i dijaspore. Na tribini su sudjelovali: dr. Marija Anderle, Anka Krstić-

Legović, Edvin Bukulin, prof. dr. Lazar Dodić, Ivica Košak, prof. dr. Srećko Lipovčan, Ilija Matić, Siniša Modrić i Ivan Ott.

Na programu su bila prikazana izdanja iz naklada: Erasmus, Golden-marketing, Verlag KALKE iz Stuttgarta, Matica hrvatska, Zavod sv. Jeronima iz Rima, VDG-Verlag, s radovima Marije Anderle *Die Loggia communis an der östlichen Adria*, Ante Nazora/Zorana Ladića *Povijest Hrvata*, Milka Kelemena *Schreiben an Strawinsky*, Siniše Modrića *Schmetterling*, Zdravka Luburića *Lyrik*, Mate Meštrovića *U vrtlogu*, Ane Maletić *Povijest plesa*, Zvonimira Mrkonjića *Gonetanje gomile*, Slobodana P. Novaka *Povijest hrvatske književnosti*, Jure Bogdana *Papinski zavod svetog Jeronima* te Anice Nazor *Hrvatski Očenaši u glagoljskim rukopisima*. - Prikaz je nastupa društva objavljen u časopisu MOST br. 4, Zagreb 2003.

Evropski skup Hrvatskog svjetskog kongresa održan je 4.10.03 u Obertshausenu kraj Frankfurta/M. Moderaciju je nastupa prof. dr. Jurčevića, suradnika Instituta «Ivo Pilar» iz Zagreba preuzeo AMAC-Deutschland. Institut je «IP», bivša sveučilišna organizacija a danas javna ustanova (na proračunu Ministarstva znanosti) objavio zbornik radova pod naslovom *Budućnost iseljene Hrvatske*, Zagreb 1998. Koordinator je tog skupa, prof. Jurčević predočio sliku hrvatske migracije u domovini i predložio znanstvenu metodologiju u svladavanju razlika u pogledu na gospodarski i društveni razvoj Republike Hrvatske te suradnje hrvatskih migranata i iseljenika s domovinom.

U Stuttgartu je 17.11.03. u prostorijama Generalnog konzulata Republike Hrvatske održana komemorativna svečanost u čast bivšeg rektora Zagrebačkog sveučilišta, prof. Bošnjakovića. U suorganizaciji je s kolektivnim članom AMAC-a, društva *Hrvatskih inženjera, tehničara i ekonomista* (HIT&E) organizirano studijsko putovanje studenata FSB-a u izabrana industrijska postrojenja u Stuttgartu i okolici (Daimler, Stihl i dr.). Za većinu je studenata to bio prvi susret s «ozbiljnom» praksom.

Na zajedničkoj je tribini s društvom Colonia Croatica 25.11.03. u Kölnu održana promocija knjige *Die Loggia communis an der östlichen Adria* autorice dr. Marije Dragice Anderle. Sastanak je u Kölnu pružio priliku za susret s tajništvom HSKNJ. Gospodin je Müller naglasio potrebu konkretnog plana rada za krovnu organizaciju. Kao primjer, iznesen je nedostatak jednog hrvatskog časopisa na njemačkom jeziku. S istog je sastanka podneseno izvješće o razgovoru s gospodinom Jerkom Čuturom,

predsjednikom Udruge hrvatskih ugostitelja u pokrajini NRW. Ta je udruga organizirala predavanje prof. dr. Ribarčevića iz Splita (dipl. oec. et iura) o autohtonom kulinarstvu Hrvata. Potreba je za znanstvenom obradom te teme očigledna pa postoji mogućnost kao i potreba, da se ta tematika prenese (na inicijativu AMAC-a) u kulturne zajednice.

Na sjednici je predsjedništva 26.11.03 u Frankfurtu od strane njemačkog ogranka, AMAC-Deutschland e.V. prihvaćen **Statut Saveza društva bivših studenata.**

U utorak je 25. veljače 2003. u *Gospodarskoj komori grada Mainz-a* održana konferencija o poslovnim mogućnostima i okvirnim uvjetima poslovanja za njemačke gospodarstvenike a 1. prosinca 2003. u prostorijama Gospodarske komore u Frankfurtu i to kao informativna priredba, organizirana u suradnji Generalnog konzulata R Hrvatske, IHK Frankfurt i Njemačko-hrvatske industrijsko-trgovinske komore Zagreb.

Cilj je priredbe bio zainteresiranima dati obuhvatan uvid u trenutnu gospodarsku situaciju u Hrvatskoj, te motivirati njemačke tvrtke na investicijska ulaganja u Hrvatskoj.

Izvjешća su o skupovima i objavljena (Riječ HKZ Wiesbaden br. 33, 2003., www.amac-d.de).

AMAC-Njemačke planira vlastiti znanstveni skup o navedenoj tematici u suradnji s Hrvatsko-evropskim društvom, Frankfurt te suradnicima J.W. Goethe sveučilišta u Frankfurtu.

Članovi su predsjedništva AMAC sudjelovali 11.12.03. na božićnoj večeri Hrvatskog kulturnog društva u Koblenzu. Dogovorena je suradnja na ostvarenju ciljeva i ideja Alumni- organizacije. - Termini će zajedničkih tribina biti najavljeni.

Tradicionalni je božićni susret održan 13. prosinca u Mainzu u kući *Zagreb*. Uz počasnog se predsjednika društva grofa Jakoba Eltza Vukovarskog okupilo četrdesetak kolegica i kolega. Na skupu smo imali priliku pozdraviti i četiri nova člana društva.

Donacija je poduzeća *Lingua et Ius Ltd.* (razni artikli kao dar u vrijednosti od 200 €) omogućila da se susret bivših studenata pretvorio u kulinarsku gozbu.

Ivica Košak

HIT&E Stuttgart: Izvjешće o radu

17.V.2003. **proslavio je HIT&E svoju 10-godišnjicu osnutka, na pikniku "janje na žaru". Ta je godišnjica obilježena predavanjem i ekskurzijom, uz suradnju s VDI-om (sekcija Povijest tehnike, Stuttgart), i Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Stuttgartu, tako da je u prosincu došlo i do 50. susreta udruge. Nekoliko interesantnih događaja treba posebno istaknuti:**

1. Organizacija ekskurzije za 12 studenata FSB – Katedre za osnove konstruiranja Zagrebačkog sveučilišta od 16. - 18. X. 2003.

Ekskurzija je za 12 studenata pod vodstvom prof. Marjanovića i prof. Andrassyja bila realizirana na inicijativu članova AMAC-a gosp. Klarića i gosp. Bošnjakovića a uz aktivnu podršku članova udruga HIT&E i AMAC-a. Na podršci se Generalnog konzulata Republike Hrvatske želimo ovim putem posebno zahvaliti. Udruge su HIT&E i AMAC pokrile troškove smještaja a Generalni je konzulat Republike Hrvatske velikodušno pogostio čitavu studentsku grupu.

16.10.2003.

- ◆ 19:00 Dolazak u Stuttgart, smještaj i večera u hotelu – gosp. Bošnjaković
- ◆ 20:00 upoznavanje Stuttgarta – gosp. Klarić i gosp. Svilić

17.10.2003.

- ◆ 8:15 posjet tvrtki STIHL – odjeljenje "razvoj" (Waiblingen)
- ◆ 8:30 razvoj motornih uređaja, ispitivanje motora razvoj motornih pila, ispitivanje pogonske čvrstoće
- ◆ 10:30 obilazak odjeljenja "montaža" (Waiblingen-Neustadt)
- ◆ 13:30 obilazak pogona i montaže motora V- 6/8 Daimler-Chrysler obilazak Mercedes-muzeja (gosp. Poropatić)
- ◆ 18:00 Prof. dr. Andrassy: Predstavljanje spomen-knjige „Fran Bošnjaković“ u prostorijama Generalnog konzulata Republike Hrvatske

18.10.2003.

- ◆ 9:30 obilazak pogona tvrtke Danaher Motion, Wolfschlugen (Dr. Lederer)
- ◆ 12:30 Ručak s gospođom Dr. Tadić (generalna konzulica Republike Hrvatske u Baden- Württemberg-u) u Esslingenu
- ◆ 13:30 Stuttgartski centar (kupovanje, stari dvorac, državna galerija)
- ◆ 19:00 povratak za Zagreb

praksa na globalnoj, regionalnoj, evropskoj i državnoj razini. Zaključci ukazuju na neke nedostatke postojećih pravnih, institucionalnih i upravljačkih sustava. Predavanje sadrži preporuke za Jadransko priobalje, s naglaskom na potrebu jačanja preventivnih mjera, sudjelovanja javnosti i međunarodne suradnje u okviru postojećih međunarodnih sporazuma i okvira.

4. Dipl.ing. **Petar Cota**, suosnivač HIT&E, direktor izgradnje autoceste Zagreb – Lipovac i koordinator za tehničke preglede autoceste

HIT&E - AMAC	Udruga/tvrtka	odgovoran
Bošnjaković	HIT&E	Smještaj, organizacija
Dr. Lederer	Danaher Motion	Obilazak tvrtke Danaher Motion
Tomašević	Gerling	Slobodno vrijeme - subota
Svilić	Daimler-Chrysler	Slobodno vrijeme - četvrtak
Poropatić	Daimler-Chrysler	Mercedes-muzej – produkcija motora
Klarić	STIHL	Obilazak tvrtke Stihl

2. Dipl.ing. **Srećko Bošnjaković**, predsjednik HIT&E Stuttgart, održao je 17. X. u prostorijama Generalnog konzulata Republike Hrvatske, povodom 10-godišnjice smrti, kratko predavanje o hrvatskom termodinamičaru **Prof. Dr.-Ing., Dr.-Ing. e.h., Dr.-Ing. h.c. Franu Bošnjakoviću** (12.I.1902. – 1.X.1993.)

Zagreb – Split, Hrvatske autoceste d.o.o., Zagreb, održao je 17. XI. 03 u prostorijama Generalnog konzulata Republike Hrvatske predavanje o

3. Dr. **Branko Bošnjaković**, EST Consultancy, Tannay, Švicarska, red. profesor Tehničkog fakulteta Sveučilišta u Rijeci i bivši regionalni savjetnik Ekonomske komisije za Evropu Ujedinjenih naroda u Ženevi održao je 17. XI. u prostorijama Generalnog konzulata Republike Hrvatske predavanje o

AUTOCESTE ZAGREB – SPLIT s posebnim pogledom na TEHNIČKE PROBLEME I NJIHOVO SVLADAVANJE

sa slijedećim sadržajem:

Izgradnja je autoceste Zagreb – Split, ukupne dužine 390,7 km, na sektoru od Bosiljeva do Dugopolja centralni zadatak graditelja hrvatskih autocesta u razdoblju do lipnja 2005. Veličina se graditeljskog pothvata djelomično može opisati dužinom tog dijela autoceste od 312,1 km, koja je 16,5 km na objektima, odnosno vijaduktima i mostovima, 20,9 km u tunelima i na kojoj se izvodi 25,6 mil. m³ usjeka i 24,5 mil. m³ nasipa.

Okolišnim i zakonodavnim aspektima zagađenja Jadranskog priobalja

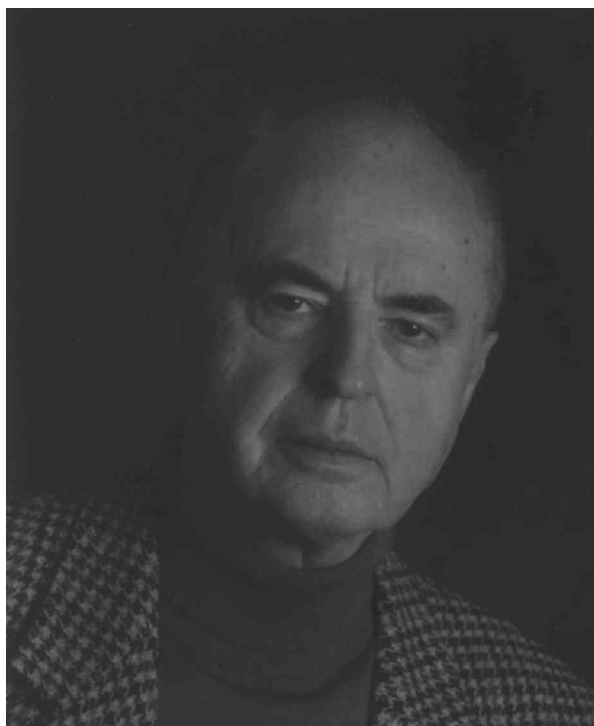
sa slijedećim sadržajem:

Problematika zagađenja morskog priobalja aktualna je ne samo u Hrvatskoj, nego i na čitavom Jadranu, u Sredozemlju i svim poluzatvorenim morima kao što je na pr. i Baltičko more. Perspektiva je predavanja upravljanje okolišem u okviru održivog razvoja, a posebice s gledišta međunarodnog zakonodavstva. Kao primjer uzima se zagađenje naftom, jer ono predstavlja ozbiljnu prijetnju priobalju s morske a i s kopnene strane. Predavanje naglašava okolišne, socijalne i gospodarske troškove zagađenja uzrokovane prijevozom nafte kopnom i morem. Prikazani su bili i uspoređeni ključni zakonodavni instrumenti, njihove karakteristike i odgovarajuća

Ova najmodernije opremljena autocesta s daljinskim upravljanjem prometa, osim što pretvara u stvarnost san generacija hrvatskih inženjera i gospodarstvenika, kao i korisnika u prometu, o suvremenom prometnom povezivanju Zagreba i Splita, pružiti će korisnicima najviši stupanj sigurnosti kao i zadovoljstvo putovanja uz prirodne bisere.

Srećko Bošnjaković

Milko Kelemen wird 80

Weltbekannt und einer der bedeutenden Komponisten der Gegenwart, hat nicht nur als kreativer Musiker, sondern auch als Lehrer, Dirigent und Organisator immer wieder versucht, die Klanglabyrinth der Neuen Musik zu erforschen und zu deuten.

Milko Kelemen, wurde geboren 1924 in Podravska Slatina, Kroatien. Sein Lebensweg als Komponist begann mit dem Kompositionsstudium bei Stjepan Šulek in Zagreb (1947) und führte ihn über Oliver Messiaen in Paris (1954) zu Wolfgang Fortner nach Freiburg (1955). Seit 1955 ist er ständiger Mitarbeiter bei den Darmstädter Ferienkursen für Neue Musik. 1959 gründete er die Zagreber Musikbiennale, ein internationales Musikfestival für Neue Musik und ist seit 1961 deren Präsident. Im Jahre 1994 organisierte er ein zweites internationales Musikfestival der Neuen Musik in seinem Geburtsort Podravska Slatina in Kroatien.

Berufslaufbahn:

Wissenschaftliche Arbeiten im elektronischen Siemens-Studio in München.

1973 Professor für Komposition an der Musikhochschule in Stuttgart.

1999. Gastprofessor in Berlin (Ford-Stiftung) an der Musikhochschule „Hans Eisler“.

Werke:

Konzertante Improvisationen für Streicher; „Equilibres“ für zwei Orchester; „Der neue Mieter“, musikalische Szene; „Composé“ für zwei Klaviere und Orchestergruppen; „Changeant“ für Violoncello und Orchester; „Der Belagerungszustand“, Oper; „Olifant“ für Trombita, Bali-Flöten, Bügel, Posaune und Kammerensemble; „Apocalypica“, multimediale Ballettoper.

Für sein Schaffen erhielt Milko Kelemen zahlreiche Preise: Den Beethovenpreis der Stadt Bonn, den Musikpreis der Stadt Zagreb, den ersten Preis der italienischen Sektion der internationalen Gesellschaft für Neue Musik, den kroatischen Preis „Josip Slavenski“, den hannoverschen Preis „Bernhard-Sprengel“, und für sein Lebenswerk den kroatischen Preis „Vladimir Nazor“.

Im Jahre 1973 wurde Kelemen das „Große Bundesverdienstkreuz“ der Bundesrepublik Deutschland verliehen, 1980 der französische Orden „Chevalier des Arts et des Lettres“ und 1995 der kroatische Orden „Marko Marulić“.

Die Kompositionen von Milko Kelemen sind bei den Verlagen *Universal-Edition* in Wien, *Schott* in Mainz, *Peters* in Frankfurt, *Schirmer* in New York und *Sikorski* in Hamburg erschienen.

Neben seinen musikalischen Werken veröffentlichte Milko Kelemen die Bücher „Klangwelten“, „Klanglabyrinth“, „Poruka Pateru Kolbu“ und „Schreiben an Strawinsky“.

Im seinen Buch „Klanglabyrinth“ diskutiert er die Probleme der Meinungsbildung zur Neuen Musik, das Verhältnis zwischen zeitgenössischen Komponisten und Musikinstitutionen und das Wirken der Zagreber Musikbiennale, die auf seine Initiative hin entstanden ist. Er stellt eigene Kompositionen und verschiedene Aspekte ihrer Entstehungs- und Rezeptionsgeschichte vor. Brisanz und Frische erhalten diese musik-ästhetischen Reflexionen durch das engagierte Plädoyer des Komponisten für ein von mechanischen Gesetzen freies, spontanes Komponieren, für eine Musik, die den schöpferischen Ausgleich zwischen den Dimensionen des Bewußten und des Unbewußten, zwischen der Rationalität und den Emotionen widerspiegelt.

Dan hrvatskog gospodarstva u Gospodarskoj komori Rheinhessen, Mainz

U *Gospodarskoj komori grada Mainz-a* održana je 25. veljače 2003. konferencija o poslovnim mogućnostima i okvirnim uvjetima poslovanja njemačkih gospodarstvenika u Hrvatskoj. Skupu je prisustvovalo oko pedesetak gospodarstvenika.

Okupljene je pozdravio dr. Harald Augter, predsjednik Gospodarske komore i predsjednik Njemačko-hrvatskog društva u Mainz-u.

U ime *Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Frankfurtu* pozdravio je nazočne osobe domaćin Silvio Kus. Uvod u temu o poslovnim mogućnostima i okvirnim uvjetima poslovanja za njemačke gospodarstvenike pripremio je gospodin Thomas Gindele, delegat njemačke privrede u Hrvatskoj.

Iako za poduzeća sa područja *Gospodarske komore Rheinhessen* gospodarski odnosi s RH iznose u odnosu na globalne tokove poslovanja tek manje od 0,3% razmjene robe i usluga, ipak je to za Mainz kao grad-partner Zagreba, kao i za bilateralne odnose republika Njemačke i Hrvatske, izvanredno važan podatak. Taj je odnos bio prepoznatljiv ne samo u broju predstavnika, kako je primijetio delegat Gindele, nego i u srdačnosti atmosfere prijema, posebice od strane Gospodarske komore.

Konzul gerant (otpravnik poslova) Silvio Kus naveo je pozitivne smjernice u razvoju hrvatskog gospodarstva i naglasio kako hrvatski prirodni i društveni resursi pružaju dobre mogućnosti za razvoj i isplativost ulaganja.

Gospodin Hans-Christian Arlt, iz *Ministarstva za gospodarstvo, promet, poljoprivredu i vinogradarstvo pokrajine Rheinland-Pfalz* informirao je skup o planovima za posjet Sisačko moslavačkoj i Slavansko-brodskoj županiji. Delegacija je u svibnju 2003. (od 12. do 16. 05.2003.) boravila u tim hrvatskim županijama.

Praktična su iskustva iz poslovnih odnosa iznijeli :

- Dieter Arning, direktor poduzeća Jakob Becker GmbH & Co. KG, Mehlingen, koji nudi uslugu sabiranja, odvoza i deponiranja smeća,
- Eberhard Rathgeb, direktor tvornice Polyplast-Mainz GmbH, koja izvozi plastične žličice za sladoled u Hrvatsku i
- Frank Sauerbrey, direktor tvornice Schott Boral, d.d. Pula (Schott Mainz je preuzelo proizvodnju stakla u Puli).

U raspravi su razmijenjena mišljenja i predavačima postavljena pitanja.

Navedene su poteškoće hrvatskog sudskog sistema koje je preopterećeno parnicama. Prema navedenim podacima o robnoj razmjeni, ipak je očito, kako teškoće nisu prepreka za uspješno poslovanje njemačkih privrednika u Hrvatskoj. Njemačko gospodarstvo izveze godišnje robe u vrijednost od € 1,6 milijarde. Povratni je tok iz Hrvatske vrijedan tek € 600 milijuna. Hrvatsko gospodarstvo ima doduše čvrstu osnovu i pozitivan, iako slab porast, ali u robnoj razmjeni s inozemstvom pokazuje kontinuirano negativnu bilancu. U 2002. je izvoz iznosio € 5,510 milijardi kod uvoza od € 9,941 milijardi. To predstavlja odnos od ca. 1:2.

Taj je odnos u njemačko-hrvatskoj razmjeni nepovoljniji, tj. ca.1:3, kod 600 milijuna € izvoza prema 1,6 milijardi uvoza.²⁰

Postoje dobri razlozi da njemačko gospodarstvo bude zadovoljno. Možemo li mi biti zadovoljni s takvim učinkom?

Negativna bilanca u visini od gotovo milijardu Eura, znači za hrvatske potrošače osiguravanje oko 10.000 radnih mjesta u SR Njemačkoj, pod pretpostavkom, da se investicija za jedno radno mjesto procijeni na 100.000 €²¹

Iz razgovora koji su uslijedili, bilo je i autoru ovog članka teško zaključiti kako bi se u robnoj razmjeni s inozemstvom došlo do preokreta u hrvatskoj negativnoj bilanci.

Usporedno smo ovom skupu mogli pratiti izvješća *Svjetskog gospodarskog foruma* iz Švicarske.²² Ovaj forum u izvješću od siječnja o.g. postavlja USA na prvo mjesto tablice te navodi za to dva razloga: 1. jeftin riskantan kapital za nove tehnologije ili proizvode i 2. uspješna suradnja američkog gospodarstva sa sveučilišnim i znanstvenim centrima.

U Europi nalazimo slične primjere jedino u Skandinaviji. Hrvatska se nalazi u tom smislu u izuzetno nepovoljnom položaju. Cijena je kapitala doduše niža nego u Njemačkoj, ali je sigurnost, koju banke zahtijevaju (60% vlastitog kapitala) izuzetno nepovoljna. Švicarska je kompanija Clariant, kao usporedba, s tek 10% vlastitog kapitala kupila deset puta vrednija postrojenja u kemijskoj industriji bivšeg Hoechst AG. Takve su se transakcije dešavale i u periodu «tajkunske pretvorbe» u Hrvatskoj, s tom razlikom, što u gotovo niti jednom preuzetom poduzeću nije proizvodnja nastavljena. Slično postupaju i inozemni ulagači, te je prema riječima

²⁰ Izvor Creditanstalt Bank of Austria: CEE Report 2003.

²¹ Savezni ured za zapošljavanje navodi podatak o ca. 53.000 zaposlenih radnika s hrvatskim državljanstvom. BAA 2002.

²² Weltwirtschaftsforum (WEF): «Global Competitiveness Report 2002-2003.

direktora Schott Borala tvrtke, otpušteno u Puli dvije trećine radnika, a dio domaće proizvodnje obustavljen (Hrvatska je prije bila izvoznik borsilikat proizvoda). U ostatku se poduzeća vrši proizvodnja malih serija koje bi bile preskupe u Njemačkoj ili se pak ne mogu automatizirati.

Predstavnik mi je Hypo-Vereinsbank-e, gospodin Michael Güls izjavio kako de facto za *Hrvatsku riskantni krediti (risk capital) ne postoje!* Prva je premisa američkog uspjeha hrvatskom gospodarstvu nedostižna. Izlaz na mala vrata leži u *joint adventure* poslovnim jedinicama, ali i one podliježu pooštrenim restrikcijama Basel II²³ konvencije banaka, a koje otežavaju pristup malim i srednjim ulagačima.

I suradnja hrvatskog gospodarstva s domaćim sveučilišnim i znanstvenim centrima ima mnoštvo nepremostivih problema. Jedna je od bolnih točaka odliv mladih stručnjaka u inozemstvo. Prema jednom članku iz New York Times-a, USA primaju pomoć u visini od 8 milijardi US\$ putem priliva stranih stručnjaka. 25% su članova US-Akademije znanosti stranci. 16 od 43 američkih Nobelovaca za fiziku i kemiju završili su svoju izobrazbu izvan USA.^{24 25} Sa 40 do 50 tisuća hrvatskih intelektualaca u dijaspori, "poklonila" je naša domovina, u smislu besplatnog izvoza u razvijene zemlje novčanu protuvrijednost od preko €6 milijardi.²⁶

Razgovori su na tu temu nastavljeni i na zasebnom susretu Gospodarske komore i Društva bivših studenata hrvatskih sveučilišta (AMAC). I ovoga puta je hrvatska delegacija našla u Mainz-u, prema

riječima predsjednika dr. Augtera, otvorena vrata i srce. I to je baš bila još jedna prilika da se ustanovi, kako se za hrvatske interese i za hrvatske potrebe trebaju boriti sami Hrvati. Povezivanje je sveučilišnih zadaća i gospodarskih ciljeva duga i uspješna tradicija u anglosaksonskim zemljama. Iako trebamo biti svjestni da se pukim kopiranjem tuđih tradicija može puno toga izgubiti, pogled na deklaraciju rektorice Zagrebačkog sveučilišta potvrđuje potrebu povezivanja i udruživanja bivših studenata, diplomanata i prijatelja Sveučilišta:

"...Posebice valja uspostaviti svjetsku mrežu udruga AMAC-a s jakom i učinkovitom središnjicom u Zagrebu. Jer AMAC / AMCA Mundus, kao i domovinska akademska i šira zajednica osjećaju sve izrazitiju potrebu stalnog i sustavnog doticaja i suradnje koje su od neprocjenjive su važnosti za širenje naše znanosti i kulture u dijaspori, kao i za golemi potencijal koji znanost prenosi u domovinu.

Cilj je povezivanja i udruživanja bivših studenata, diplomanata i prijatelja Sveučilišta upravo promicanje ugleda i dobrobiti Sveučilišta u svijetu, kulturno-civilizacijskih tečevina što nam ih je hrvatska uljudba preko hrvatskih sveučilišta ostavila u naslijeđe, promicanje hrvatske znanosti, prosvjete, kulture, jezika, pismenosti i svake druge djelatnosti, a koje bivše studente i diplomante povezuje u skladnu zajednicu Almae Matris Alumni.

*Ovim zajedničkim glasilom svih udruga AMAC / AMCA u zemlji i svijetu želimo postići da Sveučilište u Zagrebu postane međusobna spona – razlog i povod okupljanja te susreta po cijelom svijetu raspršenih bivših studenata i prijatelja Sveučilišta, njihova uključivanja u sve oblike znanstvenog i kulturnog života u Hrvatskoj. Nadalje da predstavlja Sveučilište i njegova nastojanja da se obnovi i modernizira – da postane snažno, cjelovito i autonomno, dakle moderno, prestižno i prepoznatljivo Sveučilište u kojemu bismo svi zajedno djelovali i u kojemu bismo se svi zajedno brinuli za budućnost znanosti i visokoškolske nastave u Hrvatskoj. Samo takvo Sveučilište, otvoreno prema svim problemima koje život nameće, može na moderan, racionalan i učinkovit način ostvarivati svoju misiju.*²⁷ "

Ivica Košak

²³ Pod utjecajem globalizacije i internacionalizacije tržišta novca, porasta koncentracije i pojačane konkurencije, menadžment kreditnih rizika u bankama sve više ulazi u centar pažnje. Potiskivanje konkurencije s tržišta na bankovnom sektoru odražava se u konkurenciji kondicioniranja kao i u reduciranim zahtjevima boniteta – razvitak koji je dodatno pojačan uz primicanje financijskih nebankarskih ustanova na tržište. Pri tome se premalo obraća pažnja na istovremeno pojavljivanje novih rizika u kreditnom poslu. **Zdenka Blažević: Basel II – die zukünftige Bedeutung des Ratings für das Kreditrisikomanagement**

²⁴ Gregory Henderson, visoki komesar Instituta za obrazovanje i znanost UN: *Milliardenersparnis durch Intelligenz-Import-Entwicklungshilfe in Höhe von 16 Milliarden DM haben die USA bisher in Form von zugewanderten Fachkräften aus der übrigen Welt erhalten. Nach der Schätzung von Gregory Henderson, einem hohen Beamten des Instituts für Ausbildung und Forschung der UN, hat Amerika Ausbildungsinvestitionen dieser Höhe für Ärzte, Wissenschaftler und Ingenieure gespart. Henderson veröffentlicht seine Zahlen jetzt in einem Leserbrief an die "New York Times". Zehntausende begabter Einwanderer kommen aus Westeuropa und den Entwicklungsländern, erklärte er. Ihr Beitrag zur Volkswirtschaft der USA ist möglicherweise größer als der Gesamtwert der amerikanischen Auslandshilfe seit 1949.* ²⁷ *Prozent der amerikanischen Krankenhausärzte sowie ein Viertel aller Mitglieder der US-Akademie der Wissenschaften wurden ebenso wenig in den USA ausgebildet wie 16 der 43 amerikanischen Nobelpreisträger in Physik und Chemie. Es ist fast unbekannt, sagte Henderson, dass Amerika vielen entwickelten und unterentwickelten Ländern einen bedeutenden Teil von Wissen und Ausbildung entzieht, um sich damit seinen Platz an der Spitze der Menschheit zu sichern.. PAM*

²⁵ Dipl. Ing Milan Prezelj: *Ausbildungskosten: Dipl. Ing ~ 300 000 DM, Dr. Ing. 350 000 DM*

²⁶ Prof. Žarko Dolinar, intervju, Večernji list 13.04.2002.

²⁷ Prof. dr. Jasna Helena Mencer u GLASNIKU SAVEZA DRUŠTAVA BIVŠIH STUDENATA I PRIJATELJA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU 01.03.2003.

**„Kroatien im Vorfeld des EU-Beitritts
NEUE GESCHÄFTSCHANCEN FÜR DEUTSCHE
UNTERNEHMEN“**

Skup je pod gornjim naslovom održan 01. prosinca 2003. godine kao informativna priredba organizirana u suradnji Generalnog konzulata R. Hrvatske, IHK Frankfurt i Njemačko-hrvatske industrijskotrgovinske komore Zagreb.

Cilj je priredbe bio zainteresiranima dati obuhvatan uvid u trenutnu gospodarsku situaciju u Hrvatskoj, te motivirati njemačke tvrtke na investicijska ulaganja u Hrvatskoj.

U pozdravnoj je riječi dr. Karin Zeni, direktorica Industrijsko-trgovinske komore Frankfurt, pozdravila 40-tak nazočnih sudionika i referenata, te naglasila, da je inicijator ove priredbe bio gospodin Silvio Kus, konzul pri Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Frankfurtu.

Referenti:

- Thomas Gindele, direktor Njemačko-hrvatske industrijsko-trgovinske komore Zagreb, koja je osnovana prilikom posjete kancelara Schrödera prije 4 tjedna u Hrvatskoj i koja u ovom trenutku broji 175 članova.
- Dr. Helmut Kern, voditelj referata (izvještajni voditelj) pri Ministarstvu gospodarstva, prometa i razvitka pokrajine Hessen iz Wiesbadena.
- prof. dr. Zoran Pokrovac, suradnik tvrtke Haarman, Hemmelrath & Partner iz Frankfurta na Majni kao i sveučilišta u Splitu.
- Hermann Becker – direktor tvrtke Polyplast-Mainz GmbH.
- Dieter Arning – član uprave/direktor odjela rada s inozemstvom iz tvrtke Jakob Becker GmbH & Co. KG, Mehlingen.

U uvodnom je dijelu spomenuta studija Svjetske banke, koja hvali napredak Hrvatske. Naglašeno je, kako se Hrvatska nalazi na putu da razvije dobro tržišno gospodarstvo, pri čemu je naročito istaknuto *poboljšanje investicijske klime* (što je od posebnog interesa za potencijalne investitore), a koje predstavlja izravnu posljedicu pozitivnih promjena

**„Hrvatska u predvorju ulaska u EU
NOVE POSLOVNE MOGUĆNOSTI ZA
NJEMAČKA PODUZEĆA“**

na području pravnog sustava odnosno pojedinih zakona. Osim pozitivnih aspekata studija se kritički osvrće i na probleme zemlje, a to su *visoka nezaposlenost te visoki državni deficit*.

Dr. Kern je objasnio u svom dijelu izlaganja stav Ministarstva gospodarstva pokrajine Hessen prema Hrvatskoj ističući, da ministarstvo prati gospodarski razvitak zemlje, te da su do sada zabilježeni samo dobri kontakti s Hrvatskom. On je naglasio, da gospodarstvo Hessena i dalje pokazuje interes za Hrvatsku, štoviše, da je interes za našu zemlju čak i porastao. O tome svjedoči i, za ožujak slijedeće godine, planiran posjet velike gospodarske delegacije Hessena Hrvatskoj i to kao izraz nastojanja ministarstva da vodi i prati hessensko gospodarstvo u Hrvatsku. Cilj je tog putovanja da se zainteresiranima omogući povezivanje s predstavnicima gospodarstva u Hrvatskoj pa se time olakša i ubrza poslovna suradnja.

Izlaganje je gospodina Kusa imalo, nakon uvodnog dijela, konkretan sadržaj. On je na temelju statističkih podataka Hrvatske gospodarske komore prikazao za Hrvatsku, realan značaj vanjske trgovine s Njemačkom. On je istaknuo, da je SR Njemačka zapravo najvažniji vanjsko-trgovinski partner Hrvatske, jer se, primjerice, 55% sveukupnog vanjsko-trgovinskog prometa Hrvatske 2002. godine odvijalo s Europskom unijom, a u tom su sklopu najvažniji partneri SR Njemačka, Italija i Austrija.

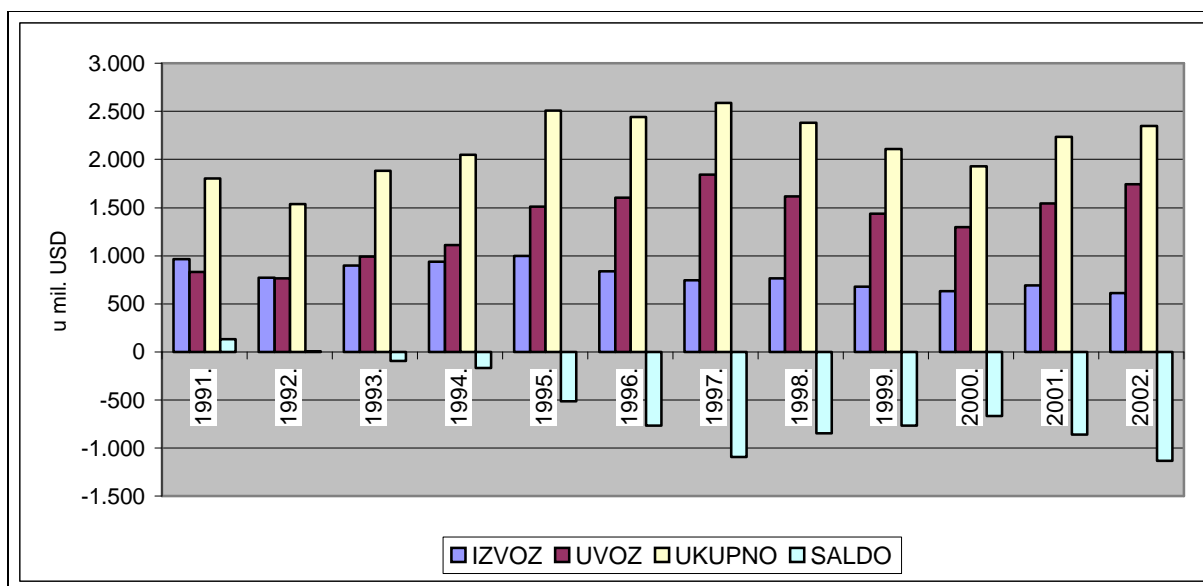
Prema podacima je od siječnja do rujna 2003. godine Njemačka na 3. mjestu po značaju u hrvatskom izvozu, a na 2. mjestu u uvozu.

Podaci iz Hrvatske gospodarske komore Zagreb

Nominalno je izvoz u Njemačku 2002. godine iznosio 600 miliona \$, a uvoz iz Njemačke 1,5 milijardi \$, što znači u omjeru 1:3, odnosno da nam je uvoz iz Njemačke trostruko veći.

Isto je tako istaknuo, da je Njemačka drugi investitor po veličini ulaganja u Hrvatskoj.

Na području je turizma Njemačka, prema podacima Hrvatske turističke zajednice, najvažniji partner. Taj sektor bilježi porast od 5%.

U daljnjem je tijekom gospodin Kus spomenuo odnos Hrvatske i EU. Naveo je pri tome i službeni zahtjev Hrvatske za prijem u EU, kao i provođenje Stabilizacijskog programa, kojim se aktivno odvija prilagođavanje evropskim normama, naglašavajući time rastući značaj EU i Njemačke za Hrvatsku. S političkog je aspekta istaknuo, da su sve stranke u Saboru složne u pitanju provođenja potrebnih reformi za prijem i integraciju u EU. Osvrnuo se i na kronologiju važnih događaja u svezi pristupa EU, kao što je upitnik EU i uručivanje odgovora od strane premijera Račana.

Tu je naravno došlo i pitanje iz publike o nedavno proteklim izborima. Odgovor je jasno potvrdio, da vanjska politika ostaje onakva, kako je to već utvrđeno, bez obzira na to, tko dolazi u vladu.

Kao predstavnik Njemačko-hrvatske industrijsko-trgovinske komore iz Zagreba istaknuo je gospodin Gindele, da je njemačko gospodarstvo u Hrvatskoj premalo zastupljeno, štoviše, izrazio je bojazan, da njemačko gospodarstvo lakomisljeno prepušta to tržište drugim susjednim zemljama kao što su Italija i Austrija. Tako simptomatičnim područjem smatra i ulaganja u *bankarstvu*. To je naime područje na kojem su njemačke banke, investirajući preko ispostava u Austriji, taj sektor upravo izgubile.

Kao ključni motivirajući pokazatelj on ističe gospodarski porast u Hrvatskoj u visini od 5,2%, a koji je postignut uglavnom u turizmu, građevnoj industriji, posebice u gradnji cesta Zagreb-Rijeka i Split), te u privatnoj potrošnji.

U svom je izlaganju kritički obradio pojedine gospodarske sektore u Hrvatskoj kao interesantna područja ulaganja:

- 1) **Brodogradnja** - pri čemu bi poticanje tog sektora trebalo usmjeriti tako da on bude dostavljač za Njemačku, posebice u vezi s turizmom. Kao pozitivan je primjer s tog područja naveo jedan veliki projekt u visini od 160 milijuna € a to je brodogradilište luksuznih jahti u Puli, koje vode investitori iz Bavorske.
- 2) **Turizam** – koji obilježava kao rastuće tržište broj 1. Zabilježeno je 1.000.000 noćenja gostiju iz Njemačke, ali i naglašava ogromnu potrebu daljnje izgradnje. Hoteli su uglavnom u rukama države, u njemačkim se rukama nalaze samo 3-4 hotela. On je ustvrdio da su Talijani na tom sektoru mnogo aktivniji od Nijemaca, te da na taj način gube to probitačno tržište.
- 3) **Prerada metala, strojarstvo i proizvodnja alatnih strojeva**- za koja područja navodi vrlo pogodne mogućnosti.
- 4) **Tekstilna industrija** - ističe konkurentnost Hrvatske u pojedinim područjima.
- 5) **Poljoprivreda** - u Hrvatskoj ima poseban značaj, jer taj sektor ima optimalne pretpostavke i kako Nijemci kažu: «Man

braucht in Kroatien nur einen Besenstiel in den Boden zu setzen und es wächst was.» (U Hrvatskoj treba samo držak od metle zabiti u zemlju i već nešto raste).

Kao problem tog sektora navodi stukturne momente, gdje se uglavnom radi o dobrima, koji predstavljaju kombinata ili se radi o malim površinskim jedinicama.

6) **Zaštita okoliša** – to posebno ističe kao izuzetno važan sektor za SR Njemačku.

U tom kontekstu spominje već započete projekte na Jadranu – na pr. novi projekt vezan uz čistu vodu u koju je uključeno 40 općina.

7) **Obnavljajuća energija** - važno područje u čiji prilog govori i donošenje

novog zakona o energijama U Hrvatskoj. Naglašava i potrebu gradnje manjih proizvođača energije (solarne ili druge) a posebice na otocima. U tom sektoru vidi veliki potencijal za njemačko gospodarstvo.

U svom je obimnom i informativnom izlaganju postulirao gospodin Gindele s jedne strane, realne šanse uključivanja njemačkog gospodarstva u Hrvatskoj, a s druge strane, s njima usko povezane tekuće probleme u zemlji.

a) **Prednosti / šanse** – gosp. Gindele je u nekoliko navrata naglasio da je njemačko gospodarstvo do sada premalo cijenilo i uočavalo mogućnosti kao i prednosti hrvatskog tržišta u najširem smislu:

- *Visoki stupanj obrazovanja radne snage*
- *Prednosti na području troškova rada, koji su, realno gledano, niži u Hrvatskoj*
- *Fleksibilni uvjeti rada*
- *Investicijski poticaji – kao što je Zakon o unapređenju investicija, kojim se očekuje čak i snažniji proces razvitka, s obzirom na brže donošenje odluka u koalicijskoj vladi, koja je sastavljena samo iz dviju stranaka.*

b) **Problemi**

- *brojne zapreke birokratske prirode, a što je tipično za zemlje koje se nalaze u procesu tranzicije*
- *problemi na području provođenja pravnih postavki, posebice preopterećenost sudova*
- *velika opterećenost izdavanjima*

- *preveliki troškovi financiranja koji i dalje rastu (kamate)*
- *pouzdanost političkih odluka*

Kao sažetak ovih izloženih prednosti i nedostataka, naglasio je gospodin Gindele da ovi problemi nisu nikakva novost, nego nasljedstvo iz prošlosti i da Hrvatska uspješno radi na tome da im umanjí značaj te da ih i odstrani.

Budući da Hrvatsku smatra najvećim tržištem u porastu ove cijele regije, završio je gosp. Gindele izlaganje sa željom da njemačko gospodarstvo još više pojača angažman u Hrvatskoj.

U diskusiji se mogao čuti i kraći komentar jednog ulagača, koji je zabilježio izuzetno visok promet na području trgovine proizvodima za uštedu pitke vode, što je svakako pokazalo motivirajući efekt.

Na pitanje, odakle takav razvitak, posebice ako se uzme u obzir, da je kupovna moć znatno manja nego u Njemačkoj, uz iste cijene, navedeni su slijedeći razlozi, a koji su tipični za hrvatsko tržište:

- *stanovništvo je u prijašnjim vremenima velikim dijelom stvorilo određenu novčanu supstanciju (uštede)*
- *transfer novca iz inozemstva (većinom obiteljski tokovi)*
- *moćnosti financiranja pri kupovini (plaćanje u obrocima)*

Nije izostala ni kritička primjedba prof. dr. Pokrovca, da su strana ulaganja uglavnom koncentrirana na Zagreb, što često nije povoljno, jer se gospodarski gledano, neopravdano zaobilaze područja kao primjerice ona što su oštećena u ratu.

Od velikih su planiranih projekata u diskusiji spomenuti

- *izgradnja zagrebačke zračne luke,*
- *u stadiju su planiranja izgradnja nekoliko luka na Jadranu kao na pr. u Rijeci i Zadru.*

Ovaj je dio izlaganja zaokružila dr. Zeni konstatacijom da Hrvatska s obzirom na mali broj stanovnika nije veliko tržište. Ona je međutim od velikog značaja zbog svoje uloge u cjelokupnoj regiji, posebice ako se uzmu u obzir već postojeći susjedski ugovori i s BiH te sa Srbijom i Crnom Gorom. Drugim riječima, Hrvatska predstavlja vrata za ulazak u ove zemlje, jer je predstavnicima njemačkog gospodarstva lakše obrađivati Srbiju i Crnu Goru iz Hrvatske, nego li izravno putovati u te zemlje.

U odnosu na Sloveniju, Zagreb ima prednosti zbog svog položaja, jer je Slovenija mala, a samo je tržište u Hrvatskoj ipak veće, nego što se prvobitno predumijevalo.

U ovom izlaganju neću detaljno izvještavati o izlaganju dr. Pokrovca, koje je bilo vrlo iscrpno, a u kojem je stručno prikazao pravne okvire poslovnog rada i ulaganja u Hrvatskoj. Želim samo spomenuti da on Hrvatsku, koja je 1990. godine preuzela njemačko pravo, što se tiče pravnog sustava - pored Slovenije - označava kao najpovoljniju zemlju za ulaganja u toj regiji.

Na kraju ću se ukratko osvrnuti na izvještaje iz prakse: tvrtke Polyplast d.o.o. (GmbH) iz Mainza i tvrtke Jakob Becker d.o.o. (GmbH) & Co. KG iz Mehlingena

Predstavnici su obadviju tvrtki govorili naročito pozitivno o svojim uspjesima i iskustvima u Hrvatskoj, pri čemu je gospodin Arning posebno istaknuo visoki platežni moral Hrvata. Tvrtka Becker se bavi odstranjivanjem smeća i na području Slavonije te posluje u nekoliko općina. U planu je jedan veći projekt na području Dubrovnika, te daljnja izgradnja mreže u drugim dijelovima Hrvatske.

Sve takve poteze možemo pozdraviti, jer su pozitivni i za jednu i za drugu stranu:

tvrtka je normalno zainteresirana za dobitak, dok je sva radna snaga mobilizirana među domaćima. To naravno donosi smanjenje nezaposlenosti i gospodarski porast.

Posebno me se dojmila pohvala gospodina Arninga upućena visokom radnom moralu hrvatskih suradnika, među kojima ima kako kaže «nulu bolovanja».

Vedrana Češljarić

Međunarodna razmjena studenata **Studij je vani dragocjeno iskustvo**

U inozemstvo po znanje

Hrvatska ima punopravno ili pridruženo članstvo u nekoliko međunarodnih asocijacija i na temelju bilateralnih ugovora ostvaruje znanstvenu, tehničku, tehnološku i visokoobrazovanu suradnju sa četrdesetak zemalja. Jedna je od čvršćih i dugotrajnijih suradnji ona s osam srednjoeuropskih zemalja okupljenih u CEEPUS programu. Jedan od važnijih segmenata tog programa jest razmjena studenata i sveučilišnih profesora. U prošloj je akademskoj godini devet zemalja članica CEEPUS-a razmijenilo ukupno 2285 profesora i studenata. Hrvatska je ugostila 92 studenta i 48 profesora, a 20 je naših profesora i 66 studenata otišlo na sveučilište u neku od CEEPUS zemalja.

Aleksandar Šarac, apsolvant zagrebačkog farmaceutskog fakulteta, dva je mjeseca proveo na farmaciji u češkom gradu Hradec-Kralow. On je rekao:

- *To je bilo vrlo korisno iskustvo jer sam u jednom njihovu dobro opremljenom zavodu vidio opremu koju mi nemamo. Radio sam tamo diplomski rad. Imaju lošiju informatičku opremu nego mi, ali mnogo toga funkcionira putem e-maila - prepričava svoje dojmove Šarac. Tvrdi da su smještaj u studentskim domovima i prehrana kudikamo bolji nego kod nas.*

Apsolventica je medicinske biokemije Margareta Radić prošle godine bila na dvotjednoj razmjeni u Ljubljani, a ove se godine sprema u Prag.

- *Naši studenti imaju loše mišljenje o svom studiju, ali u usporedbi sa slovenskim kolegama, tvrdim da mi znamo više, imamo puno više prakse i općeg znanja. Oni imaju puno više novca nego mi, ali naše znanje i programe ne bih mijenjala za njihove kaže Margareta Radić.*

I. Kustra, Večernji list 2003.

Kroatien auf dem Weg in die EU

Vortrag, gehalten am 29. November 2003 im Rahmen der „Deutsch-kroatischen Kulturtag“ in Gelsenkirchen

Über das bunte Parteienspektrum Kroatiens hinweg besteht weitgehender politischer Konsens über das Ziel dieses Staates, Mitglied der Europäischen Gemeinschaft zu werden. Es herrscht eine gewisse Frustration darüber, wie mühsam der Weg dorthin ist, als wie schwierig es sich erweist, Eingang zu erhalten. Allerdings treffen wir auf eine unterschiedliche Selbsteinschätzung dazu, inwieweit die Verhältnisse in Kroatien selbst dafür als Grund anzusehen sind und inwieweit übergeordnete Interessen der Europäischen Union „den Weg mit Steinen pflastern“.

Ebenso geht die Europäische Union von der Prämisse aus, es müsse Ziel und Streben aller europäischer Staaten sein, die Mitgliedschaft zu erlangen und sich an den Standards der Union auszurichten. Dabei erheben die Länder der Union – nicht immer unisono – den Anspruch, selbst zu entscheiden, wer zu diesem „Europa“ gehört. Derzeit bleiben die Türkei und Russland außerhalb dieses Rahmens. Die Union bestimmt Bedingungen und Zeitpunkt der Aufnahme; sie entscheidet über die Kooptation. Unter solchen Gegebenheiten hat sich eine gewisse Diskrepanz zwischen der Erwartungshaltung Kroatiens einerseits und den erklärten Interessen der Europäischen Union andererseits herausgebildet. – Zur Erklärung der Konstellation mag es hilfreich sein, beide Seiten ein wenig näher vorzustellen.

Kroatien ist einer der jüngsten Staaten in Europa, zugleich jedoch ein Land, dessen Wurzeln von Staatlichkeit bis ins 9. Jahrhundert zurückreichen. Der Name des Volkes und der davon abgeleitete Landesname sind seit weit über tausend Jahren in der Geschichte präsent. Kroatien ist aus mehreren historischen Territorien zusammengesetzt.

Die Halbinsel Istrien, dieses heute so bekannte touristische Paradieses, steht zwar seit dem Mittelalter im kulturellen und sprachlichen Verbund mit anderen Landesteilen des heutigen Kroatiens; allerdings befand sich das Territorium seit dem Hochmittelalter teils innerhalb des deutschen Reiches,

teils war es venezianisch. Im 19. Jahrhundert und bis 1918 gehörte Istrien zu Österreich, in der Zwischenkriegszeit zu Italien. Erst nach dem Zweiten Weltkrieg gelangte es an Kroatien bzw. im Norden an Slowenien. Damals ist ein Großteil der italienischsprachigen Bevölkerung der istrischen Westküste ausgesiedelt. Die heute von Italien gestellte Frage nach Besitzansprüchen und Entschädigungen ist einer der Faktoren, der die Aufnahme Kroatiens verzögert, solange nicht eine zuverlässige, für beide Seiten befriedigende Lösung gefunden ist.

Die heutige Landschaft Dalmatien umfasst die Küstengebiete an der Adriaostküste, die, bis Ende des 18. Jahrhunderts venezianisch waren. Der Herrschaftsausbau der Lagunenstadt in dieser Region hatte im 12. Jahrhundert begonnen. Wie Istrien gehörte Dalmatien dann bis 1918 zu Österreich. Gerade im heutigen Dalmatien lagen einst die Kerngebiete der mittelalterlichen kroatischen Reichsbildung. – Zu Kroatien gehört das gesamte Gebiet der ehemaligen Republik Dubrovnik bis zur Halbinsel Prevlaka am Eingang zur Bucht von Kotor. – Slawonien umfasst die östlichen Gebiete Nordkroatiens, die im 16./17. Jahrhundert unter osmanischer Herrschaft gestanden haben. – Zu Kroatien im engeren Sinne, einem Gürtel entlang der Nordwestgrenze von der Adria bis an die Drau, zählen die Gebiete, die schon seit dem 16./17. Jahrhundert unter Herrschaft der Habsburger standen. – Diese fünf Territorien sind – gemeinsam mit dem illyrischen Wappen – im jetzigen kroatischen Staatswappen dargestellt.

Die Zusammenfassung dieser Gebiete in den heutigen Staatsgrenzen ist zwar erst ein Ergebnis der föderalen Neuordnung Jugoslawiens nach 1945; doch die Außengrenzen Kroatiens sind großteils alt: Die Grenze gegenüber Slowenien deckt sich großteils mit der Grenze zwischen dem alten Österreich und den Ländern der Stephanskronen. Die Grenze gegenüber Ungarn ist – von der Baranja im Nordosten abgesehen – seit dem Mittelalter stabil. Die Grenzen gegenüber Bosnien-Herzegowina stammen, von kleinen Korrekturen abgesehen, vom Anfang des 18. Jahrhunderts; ursprünglich waren es die Grenzen zwischen dem Habsburger Reich, venezianischem Gebiet und Dubrovnik einerseits und dem Osmanischen Reich andererseits. – Nur kürzere

Grenzlinien wurden erst nach 1945 festgelegt: Die Grenzen gegenüber Serbien im Osten und gegenüber Slowenien im istrischen Gebiet.

Die Unumstrittenheit der meisten Grenzen Kroatiens nicht nur als ehemalige Republikgrenzen innerhalb Jugoslawiens, sondern aufgrund historischer Legitimation ist ein Pluspunkt beim Weg in die Europäische Union. Die einzige Ausnahme betrifft gerade eine der jungen Grenzen, nämlich am Golf von Piran gegenüber Slowenien. Wegen des Beitrittes zur EU ist zwar Sloweniens Verhandlungsposition gegenüber Kroatien wahrscheinlich gestärkt. Doch ebenso fehlt das Interesse an einer Eskalation der Streitigkeiten, will man doch nicht in der EU als Störenfried erscheinen.

Als weiteres wichtiges Merkmal Kroatiens erweist sich der Umstand, dass sich Staatsgebiet und Siedlungsraum der kroatischen Nation viel weniger decken als zum Beispiel im Falle Deutschlands oder Polens. Neben den Burgenländer Kroaten in Österreich und den Molise-Kroaten in Mittelitalien ist auf die um vieles stärkere junge Diaspora in Europa und Übersee zu verweisen. In den Nachbarstaaten Kroatiens leben seit alters her kroatische Minderheiten, insbesondere in Bosnien-Herzegowina, allerdings ist dort der Anteil als Folge des Krieges 1992-95 von 17 % auf 12 % gesunken.

Es gibt verschiedene politische Konzepte, inwieweit die Republik Kroatien auch zur Vertretung der Interessen der Kroaten in Bosnien-Herzegowina berufen ist, in welchem Umfange die dortigen Kroaten am politischen Leben in Kroatien teilnehmen können, ob ihnen überhaupt ein Wahlrecht zustehen soll und wenn ja, mit welcher Gewichtung der Stimmen. Auch das Verhalten der internationalen Staatengemeinschaft war im übrigen lange Zeit schwankend und inkonsequent: Denn bei den Friedensverhandlungen in Dayton wurde Präsident Tudjman auch für die bosnisch-herzegowinischen Kroaten faktisch als deren Sprecher herangezogen. Die Europäische Union geht nun davon aus, dass es keinen Vertretungsanspruch Kroatiens für die bosnisch-herzegowinischen Kroaten gibt und dass die kroatische Diaspora möglichst geringe politische Teilhaberechte in Kroatien haben soll. Die derzeitige kroatische Regierung ist bereit, diese Linie zu akzeptieren; doch findet sie in der kroatischen

Gesellschaft dafür nur teilweise Rückhalt. Jedenfalls besteht hier noch ein gewisser Klärungsbedarf auf dem Weg Kroatiens in die EU.

Im Vergleich zur Bevölkerungsverteilung vor dem Zweiten Weltkrieg oder auch noch in der Nachkriegszeit ist die Bevölkerung Kroatiens national immer homogener geworden. Der Anteil der Minderheiten ist abgesunken, nun noch einmal durch den Exodus der Serben, deren Anteil von 12 % 1991 auf 5 % 2001 abgefallen ist. Die Frage der politischen Rechte der Minderheiten ist inzwischen weitestgehend geklärt; auch treffen wir auf keiner Seite mehr auf ein Hinterfragen der Legitimität kroatischer Eigenstaatlichkeit. Aber es bleiben Probleme im Zusammenhang mit den Rückkehrmöglichkeiten für serbische Flüchtlinge, mit vermögens- und versorgungsrechtlichen Regelungen.

Kroatien ist hier „mitgefangen“ in der ungelösten Flüchtlingsproblematik im Falle von Bosnien-Herzegowina. Solange hingenommen wird, dass es einen nur ganz minimalen Rückkehrprozess in die Serbische Republik gibt, ist auch keine wirkliche Dynamik bei den politischen Einheiten zu erwarten, die den Rückkehrprozess grundsätzlich unterstützen, also bei Kroatien und der Föderation Bosnien-Herzegowina. Irgendwann wird es notwendig sein zu entscheiden, ob man das Rückkehrprinzip überall gleichmäßig durchsetzen will, also auch in der Serbischen Republik, oder ob man generell auf das politische Ziel der Rückkehr verzichten möchte. Nach dieser Entscheidung wäre ein weiterer Stein auf dem Weg Kroatiens in die EU aus dem Weg geräumt.

Einige weitere Spezifika Kroatiens sind ohne Bedeutung für die Frage nach den Chancen der EU-Integration: Kroatien erstreckt sich über mehrere geographisch-ethnographische Zonen vom Mittelmeerraum bis in die pannonische Ebene. Im Falle der Kroaten decken sich Nation und Konfession weitgehend – im Gegensatz zu Deutschland mit seiner konfessionellen Zweiteilung, aber parallel zum Beispiel zu Italien oder dem neuen EU-Mitglied Polen. Kroatien lässt sich gleichermaßen Ostmittel- und Südosteuropa zuordnen, wobei angemerkt sei, dass schon mit der Aufnahme Griechenlands in die Europäische Gemeinschaft 1981 diese über West- und Mitteleuropa hinaus ausgegriffen hat.

Wer ist nun die „Europäische Union“, zu der Kroatien hin möchte? Letztlich ist sie aus der 1957 gegründeten Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft hervorgegangen. Deren Entstehung gehörte parallel zur Bildung der politischen und militärischen Zusammenschlüsse von Europa und NATO zum Integrationsprozess Westeuropas. Man mag in der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft insofern auch ein Kind des Kalten Krieges sehen. Zugleich war die EWG und später die EU ein Mittel zur Sicherung europäischer Eigenidentität gegenüber der amerikanischen Dominanz im Westen.

Über allen institutionellen Ausbau der EU und über alle gegenseitige Öffnung der Staaten hinweg bleibt das von De Gaulle formulierte Prinzip vom „Europa der Vaterländer“ bis heute gültig und wirksam, auch wenn die Parole nicht mehr modern ist.

Die Integration machte durch die Gründung der EU aufgrund des Maastricht-Vertrages von 1991 einen großen Sprung nach vorne – gerade zu einer Zeit, als in anderen Gebieten Europas Desintegrationsprozesse in vollem Gange waren. Der Ostblock in seiner Gesamtheit hatte sich aufgelöst; die multinationalen Staaten Europas: die UdSSR, Jugoslawien und etwas später auch die Tschechoslowakei, zerfielen in selbständige Nationalstaaten; analog dazu erfolgte die Wiedervereinigung Deutschlands zum einen deutschen Nationalstaat.

Von der EU und den Vereinigten Staaten wurde die Auflösung von UdSSR, Jugoslawien und Tschechoslowakei letztlich als Anachronismus angesehen; deswegen versuchte man auch zuerst, den Prozess aufzuhalten. Dann erst langsam akzeptierte man ihn. Aus einer längeren historischen Perspektive heraus wird deutlich, dass die Auflösung dieser Staaten einer nachholenden Entwicklung der Nationalstaatsbildung gleichkam, eines Prozesses, der in Westeuropa schon viel früher abgeschlossen war.

Gerade die seit langem gegebene Nicht-hinterfragbarkeit der Nationalstaatlichkeit war die Voraussetzung für den Erfolg der westeuropäischen Integration. Aus dieser Gewissheit heraus streben nun auch die postsozialistischen Staaten danach, an der europäischen Integration teilzuhaben.

Was bietet und fordert die EU von ihren Mitgliedsstaaten? Programmatisch ist dies zusammengefasst im EG-Vertrag von 1992, einer

Fortschreibung des EWG-Vertrages von 1957, und im EU-Vertrag von 1992, jeweils in den einleitenden Grundsätzen. Ziele sind die Abschaffung der Zölle, die Schaffung eines gemeinsamen Marktes und einer gemeinsamen Währung, die Sicherung von Standards der Sozialpolitik. Es gilt, Forschung und Technologie zu fördern. Ein spezielles Anliegen ist die gemeinsame Landwirtschafts- und Fischereipolitik. Man strebt nach einer gemeinsamen Außen- und Sicherheitspolitik, setzt auf Kooperation in Justiz und Polizeiwesen. Die Mitgliedschaft verpflichtet auf eine durchgängig demokratische Ordnung und auf die Einhaltung der von der Gemeinschaft gesetzten Regeln.

Auch wenn wir uns dessen bewusst sind, dass der Anspruch der Angebote und Forderungen in der Praxis nicht immer vollständig erreicht wird, bleiben die ökonomischen Vorteile. Die EU-Bindung ist ein Garant außenpolitisch stabiler Bezüge. Die Mitgliedschaft ist prestigeträchtig als Ergebnis der bisherigen Erfolgsgeschichte der EU.

Welche Gründe spielen nun eine Rolle, dass Kroatien derzeit von der EU-Mitgliedschaft relativ weit entfernt ist? Welche Argumente stehen für eine schnellere Aufnahme Kroatiens?

Mögliche Verzögerungen ergeben sich durch die Flüchtlingszurückführung und das spannungsvolle Verhältnis zum Haager Kriegsverbrechertribunal. Hervorgehoben sei in diesem Zusammenhang, dass die kroatische Regierung die Einrichtung des Gerichtshofes von Anfang an begrüßt hat. Es entsteht zudem der Eindruck von der übergeordneten Intention der EU, eine „Interessengemeinschaft der Wartenden“ entstehen zu lassen und diese als Mittel für die politische Annäherung der Nachfolgestaaten Jugoslawiens zu nutzen. Allerdings sind Vorstellungen oder Deutungen abwegig, es bestehe das Ziel der Rekonstituierung des jugoslawischen Staatsverbandes. Man braucht nur auf den unterschiedlichen Status bei den Vorbereitungen zur NATO-Aufnahme zu schauen. Kroatien befindet sich mit Makedonien und Albanien bereits in einer Vorstufe, während Serbien-Montenegro und Bosnien-Herzegowina noch außerhalb stehen.

Verzögernd für die Aufnahme in die EU wirken Mängel im Rechtswesen, verbreitete Korruption und der noch immer hohe Anteil des Staatssektors in der

Wirtschaft. Alle diese Negativfaktoren sind letztlich Folgen des Krieges 1991-95, verstärkt durch Fehlentwicklungen in der Ära Tudjman, vor allem durch das Blühen von Vettern- und Pfründenwirtschaft.

Warum unterscheidet sich die Lage Sloweniens so deutlich von der Kroatiens? Neben den unbestritten günstigeren Ausgangsbedingungen seit Jahrzehnten ist entscheidend, dass Slowenien weitestgehend unbelastet vom Krieg 1991-95 geblieben ist.

Wir sollten auch die Chancen Kroatien für eine EU-Aufnahme sehen: Um Wirtschaftsdaten, soziale Verhältnisse und Rechtsstaatlichkeit ist es in vielem deutlich besser bestellt als in anderen Staaten, die aufgrund politischer Konstellationen der Mitgliedschaft schon näher sind. Unter Berücksichtigung der kriegsbedingten Erschwernisse bei der Transition ist eher erstaunlich viel erreicht worden.

Für Kroatien ist eine Geduldprobe angesagt; aber die Wartezeit ist keine vertane Zeit. Auch ohne EU-Mitgliedschaft kann Kroatien zahlreiche Chancen nutzen, um an internationalen Förderprogrammen teilzunehmen. Es arbeitet daran, durch innere Reformen, den Standards der EU möglichst nahe zu kommen. Das betrifft vor allem die Effizienz von Verwaltung und Justiz, den Ausbau des Verkehrsnetzes, die Vorbereitung der Landwirtschaft auf die Zeit der Mitgliedschaft, den Abbau der Staatsquote und die Dezentralisierung zugunsten gestärkter Regionen. Kroatien ist offen für Kooperation Richtung Südosteuropa, allein schon unter dem Gesichtspunkt der Sicherung von Märkten.

Die derzeitige Situation mag für Kroatien, die kroatische Gesellschaft, den einzelnen Bürger nicht befriedigend sein; aber als Historiker bin ich es gewohnt, in längeren Perspektiven zu denken – aus dieser Sicht ist das Ziel auf dem Weg Kroatiens in die Europäische Union doch schon zu erkennen.

Nachbemerkung: Wenige Tage nach dem Vortrag schlug der EU-Kommissar Verheugen vor, Kroatien solle sich um die Mitgliedschaft in der EU förmlich bewerben. Inzwischen ist der Antrag auf Aufnahme eingebracht. Die Dinge sind schneller in Bewegung gekommen, als ich noch zur Zeit der Vorbereitung des Vortrages zu erwarten wagte.

Ludwig Steindorff

Auseinandersetzung mit unserer Vergangenheit

Die Ankündigung der gemeinsamen Vortragsreihe des Palais Jalta und des Fritz Bauer Institutes mit dem Thema: "Weltkrieg, Kollaboration und Endlösung 1939-1945" möchte ich im Sinne von Dr. Fritz Bauer (Hessischer Generalstaatsanwalt von 1956 bis 1968) verstehen: - *Die Auseinandersetzung mit unserer jüngsten Vergangenheit erfordert gewiss ein Wissen um Fakten, aber das genügt nicht, nötig ist auch der Versuch ihrer Deutung, ohne die keine Folgerung und keine Lehre gezogen werden können.* (Fritz Bauer)

Ich wollte auf diese schwierige Thema vorbereitet sein. Es war nicht nachvollziehbar warum schon im Vorfeld, in der Einladung zur Diskussion eine Schlussfolgerung aufgeführt wurde. So schrieb Dunja Melčić: - *Der Zagreber Historiker und Autor des Buches "Holocaust in Zagreb" Ivo Goldstein kommt zum Schluss: In keinem anderen Land unter Hitlers Kollaborateuren gab es eine so scharfe Differenzierung, denn die Zahl der aktiven Protagonisten des Völkermords war relativ größer, aber auch der Widerstand der Bevölkerung war stärker als in anderen Ländern.*

Schlussfolgerungen sind schlechte Einleitungen zu einer Diskussion, die ich mir ganz anderes gewünscht und vorgestellt hatte.

Ich ging in die Veranstaltung mit eine einzigen Frage: Wie sollen wir weiter leben? Unter mir verstand ich alle Menschen, von denen heute alle 5 Minuten einer elend verreckt durch Hunger, Durst oder Hygienemängel.

Ich weiß nicht ob ich verbittert oder nur missverstanden sein sollte. Die Darstellung der Opfer- und der Täterverhalten im kroatischen Holocaust (1941.-1945.) artete in ein Kauderwelsch aus. Ein Buch, das seit 10 Jahren auf dem Markt ist und sich mit einem derartigen Thema befasst, verdient vor dem international besetzten Auditorium keine dilettantische Promotion, insbesondere nicht im ehemaligen IG Farben²⁸ Haus in Frankfurt!

Anstatt über Wissen und Fakten zu berichten, *ohne die keine Folgerung und keine Lehre gezogen werden können*, wurde über die Missdeutungen, Schuldabweisungen und den vermeintlichen

²⁸ IG-Farben lieferte Giftgas Zyklon B an die Vernichtungslager zur Massenhinrichtung der Inhaftierten.

Revisionismus des Ustaša-Regimes im heutigen Republik Kroatien berichtet.

Die Trennung zwischen den Ustaša (ursprünglich kroatische Aufständische gegen die serbische Gewaltherrschaft im Königreich Jugoslawien, dann aber radikalisiert durch vielfältige Einflüsse des Faschismus und Nationalsozialismus) und Kroaten war undeutlich. Kroatische Staatsbürger leiden heute noch (nicht nur) unter den Kriegsfolgen (aller drei Kriege des 20. Jahrhundert auf ihrem Territorium) und dennoch wusste man im Vortrag nicht zu vermeiden, dass in der Perception der Weltöffentlichkeit der Eindruck erstehen könnte, dass Ustaša und moderne kroatische "Revisionisten" gleich zu setzen seien.²⁹

Professor Ivo Goldstein machte deutlich dass er eine klare Trennlinie zwischen den Volkskroaten und die Ustašakroaten zieht. Sein Vater Slavko zeigte auf wie schwer es aber ist, zwischen Täter und Helfer zu unterscheiden. Angehörige der kroatischen Armee im 2. Weltkrieg (unter Wehrmachtsskommando) finden wir auch als Judenretter. (z.B Prof. Dr. Žarko Dolinar).

Bei der Verknüpfung der Familienschicksale, vor allem von denen die Angehörige sowohl in der Widerstandsbewegung als auch bei den Regimesoldaten hatten, handelte es sich sogar manchmal um ein und dieselbe Person, die die Fronten gewechselt hat. Deshalb ist der Goldsteinsche Versuch, die Trennung zwischen "guten" und "bösen" Kroaten zu machen absurd.

Diese Absurdität könnte als Vorwand für all diejenige dienen, die in den Kroaten per se ein faschistoides Volk sehen wollen, ein Volk das man berechtigterweise vernichten, vertreiben oder sonst wie bestrafen sollte. Diese Zusammenhänge sind nicht aus der Luft gegriffen und in der Diskussion hätte man klärende Worte hören sollen.

Es fehlte auch ein Beleg dafür das - ***In keinem anderen Land unter Hitlers Kollaborateuren es eine scharfe Differenzierung gab, denn die Zahl der aktiven Protagonisten des Völkermords war relativ größer, aber auch der Widerstand der Bevölkerung war stärker als in anderen Ländern.***

²⁹ Diese Perception in der heutigen politischen Welt ist beispielhaft auf dem Titelbild des Buches *Die Kroaten* (Rudolf Kissling) verdeutlicht. Eine unhistorische Landkarte (Fiktion) wurde mit dem Ustaša Symbol überblendet. Das Buch erfasst die Geschichtsreibung vom 7. Jahrhundert bis zur Mitte des 20. Jahrhunderts. Das Ustaša - Regime dauerte aber nur 4 Jahre! Auch wenn unter diesem Regime schreckliche Verbrechen passierten, hat das kroatische Volk es nie gewählt und in der Mehrheit nicht gewollt.

Die Beschwichtigung der katholischen Presse als Rädelsführer für den ustašoiden Revanchismus in Kroatien oder sogar als antisemitische (Holocaustlüge) Kampagne widersprach nicht nur der Objektivität sondern stellt eine merkwürdige Auffassung der Pressefreiheit dar. War es nicht zu erwarten das die Gleichsetzung der Ustaša-Ideologie mit der Lehrmeinung der katholischen Kirche zum Widerspruch führt, auch wenn es unter den Angehörigen des Klerus durchaus Verbrecher gab? Ich halte die katholische Kirche in Kroatien durchaus für dialogfähig, und denke, dass sie zum Schuldbekennnis bereit ist. Man kann das beliebig, oder aber auch exemplarisch prüfen. Aber anstatt des Aufrufes zum klärendem Dialog wurde mit Pressezitaten (gemeint ist Boulevardpresse) kolportiert.

Meine Frage "Wie können wir weiter leben?" blieb an diesem Abend unbeantwortet. Ich hoffe dennoch auf neue *Versuche* der *Deutung*, aus denen wir *eine Lehre ziehen können*.

Angesichts der fast ein halben Million Kroaten/innen oder kroatischen Staatsbürger in Deutschland verdient dieses Kapitel der kroatischen Geschichte bessere Aufbereitung. Heute wird kaum jemand in Deutschland alle Kroaten wegen der Untaten, die Graf Isolani mit seinen kroatischen Truppen im Dreißigjährigem Krieg verrichtet hat, behelligen wollen.

Das ist kein Aufruf zur Entschuldigung und keine Befürwortung des Vergessens. Ich zitiere nochmals Fritz Bauer: *Die Auseinandersetzung mit unserer jüngsten Vergangenheit erfordert gewiss ein Wissen um Fakten, aber das genügt nicht, nötig ist auch der Versuch ihrer Deutung, ohne die keine Folgerung und keine Lehre gezogen werden können.*

Ich hoffe auf eine **Lehre**, die das weitere Leben miteinander würdig und lebenswert macht.

Ivica Košak

AMA Croaticae - Deutschland e.V.
n/r gospodin Ivica Košgak
Ernst Toepfer Str. 4
D-65510 Idstein

SVEUČILIŠTE U
ZAGREBU
FAKULTET
ELEKTROTEHNIKE
I RAČUNARSTVA

DIPLOMSKI RAD
br. 1332

U Zagrebu, 2003-02-18

Poštovani gospodine Košgak,

zahvaljujemo Udruženju bivših studenata i prijatelja Hrvatskih sveučilišta, AMA Croaticae Deutschland, te Vama osobno na donaciji za potrebe izrade diplomskog rada H. Bašić: «Razvoj sustava za identifikaciju otiskom prsta».

Za izradu rada bilo je potrebno:
Atmel FCD4B14 termalni senzor 3 x 30,70 €,
Finger print scanner 189,0 €,
16% PDV,
poštarina 2 x 8 €,

što ukupno iznosi **384 €**.

Po završetku rada obavezujemo se poslati Vam kopiju, a sva donirana oprema ostat će na fakultetu za potrebe budućih radova ili istraživanja.

Uz srdačan pozdrav,

Diplomant:

Hrvoje Bašić
Hrvoje Bašić

Mentor:

Prof. dr. sc. Mašo Zagar
Prof. dr. sc. Mašo Zagar

RAZVOJ SUSTAVA
ZA
IDENTIFIKACIJU
OTISKOM PRSTA

Hrvoje Bašić
Zagreb,
srpanj 2003.

10000 Zagreb Uniska 3 p.p. 148 tel: +385 1 612 99 99 fax: +385 1 617 00 07 E-mail: fer@fer.hr URL: http://www.fer.hr

Cilj je ovog rada bio izraditi uređaj za uzimanje otiska prsta pomoću poluvodičkog toplinski osjetljivog čitača. Za usporedbu je kvalitete slike izrađen i uređaj s kapacitivnim senzorom. Potrebno je bilo također razviti programsku podršku za automatsku identifikaciju otiskom prsta te predložiti organizaciju baze podataka. Testiranjem se uređaja pokazalo da toplinski čitač ima vrlo dobru kvalitetu slike dok je slika dobivena kapacitivnim senzorom u većini slučajeva tako loše kvalitete da analiza nije moguća. Predloženi algoritmi rade zado-voljavajuće ako slika ima dobre kontraste. Za poboljšanje bi rada sustava bilo potrebno implementirati filter originalne slike (primjerice anizotropni filter) te se orijentirati isključivo na toplinski osjetljiv čitač. Predložena organizacija baze podataka zadovoljava za broj zapisa manje od dvadeset. Za veći je broj korisnika potrebno bazu korisnika organizirati uz pomoć orijentacijske slike. Također je potrebno duže ispitivanje rada sustava s većim brojem zapisa u bazi da bi se o kvaliteti sustava došlo do konkretnih podataka.

Hrvoje Bašić

Dr. Tatjana Naranda

*Večernji list - za Obzor
New York - Jadranka Jureško-Kero, 23.12
2003.*

*Ekskluzivno za «Večernji list»:
Dr. Tatjana Naranda, rođena Zagrepčanka
koja živi i radi u San Francisku, dobitnica je
prestižne znanstvene nagrade «Basic Research
Award» koju dodjeljuje Danska kraljevska
akademija.³⁰*

Hrvatica, koja suvereno vlada svjetskim laboratorijima

«Znanstvenik mora slušati svoju intuiciju. Rješenja za sve probleme postoje pa treba biti uporan i radišan te će rezultati sigurno doći. Molekularna je biologija jedno od velikih znanstvenih područja, koje imaju svoju budućnost jer nažalost živimo u svijetu punom raznih bolesti. Novi su lijekovi moja vjera i moj odgovor na te izazove.»

To su riječi Zagrepčanke dr. Tatjane Naranda, koja živi i radi u San Francisku a dobitnica je prestižne znanstvene nagrade «Basic Research Award», koju dodjeljuje Danska kraljevska akademija. Dr. Naranda, 42-godišnja je znanstvenica koja zrači optimizmom a takva je, kako tvrdi, bila i kad je 1984. godine diplomirala na zagrebačkom Prirodoslovno-matematičkom fakultetu.

«Bila sam željna znanja i znanstvenih izazova, pa sam već 1987. godine magistrirala na PMF-u u Zagrebu te se potom otisnula u svijet gdje sam u Americi/Florida kao znanstveni istraživač na Tallahassee sveučilištu u znanosti otkrila velike mogućnosti.»

Stručnjaci su vrlo brzo zapazili da se mlada hrvatska znanstvenica odlično snalazi u laboratoriju i da njene ideje imaju čvrstu bazu pa već 1988. godine prelazi u Madrid. Tamo se u Centru za molekularnu biologiju pridružila istraživačkom timu svjetski priznatog Nobelovca prof. Severo Ochoa, eksperta za bazične funkcije genetičkog materijala (DNA).

« Za Španjolca, prof. Ochoa bio je samo za njega u Madridu osnovan posebni istraživački centar pa sam uz tog divnog čovjeka uistinu puno naučila. U tom sam razdoblju objavila mnoge istraživačke studije a u znanstvenim sam krugovima zapažena s prvim rezultatima, koji pokazuju, da male promjene na fosfatnim molekulama mogu radikalno promijeniti funkcije velikih proteina».

«Nakon tri godine provedene u Madridu dr. Naranda znanstvenu karijeru nastavlja kod profesora John Hersheya u laboratoriju za biokemiju Kalifornijskog sveučilišta u Davisu.

»Dr. Hershey je jedan od vodećih svjetskih znanstvenika na području Kontrole prenošenja genetskog materijala. Uživala sam od prvog dana radeći s tim znanstvenikom jer sam samo kroz njegov laboratorij ušla u svijet bazične biologije i njene praktične primjene. Željela sam svoje stručno znanje potvrditi kroz osmišljavanje novih medikamenata pa sam u srcu biotehnološkog svijeta i uz odličnu suradnju s prestižnim Stanford Sveučilištem 1996. godine prihvatila posao znanstvenika u biofarmaceutskoj kompaniji Receptron» pričala nam je dr. Naranda. Uprava je Receptrona nakon samo jedne godine shvatila da u svom okrilju ima znanstvenicu svjetskog potencijala i dr. Naranda postaje istraživački direktor te kompanije. Od 2000. godine preuzima i funkciju izvršnog direktora te tvrdi, da je sretna što je opravdala povjerenje koje je dobila, jer je najnovija nagrada, koja je stigla iz Danske kraljevske akademije veliki uspjeh i za tvrtku koju ona predvodi.

«Još uvijek nisam izgubila istraživački interes. Svakog sam dana s istim žarom kao i prije dvadeset godina u laboratoriju i uvjerenam da u mojoj znanstvenoj karijeri najbolji rezultati tek slijede. U

³⁰ Važnost priznanja jedne skandinavske institucije vide se iz primjera članka *Škola kao poduzetnik*, GLASNIK 2001. u kojemu je prikazana uspješnost školskih reformi u Danskoj.

svakodnevnom sam kontaktu s vodećim ljudima najvećih svjetskih farmaceutskih kompanija i razmjenjujemo ideje, kako da sva naša znanstvena dostignuća pretvorimo u korisne lijekove za brže ozdravljenje ljudi».

Dr. Naranda tvrdi da u Hrvatskoj sigurno ima puno mladih stručnjaka, kojima treba pružiti šansu za kvalitetan znanstveni rad. Ona misli da u našoj zemlji ima dovoljno mogućnosti za napredovanje ali upozorava, da se male sredine koje nemaju dovoljno sredstava za ulaganje u znanost teže probijaju u zapadnom bogatom znanstveno-istraživačkom svijetu. «Voljela bih pomoći svojoj zemlji i radovala bi me svaka suradnja s hrvatskim znanstvenicima. Ja dobro poznam ne samo biznismene iz farmaceutskog svijeta nego i ljude iz bankarskog, menadžerskog svijeta koji su pak neophodno potrebni, da bi se razvijali novi i održavali stari poslovi», poručuje dr. Naranda. Na naš prijedlog, da se javi premijeru Sanaderu, koji je za savjetnika izabrao svjetski priznatog znanstvenika dr. Radmana, naša je sugovornica oduševljeno pristala, podsjetivši se, da je dr. Radman bio njezin profesor na PMF-u u Zagrebu. «Evo, upravo je Večernji list napravio moj prvi most prema znanstvenim krugovima u Hrvatskoj i zbog toga sam Vam vrlo zahvalna. Svü ću svoju energiju, obećajem, upotrijebiti da za svoju domovinu napravim dobro djelo». Na pitanje, da li je njen cilj Nobelova nagrada, dr. Tatjana Naranda odgovara da je to san svakog znanstvenika no skromno potvrđuje, da za takve zasluge treba u svom laboratoriju još jako puno vremena raditi.

Jadranka Jureško-Kero

Dr. Tatjana Naranda je pronašla, kako se stanični odgovor za hormone, na primjer insulin, kroz proteine na stani, poznate kao receptore, može postići i na drugačije načine nego što je to prije bilo mišljeno. To ima implikaciju za mnoge hormone i bolesti, kao na primjer dijabetes, anemiju uzrokovanu kemoterapijom zbog karcinoma, defekta rasta i niz drugih oboljenja.

Varijacije ergonomijskih kriterija i njihov utjecaj na poboljšanje kvalitete rada u tvornici

Sažetak

Ovim je radom dokazana postavljena hipoteza, da se varijacijom i poboljšanjem ergonomijskih kriterija može postići povećanje kvalitete ljudskog rada a time i povećanje efikasnosti i produktivnosti. Pri tom su se ergonomijski kriteriji prihvatili u punom smislu te riječi, što znači, da se razmatrani sustav čovjek - stroj - okoliš u kojem su se tražila rješenja za povećanje kvalitete i humanosti ljudskog rada proširio i upotpunio analizom sustava odnosa čovjek - čovjek. Pri tome se promatra čovjeka kao najznačajniji varijabilni faktor i najvredniji resurs. Dakle, samo je optimalnim uređenjem unutar ovim radom postavljene 4R-teorije, tj. R1-resursa (čovjek, materijal, strojevi i tehnologija), R2-relacije (odnos čovjek-čovjek) i R4-rubnih uvjeta (kao uvjeti/okoliš vezan uz rad i oko rada) moguće dobiti maksimalni rezultat R3.

Rad je podijeljen u dvije vremenske faze. Prva obuhvaća razdoblje od 4 godine (od 1990. do 1993.) koje se uzima kao postojeće stanje i u kojem se znanstvenom analizom temeljem ergonomijskih načela dolazi do čimbenika, koji utječu na čovjeka i njegov rad te time i numeričke valorizacije proizvodnje u postojećem stanju. Na toj su bazi doneseni prijedlozi promjena i poboljšanja te prijedlog koncepcije za cjelokupnu reorganizaciju proizvodnje, poštivajući ergonomijske kriterije i imajući u vidu povećanje kvalitete ljudskog rada. - Posebna je znanstvena analiza posvećena biomehaničkom kapacitetu čovjeka te je biomehaničkom analizom, koristeći metodu sigurnosnog momenta u lumbalnim kralješcima i tlaka u trbušnoj šupljini, procijenjena težina ljudskog rada kod ručnog manipuliranja predmetom koji se obrađuje, kao najtežeg ljudskog rada u slijedu tehnološkog procesa proizvodnje kuglastih vretena.

Za sve je predložene promjene sačinjen vremenski plan primjene i sprovedbe u praksi, što se sukcesivno odvijalo u drugoj fazi u razdoblju od 1994. do 1996. godine, tako da su u četvrtoj godini druge faze, dakle 1997. godine u potpunosti djelovale sve predložene promjene. Postavljenu hipotezu nepobitno dokazuju pokazatelji numeričke valorizacije proizvodnje u drugoj fazi. Promjene i poboljšanja provedena u dotičnoj tvornici nisu završena, već su upravo ovim radom uvedena kao kontinuirani žüvući proces u

kojem sudjeluju svi zaposleni a čime je u praksi otvoren put povećanju kvalitete ljudskog rada, koja nema granica.

Zusammenfassung

Es wurde behauptet und in dieser Arbeit voll bestätigt, daß in einer bestehenden konkreten Fabrik die Erhöhung der Qualität der menschlichen Arbeit und somit gleichzeitig die Erhöhung der Effektivität und Produktivität durch Variierung und Optimierung der ergonomischen Kriterien zu erreichen ist. Die ergonomischen Kriterien aus dem Mensch-Maschine-Umgebung System sind in dieser Analyse mit den Kriterien des Mensch-Mensch Systems erweitert worden, wobei der Mensch als wichtigste und bedeutendste Variable, wertvollste Resource und Investition betrachtet worden ist. Die ersten vier Jahre (von 1990 bis 1993) wurden analysiert und valorisiert.

Die Produktions- und Geschäftsergebnisse aus dieser Zeit sind zur weiteren Betrachtung und Änderungsvorschläge sowie für die Reorganisation der ganzen Produktion, mit dem Ziel, die Qualität der menschlichen Arbeit zu erhöhen, als Ausgangspunkt und Basis genommen worden. In einem gesonderten Abschnitt ist die Analyse der biomechanischen Kapazität der menschlichen Arbeit und deren Schwierigkeit und Belastung durchgeführt worden. Für die biomechanische Analyse der menschlichen Handhabung des Bearbeitungsteiles wurde die Methode des lumbalen Sicherheits-momentes sowie des Abdominaldruckes verwendet. Die in dieser Arbeit vorgeschlagenen Änderungen und die Reorganisation wurden nach Terminplan dann nach der I. Phase in den folgenden drei Jahren sukzessiv durchgeführt, so daß im 1997 alle Verbesserungen voll im Einsatz waren. Die Produktions- und Geschäftsergebnisse aus dieser Zeit (I. Phase) bestätigen unwiderlegbar die aufgestellte Hypothese. Die Änderungen und Verbesserungen, die in der betreffenden Fabrik durchgeführt wurden, sind nicht abgeschlossen sondern bilden mit dieser Arbeit einen Prozeß kontinuierlicher unbegrenzter Verbesserungen.

Summary

The improvement of the quality of human work and consequently the improvement of effectiveness and productivity in an existing factory is only possible, -with the best results- through the variation and optimisation of ergonomic criteria. These criteria from the men-machine-environment system is

enlarged with the criteria from men-men system in which are the people taken as a most important variable and important resource and asset. This thesis is divided in two phases in which the first one from 1990 to 1993 is analysed, so that the production and total business outputs are taken from this phase as a basis and starting position for all suggestions in changing and complete reorganisation in production, for the improvement of the human work quality. Some special analyses are done for the biomechanical capacity of human work and its intensity to find out the maximum loads for lifting and handling of products. The human handling of product was analysed due to biomechanical method of security moment on the intervertebral discs and intra-abdominal pressure. All changes and production reorganisation were implemented according gantchart after the first phase in the following three years so that in 1997 all changes due to this work were impact the quality of human work and business process. The outputs from the phase II acknowledge the settled hypothesis. The changing and improvement in this factory has not ended but according to this work have started to be a living continuous process of never ending improvement.

Životopis

Dr. sc. Dragutin Lederer rođen je 05. travnja 1953. godine u Zagrebu, gdje je završio osnovno i srednje obrazovanje. Školske se godine 1971./ 72. upisao na Fakultet strojarstva i brodogradnje u Zagrebu. Diplomirao je na istom fakultetu 1977. godine na usmjerenju "Motori, vozila i transport u industriji", obranivši diplomski rad pod naslovom „Projekt i konstrukcija dizalice za izvlačenje ingota (blokovi metala)“.- Po završetku se studija zapošljava odmah u RO Mašinoprojekt, isprva kao mlađi projektant-konstruktor, da bi po završenom stručnom ispitu 1979. godine radio kao odgovorni projektant s ovlaštenjem te kao voditelj složenih projekata višedisciplinske ekipe projektanata svih struka. 1987. godine postaje rukovoditelj strojarskokonstruktorske grupe.- Radi kao honorarni asistent na katedri za Elemente strojeva na Fakultetu strojarstva i brodogradnje te sudjeluje na znanstveno istraživačkim projektima.

1988. je godine obranio magistarski rad pod nazivom „Sistematizacija izvora, vrsti i štetnosti buke u mehaničkim prenosnicima snage“ pod mentorstvom prof. dr. Milana Opalića na Fakultetu strojarstva i brodogradnje u Zagrebu. - 1999. je godine na istom fakultetu obranio doktorsku dizertaciju pod nazivom „Varijacije ergonomijskih kriterija i njihov

utjecaj na poboljšanje kvalitete rada u tvornici“ pod mentorstvom prof. dr. Dragutina Taboršaka i prof. dr. Osmana Muftića.

Od kraja je 1989. godine zaposlen u tvornici kuglastih vretena Warner Electric GmbH u Njemačkoj. Tijekom je 12-godišnjeg rada, djelovao kao rukovoditelj proizvodnje, nabave, upravitelj organizacije kvalitete proizvoda i cjelokupnog poslovanja te vodio koordinaciju poslovanja sa zemljama istočne Evrope. - Nakon uspješno obavljenih niza poboljšanja procesa proizvodnje i sprovedene reorganizacije, povjereno mu je rukovođenje cjelokupnom tvornicom. Tako od jeseni

2002. postaje “ upravitelj proizvodnje” a od početka 2003. i prokurist tvornice kuglastih vretena Warner Electric GmbH u Wolfschlugenu.

Tijekom rada u Njemačkoj boravi u šest navrata u Svindonu u Engleskoj na školovanju za menedžera u DANA - University, čime stiče imenovanje „ Certified Supervisor Award“.- Kontinuirano sudjeluje sa stručnim radovima na znanstvenim skupovima u Hrvatskoj (BIAM, CIM i DESIGN). Održavao je i predavanja na «Politehničkom fakultetu» u Odesi.

Dr. Dragutin Lederer

Lidija Bajuk:

Mythische Symbole in kroatischen Volksliedern

Vortrag im „Haus Zagreb“ in Mainz zum Johannisfest – 21.6.03

Berg

Es ist der Ort an dem Der Himmel (männliches Element) und die Erde (weibliches Element) zusammentreffen, deshalb ist sein Gipfel, wie auch die Spitze des mythischen Baumes der beliebte Aufenthaltsort von Perun (Perun ist ein vor-christlicher, slawischer Gott, Tagessymbol), um den herum die Naturgeister Wolken, Nebel Blitze und Donner herumwirbeln.

Er stellt auch die menschliche Sehnsucht nach Erkenntnis, Ursprung und Ureltern dar was sich in Volksliedern niederschlägt, wo die Helden stets auf der Suche nach dem Urei, dem Mittelpunkt, dem Bauchnabel der Welt, der Wunderpflanze, vergrabenen Schatz und dem Wunderkristall sind. Wegen seiner Festigkeit und Beständigkeit, ist der Berg der Gegensatz zur Unstetigkeit von Wasser, des beliebten Aufenthaltes für Feen. Wenn die schlangenförmige Göttin (Peruns Frau, nächtliche Kraft) sich zum heiligen Berggipfel empor schlängelt und mit ihrem großen Körper alle Quellen zudeckt, entsteht Dürre. Der Berg kristalisiert. Wenn Perunika Peruns Thron besetzt, wird der Berg zum Nachthimmelsymbol. Wenn Perun sie zum Bergfuß vertreibt, werden die Quellen befreit, fällt der Regen und die Erde wird fruchtbar. Zu Ehren der uralten Götter haben die Menschen auf göttlichen Gipfeln und an anderen heiligen Stätten Lichter angezündet, Steine und Gräber aufgeschichtet, Tempel errichtet, Pyramiden, Zigurate, Pagoden, Moscheen und Kirchen. Wenn das Ende der Welt kommt, werden auch die heligen Berge verschwinden.

*Die Mutter ruft die Tochter von der bunten Veranda
Komm' nach Hause, Maro, hast schon genug gewaschen
Nein, Mutter, habe es nicht einmal in die Hände genommen
Was hast du dann gemacht, den ganzen Sommertag?
Bin auf dem Berg gelaufen und habe Rosen gepflückt
Brautsträuße zusammengelegt, dem Helden gegeben
welche zuerst waren - bekamen zuerst welche
Die, die besser waren – bekamen bessere*

Herr / König / Vater

Er ist Himmel, Gott, Geist, Gedächtnis der Welt, Urvater, Heiliger, Ideal, Held, Herrscher, Führer, Lehrer, Weiser, Gesetzgeber. Wegen Ungehorsam wird er beschränken, herausdrängen, erniedrigen, aufhalten oder entziehen. Da er das unbewusste Kollektive symbolisiert wird er auch die eigene Tochter einsperren, die das Bewusste Individuelle verkörpert. Sie wird aus dem Gefängnis oder aus dem Traum von einem jungen Helden oder Prinzen befreit. Durch die Heirat werden alle drei Bewußtseinsebenen vereint.

*Ich komme, Vater, nach Hause, doch, was soll ich den ganzen Winter zu Hause
raj, raj, raj raj, rari raj, raj, raj, raj, raj, raj, raj!
Tochter, du ziehst herum, der ganzen Welt bist du zur Schande
raj, raj.....
Spricht mir nicht so Vater, ich muss mir einen Mann suchen
raj, raj.....
Sei still, sei still, meine Tochter, bald bekommst du Schläge
raj, raj.....
Sag nicht so etwas Vater, jeder liebt wenn er will
raj, raj.....*

(kroatisches Volkslied aus Međimurje)

Johannisfest (24.VI)

Zum Johannisfest, ehemaligem Bauern Feiertag hüpfte die Sonne dreimal, aus eigener Kraft, von Licht und Wärme. So machten es auch die Bauern. Dreimal tanzten sie und riefen die Brautpaare zu den Johannisfeuern. Damit sie Gesundheit, Jugend und Schönheit behalten sprangen sie über das Johannisfeuer, wuschen das Gesicht im Tau, badeten in Flüssen, Seen und im Meer, singend zogen sie durch die Dörfer und pflückten auf den Feldern die Heilkräuter (Arnica, Heidelbeeren, Gänseblümchen, Salbei, Kamille, Farn, Beifuß, Rosmarin, Wolfsapfel u.a.) und schmückten damit ihre Häuser, Tiere und Gärten. Sie sammelten Samen der Farne, damit sie die geheime Sprache der Gegenstände, der Pflanzen und der Tiere verstünden, lasen ihr Schicksal indem sie Kränze flochten aus Margariten, die sie in den Fluss warfen, verschwisterten sich und verbrüdeten sich. Bei all diesen Zeremonien erinnerten sie im Grunde den uralten mythischen Brauch von der Hochzeit der Göttin Mara und des Gottes Ivan (Johannes).

*Es beklagte sich die Sonne vom heiteren Himmel
beim heiligen Johannes, am Johannistag
dass ihm die Feen kein kaltes Wasser reichen
So sprach der hl. Johannes am Johannistag
Halt' an Sonne, bis dreimal, dann kommen die jungen Diven
und werden dir Wasser bringen am Johannistag!
Die Sonne hielt dreimal an, und die jungen Diven kamen
reichen ihm das kalte Wasser, am Johannistag
Schmücken sie mit Kränzen, aus Blumen
und bedecken sie mit Blumen, am Johannistag.*

(kroatisches Volkslied aus Posavina)

Der Apfel

Die runde Frucht der Jugend und Unsterblichkeit, Symbol des weiblichen Elements, der Liebe, Fruchtbarkeit, Kraft, Erneuerung, Wissens, Erkenntnis und des Beginns. Wenn er golden ist, ist sie ein Symbol einer Gottheit oder deren Archetypus – der Sonne oder des Mondes. Sie bedeutet Zerstörung, ist sog. Feuerblitz, Instrument und Waffe in den Händen der Begleiterin oder der Tochter des Gottes Perun. Deswegen trifft der göttliche Reiter mit dem Pfeil (dem Blitz) in das Herz des Apfels. Deswegen rollen die Feen, die Begleiterinnen der heidnischen Gottheiten (vielleicht selbst Göttinnen) die goldenen Äpfel über die gepflügten Felder, um das Wachstum und Fruchtbarkeit der Saat zu bewirken. Deswegen werden Äpfel bei vielen Bräuchen gereicht, auch als Zeichen der Botschaft (derjenige der einen Apfel von einem Mädchen bekommt ist ihr Auserwählter), bei der Hochzeit (im

Hochzeitskuchen), als Opfergabe (Neujahrsbescherung des Brunnens).

*Nicht pflücken, Jele, pflücke nicht, Jele, die Äpfel!
Damit die jungen Männer dich nicht sehen
Denn die sagen es der Mutter, die sagen der Mutter
Wozu die Mutter, was brauch ich die Mutter
Ich bin ein Mädchen, ich bin ein ehrliches Mädchen
(kroatisches Volkslied aus Istrien)*

Der Regen

In der Festzeit hat der Regen große heilende und magische Kraft. Er verjüngt, erfrischt, heilt, kräftigt, erfrischt, beruhigt, beglückt. Im Volk nennt man ihn „Feenmilch“, weil die Wolken in allen indoeuropäischen Mythologien gleichgesetzt sind mit Feen, und der Regen mit Milch, dem wichtigsten Nahrungsmittel des Menschen. Deswegen wurden früher, während der Dürre, beim Tanzen oder beim Festzug durch das Dorf einzelne Personen gewählt (den Zauberer oder einen Jugendlichen als Besitzer besonderer Kräfte), die mit Liedern, Gebeten und Ausrufen den Regen herbeiriefen, der Körper in ein Pflanzenkostüm gehüllt und durch die erotische Tanzbewegungen auf die Vereinigung von Himmel und Erde anspielend. Beim Anrufen des Regens am Himmelfahrtstag, trug das Mädchen „križarica“ (von „križ“ = Kreuz) durch das Dorf ein Holzkreuz, geschmückt mit Blumen und Schleifen, als christliche Umdeutung des heidnischen Glaubens in die wundersame Kraft der Pflanzen.

*Križarica trägt das Kreuz, kijarežo, kijarežo!
Križarica betet zu Gott, kijarežo, kijarežo!
Dass der Regen fällt, kijarežo, kijarežo!
Dass er befeuchtet unser Feld, kijarežo, kijarežo!
Dass uns das Feld besser trägt, kijarežo, kijarežo!*

(kroatisches Volkslied aus Slawonien)

Die Augen

Das linke Auge steht für den Mond, ist ein Zeichen für Mitternacht, Vergangenheit, Stillstand, für das Weibliche, Gefühl, Verinnerlichung. Das rechte Auge entspricht dem Sonnenzeichen und steht für Mittag, Zukunft, männliches Prinzip, Weisheit des Blicks. Wenn das Auge getauscht wird kann man in die Geheimnisse eindringen und zum heiligen Wissen vordringen. Diejenigen, die zu lange oder mit Unterbrechungen gestillt wurden, Bräute, Schwangere, Bettler, Behinderte, Häßliche, Neugierige, Alte, Sterbende, Tote und Naturgeister können mit ihrem bösen Blick (starrenden, verhextem, krankem, blindem ungleichen oder schönen) Schwäche, Behinderung, Krankheit, Elend, Unfruchtbarkeit und Tod der keimenden Pflanzen, junger Tiere, kleiner Kinder, Prahler und Neugieriger, Bewunderer und Gelobter bringen.

Gegen Hexerei schützt das Wasser, rituelle Waschung, Löschen der Kohle im Quellwasser, Spucke, Blut, Stein, Salz, metallene und glänzende Gegenstände, Asche, Blumen, Knoblauch, Pfeffer, grüner Zweig, Stroh, Besen, Brot und Gebäck, Schleier, Hemd, Hörner, Eierschale, Osterei, Weihrauch, buntes Muster, Kreis, Pentagramm, Hexagramm, Schutzname, Gebet, Kreuz, Teil des heiligen Gewandes, Patenschaft zu einer armen oder hochmütigen Person, Gegenstände ungewöhnlicher Form und Farbe und Gebrauchs. Einäugigkeit der Naturdämonen (der einäugige Hund, Wächter über die Totenwelt) ist dasgleiche wie Blindheit der uralten Götter, die durch den Verlust der Sehkraft das Licht verlieren und damit die Übernatürlichkeit, die umfassende Macht der Vorsehung und die Weisheit. Deshalb würden an dem Tag der heiligen Lucija Höhenfeuer angezündet, doch durfte man nicht durch das Fenster schauen, oder handarbeiten, da die alte Oma Lucija den jungen Frauen das Schicksal las und die Ungehorsame und Faule mit dem Verlust des Augenlichts bestrafte. Da lateinisch „lux“ Licht bedeutet und die erste christliche Lucija wegen ihres Opfers zur Heiligen wurde, zünden alle die an Augenkrankheit leiden am 13. Dezember, ihrem Tag, nach der Messe eine Kerze an.

*An der Donau ist sie vorbeispaziert, in der Donau hat sie sich betrachtet
Zu sich selbst sprach sie – Lieber Gott, wie schön ich bin!
Wenn ich schwarze Augen hätte, alle Helden würde ich verzaubern
Auch jenen Herren, der schon selbst seine Liebe hat.
(kroatisches Volkslied aus Ungarn)*

Der Ring

Am Frauenfinger ist er das Zeichen eines Geheimnisses, des Versprechens, des Bundes und des gemeinsamen Schicksals, denn er kommt aus dem Bauch der Erde dargestellt als Höhle, Truhe, Kiste, Kasten oder Sack mit kostbarem Schatz im Besitz der Schlange, des Drachens, des wilden Tiers, einer Fee oder eines Zwerges. Durch die Schönheit der glatten, glänzenden Oberfläche und die runde Form, deren Öffnung den himmlischen Einfluß durchlässt, schützt der Ring den Tragenden gegen die bösen Kräfte, insbesondere gilt dies für den Ehering, der direkt mit dem Herzen verbunden ist. Schenkt einen Ring, wenn ihr die Liebe auch materiell, als Schatz eures Herzens bekunden wollt.

*Der Liebste kauft der Liebsten einen Schal, doch meiner tut das nicht.
Es befahl mich Traurigkeit, weshalb bin ich seins?
Der Liebste kauft der Liebsten eine Halskette, doch meiner tut das nicht.
Es befahl mich Traurigkeit, weshalb bin ich seins?
Der Liebste kauft der Liebsten einen Ring, doch meiner tut das nicht.
Es befahl mich Traurigkeit, warum bin ich seins?
(kroatisches Volkslied aus Pokuplje)*

Die Handarbeit

Die Dekoration an der Kleidung wie Stickerei, Spitzen, Schleifen, Angenähtes, Kristalle, Muscheln, Federn, Dukaten, Knöpfe und Draht in den Farben und in den Formen der Sonne, des Mondes und anderer Himmelskörper, der Pflanzen, der Tiere, beackterter Felder, alles Heiligen überhaupt schützt alle, die diese Kleider tragen vor bösen Kräften. Diese Motive verbinden die Welt der Lebenden mit der Welt der Toten, das Himmlische mit dem Irdischen und Untergründigen als Pendant zum Bewußten, Unbewußten und Unterbewußten. In der Ruhesaison widmeten sich Frauen der Handarbeit, außer an Festtagen, am Samstag und nachts. Sonst hätten ihnen die Nachtfeen und Hexen die Fäden verwickelt, das Gestrickte aufgetrennt, die Augen geblendet. Statt dessen hatten sich diese mit begabten Frauen verschwistert und hatten sie mit geheimem Wissen vertraut gemacht, wie sie durch das Zählen und nach Mustern arbeiten zu bewunderungswürdigen Spinnerinnen, Weberinnen, Stickerinnen, Klöpplerinnen, Näherinnen und Strickerinnen werden konnten. Und weil die Feen immer ihre eigenen langen Haare flechten, so wie die goldenen Strahlen vom Himmel die Dunkelheit erhellen, schenken sie den Guten, Edelmütigen und Ehrenhaften das Glück.

*Ivek Söhnchen heiratete als die Mutter noch am Leben war
Er wählte zur Frau eine, die die Seide zu weben wusste
Er suchte sie und fand sie über der tiefen Donau
Als die Hochzeitsgäste sie holen gingen standen die Kirsch- und
Sauerkirschbäume in der Blüte
(kroatisches Volkslied aus Medimurje)*

Der Kranz

Ein Kranz aus frischen Blumen beeindruckt die Menschen durch seine vitale Kraft und seine Heilwirkung. In den grünen Brautkranz hatte man Ähren eingeflochten, Wintergrün, Beifuß, Rosmarin (oder Basilikum) wie auch bunte (oder weiße) Schleifen, denn sie symbolisieren das Licht und den Abschied der Braut von der Jugend. Bei Erntedankfesten feierte man die Fruchtbarkeit der Erde mit einem Erntekranz und am Ende des Lebens legte man dem Verstorbenen einen Kranz auf das Grab.

*Maro, Maro, Maro, in dem Maisfeld pflückst du Unkraut
In dem Maisfeld Unkraut pflückte und dann rief sie einen Jungen
Wenn ich von meinem Pferd absteige, werde ich dir deinen Kranz
bringen
Deinen kleinen Kranz, der außerdem grün ist.
(kroatisches Volkslied aus Hrv. Zagorje)*

(Übersetzung aus dem Kroatischen von D. Anderle)

MOST je najstariji i najvažniji publicistički segment Društva hrvatskih književnika u ostvarivanju njegove međunarodne suradnje, u tom smislu MOST redovito obavještava i o djelatnosti **DHK** u cjelini, s posebnim težištem na međunarodno-relevantnim djelatnostima; MOST je i glasilo *Zagrebačkih književnih razgovora*.

Časopis MOST/THE BRIDGE izlazi redovito četiri puta godišnje (kvartalno); Svaki broj ima opseg od cca 8 araka (128 stranica), strukturiran u skladu s uređivačkom koncepcijom, i tiskan u obrezanom B-formatu s knjižnim slogom na offset papiru i (katkada) s 1/2 arka dodatka slikovnih priloga na kumstdrucku.

Svaki je broj načelno strukturiran u 3 dijela:

PRVI DIO sastoji se od niza «rubrika» koje imaju izraziti informativni značaj. To su svakovrsne obavijesti (od vijesti i obavijesti do kritičkih refleksija). Taj se dio uvijek objavljuje samo u engleskom prijevodu.

DRUGI, SREDIŠNJI DIO časopisa prostor je za objave prijevoda hrvatskih književnih djela na strane jezike. U načelu su to «segmenti», «ogledni uzorci», dakle dijelovi većih cjelina (izbori iz antologija, poglavlja iz romana, kratke pripovijetke, osobito uspjeli eseji (do 7-8 kartica).

U pojedinom broju MOSTA ti prilozima nisu «jednojezični», nego se stremi tome, da budu tiskani prijevodi na bar 3-4 strana jezika. Svjesno računamo da SVI korisnici (i POSVUDA) tako neće poneki prilog na nepoznatu im jeziku moći u potpunosti razumjeti.

Od jezika koji dolaze u obzir za prevođenje književnih djela na prvom su mjestu tzv. «veliki» jezici: engleski, njemački, francuski, španjolski. Ali, kako je Hrvatska i srednjoeuropska zemlja, u razumnom postotku trebalo bi imati u vidu i mađarski, češki, slovački, poljski, a po potrebi i druge jezike (npr. bugarski).

TREĆI DIO časopisa sadržava dvije redovite bibliografije:

Hrvatsku bibliografiju i Hrvatsku ino-bibliografiju, poglavito književnih djela svih žanrova, ali i, u strogoj selekciji, književnokritičkih i književnoteoretskih djela te, posebice u inobibliografiji i djela hrvatskih autora iz ostalih znanstvenih područja.

MOST] [THE BRIDGE

Croatian Journal

of International Literary Relations

Časopis za međunarodne književne veze

(Since 1966) Published quarterly

Publisher: DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA

/

THE CROATIAN WRITERS' ASSOCIATION

Editorial Board:

SREČKO LIPOVČAN (Editor in chief),

DAVOR ŠALAT (Executive editor)

Secretary: NEVENKA ŽVAN

English translation: NINA FERIĆ

Design: ZLATKO REBERNJAK

Layout and prepress:

FORMA ULTIMA, Zagreb

Illustrations Editor:

DARIO SABLJAK (HARD 3D45), Zagreb

Printed by:

Tiskara MEIĆ, Zagreb

ZA HRVATSKU / FOR CROATIA

Cijena dvobroja - 50 kn

Godišnja pretplata - 100 kn

Uplatiti na žiro-račun Društva hrvatskih

književnika: 2360000-1 101361393,

poziv na broj : 2003 -101,

s naznakom za Most/The Bridge

Molimo Vas da nam (faksom ili poštom)

pošaljete kopiju uplatnice!

OUTSIDE CROATIA

Issue rate

9 EUR; 15 USD

Annual subscription: for European countries

16 EUR

for non-European and overseas countries

30 USD

All payments should be made

to The Croatian Writers' Association

foreign currency account

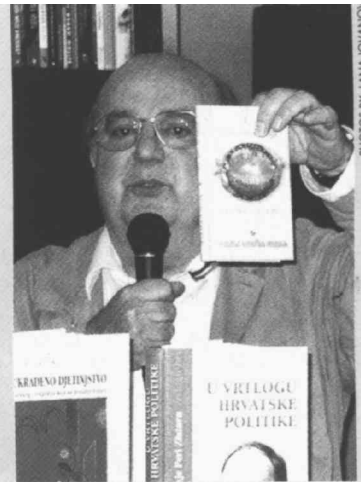
with Zagrebačka banka: 2500-3207714

For further informations,
please contact: dhk.most@dhk.hr

Izvjješće sa literarne tribine društva AMAC na Sajmu knjiga u Frankfurtu 2003., MOST Nr. 4, 2003.

FROM THE LECTURE-AND-DISCUSSION EVENT OF AMAC "CROATIAN BOOK - BRIDGE TOWARDS THE WORLD"

→ Ing. Ivica Košak (President of the AMAC - Almae Matris Alumni Croatiae) is opening the Lecture-and-Discussion Event
 → Multilingual edition of "The Croatian Lord's Prayers in Glogolitic manuscripts" ("Hrvatski Očenaši u glogoljskim rukopisima") presented by Edvin Bukulin

PHOTOS BY: LANA JOVANO

→ Anka Krstić-Legović presented the book "Unravelling The Heap" ("Gonjetanje gomile") by Zvonimir Mrkonjić and poetry by Malkica Dugeč
 → Author Ante Nazor speaks about the book "History of Croats: illustrated chronology"
 →→→ Marijana Erštic speaks about the book "Die Loggia communis an der östlichen Adria" by Marija Anderle, PhD

→ Malkica Dugeč reads her poems
 → Marija Anderle, PhD presented Mate Mestrovic's work "In The Maelstrom" ("U vrilogu")
 →→→ Dr. Lazar Dodić, PhD presented the book "Papal Institute of St Jerome" ("Papinski zavod sv. Jeronima") by Jure Bogdan

↑ Due to Ilija Matić's (right) efforts, another German publishing house is publishing Croatian authors (Verlag Kalke, Stuttgart)
 → The AMAC Lecture-and-Discussion Event was well attended

**Mate Meštrović : U vrtlogu hrvatske politike
Kazivanje Peri Zlataru**

Zagreb, naklada Golden marketing 2003., 407 stranica
ISBN 953-212-137-4

Predstavila i recenzirala: **dr. Marija Dragica Anderle**,
glavna tajnica Hrvatskog svjetskog kongresa

U modernoj hrvatskoj historiografiji knjiga Mate Meštrovića «U vrtlogu hrvatske politike» zauzima, kako po sadržajnoj poruci, tako i po formi, izuzetno mjesto. Već ključni pojmovi naslova i podnaslova signaliziraju čitatelju raspon i karakter događaja, te odnos i pristup autora svom predmetu. Konfrontacija s bezbroj činjenica i imena zahtijevaju veliku koncentraciju i suradnju memorije, no kolikogod se, u tijeku teksta, putovi razilaze ili presijecaju, kazivanje Mate Meštrovića ostaje uvijek živa riječ - pouzdana Danteova ručica, koja nas vodi kroz vijuge i ponore prenapučene ljudima i događajima zadnjeg pola stoljeća hrvatske povijesti. Knjiga je pisana u formi intervjua i razgovora s Perom Zlatarom, prijateljem i novinarom, koji je relevantnim pitanjima i primjedbama, ispovijed autora obogatio svojim znanjem. Kazivanje dobiva na taj način karakter jedne polemike, u kojoj čitatelj nije samo konzument teksta, nego i potaknut pitanjima, postaje «sudionik» u njegovom dograđivanju. To «Vrtlogu» potvrđuje ne samo svježinu i suvremenost tretmana, nego upućuje na autorovu samokritičnost, dalekovidnost i misaonu distancu, koje uvijek stoje na kraju analize, kolikogod teme bile vremenski blizu a povijesni proces još u toku promjena.

Autorova namjera je svjedočenje. Mate Meštrović, naš suvremenik i jedna od centralnih figura u borbi za svoj narod, za demokratsku Hrvatsku i njenu samostalnost, za sve ono dakle, što je činilo centar umjetnosti slavnog oca, kipara Ivana Meštrovića, privremeno objavljuje bilancu svog života i praktičnog djelovanja za hrvatsku stvar. – To su dakle, pred poviješću osobni motivi, osobni pogledi i odluke pred pitanjem, kako se kao subjekt postaviti i utjecati na tok svog vremena.

Mate je s obitelji još kao dvanaestogodišnjak napustio Hrvatsku. Prva je četvrtina knjige posvećena biografskim podacima i ranim sjećanjima. Provodeći puno vremena u ateljeu – najmlađi a i očevo mezinac – očito je poprimio od oca sabranost i senzibilnost u gledanju na svijet. Tu čitatelj usput saznaje puno detalja o umjetničkom stvaranju, privatnom i javnom životu Ivana Meštrovića :o njegovim djelima (lokacije, dimenzije, ikonografski detalji, modeli), naručiocima, honorarima, o pozadini XXIII. bijenala 1942. godine, o umjetnikovu karakteru, domoljublju, nazorima o jugoslavenstvu, životu u New York-u 1924/25, te o vremenu u zatvoru za vrijeme NDH ((pisma supruzi, djeci i braći). Nakon toga, od 1942., život u tuđini, uspjeh, usamljenost i kraj 1962., sa skandaloznim događajima oko sahrane, organiziranu od jugoslavenskih vlasti.

Ostale su tri četvrtine knjige posvećene političkoj borbi umjetnikovog sina. Svojim ogromnim iskustvom kao

intelektualac koji se kreće u visokim diplomatskim, naučnim i novinarskim krugovima, Mate Meštrović je postao javna ličnost, neumorni putnik između svjetova, svjedok i sakupljač povijesnih istina i glasni kazivač svog subjektivnog stava. Njegov je put kroz vrtlog blokovski podijeljenog svijeta obilježen kontrastima i krajnostima, koji su na rubovima bili često oštriji, negoli u centrima događanja. Ta je aktivnost počela emigracijom, no sve su muke i sva nastojanja išla u pravcu negiranja tog statusa i bila izraz vjere u pravo na povratak u staro i napušteno.

Meštrovićevi su susreti s vodećim osobama iz raznih političkih grupacija u emigraciji i u službenim krugovima od II. svjetskog rata do danas ogroman fundus i primarni izvor za poznavanje nove hrvatske povijesti –Titove Jugoslavije i njenih protivnika, pojedinaca i organiziranih grupa. Razgovorima, polemikama i suradnji s političkim disidentima, važnim političkim akterima, povjesničarima, kulturnjacima, pripadnicima Hrvatskog proljeća (Makso Luburić, Branko Jelić, Bruno Bušić, Zlatko Tomičić, Bogdan Radica, Tuđman, Đilas i dr.) posvećena su iscrpna poglavlja, iz kojih se razaznaje puno toga o egzistencijalnim teškoćama i o djelokrugu pojedinih osoba, o uvjetima rada, opasnosti, načinu komuniciranja te o realnoj političkoj sposobnosti i zrelosti pojedinaca, o metodama UDBE i o načinu ophođenja među ljudima istih ciljeva. Dug je i odlomak o Hrvatskom narodnom vijeću, državotvornoj alternativi Titovom sistemu i jedinom gremiju u emigraciji kojem je Meštrović pristupio, pet godina nakon njegovog osnutka 1974. godine u Torontu. Na kraju : rat, «Oluja» i samostalna Hrvatska država. Za Matu Meštrovića povratak i uključivanje u političke tokove novog društva.

Rezultat je ove privatne odisejade i svjetskih kretanja knjiga u kojoj se naslućuje velika složenost, ogromni vir ne samo ljudskih, nego i institucionalnih, lokalnih i globalnih veza, supstrata i aparata od kojih žive politički sistemi velikih sila i malih naroda u beskompromisnoj borbi za primat vlastite predodžbe i vlastitih interesa. Tko tu gubi, to je onaj, koji je stavljao sve na kocku. Onoga su, kome je uspjelo proći taj pakao, vjerovatno anđeli čuvali . Tako knjiga i završava citatom predgovora od oca umjetnika, a govori o čovjeku, kojem je suđeno ići po mraku i stranputici, no Gospod mu je *podario vid*.

Za poslijeratnu generaciju, prvu a i za sljedeće, ova je knjiga zapis o tome, kako je domovina nastala i rasla te kako se sloboda iskupljuje, ako se jednom izgubi.

M.D.Anderle

Jure Bogdan, Pontificium Collegium Croatorum Santi Hieronymi

(1901. – 2001.) *Papinski hrvatski zavod Svetog Jeronima,*

Rim, 2001. 1214 CV- stranice.

O hrvatskom su zavodu sv. Jeronima u Rimu pisali brojni autori, među kojima su, da spomenem samo najvažnije De Sant' Agostino, Fontana, Marnavitus, Riosecco, Kukuljević-Sakcinski, Strossmayer, Fermendžin, Jagić, Gasparri, Stadler, Leo PP XIII, L. von Pastor, Pazman, Kršnjavi, Ćuka, Šišić, Sakač, Mađerec, Kokša, Jozo Kljaković te Ivan Meštrović. Bibliografija iznosi 1.858 naslova počevši od godine 1588. do 2001., dakle ukupno 413 godina. Navedeni su naslovi vrlo precizni.*

Ova je ogromna bibliografija ujedno i povijest Zavoda sv. Jeronima.

Korijeni zavoda sežu do 21. travnja 1453. kada je Nikola V. apostolskim pismom *Piis fidelium votis* dodijelio udruzi pobožnih Hrvata na lijevoj obali Tibera, pokraj mauzoleja rimskoga cara Augusta, ruševnu crkvicu svete Marine djevice i mučenice.

Druga je važna bula *Sapientiam Santctorum* od 1. kolovoza 1589. pape Sista V. kada on dovršava crkvu sv. Jeronima a treća *Slavorum gentem*, pape Leona XIII. iz godine 1901., kojom se ustanovljuje zavod u današnjem smislu riječi. Godine 1566. potvrdio je papa Pavao III. pravila i odredio da gostinjak i hospital imaju kardinalskog pokrovitelja.

U razdoblju je od 1453. do 1901. postojao gostinjak odnosno kaptol i hospital, iako su bili poduzeti koraci za pretvaranje zavoda samo za svećenike, koji se spremaju na razne crkvene nauke, kao što su teologija, filozofija i kanonsko pravo. Taj je korak učinjen tek 1901. godine dekretom pape Leona XIII. S tim je u vezi nastalo raspravljanje oko imena zavoda, koje se djelomično žučno vodilo. Tu je Vatikan pravio ustupke različitim zemljama kao što su Austrougarska i Italija. Nastankom su Jugoslavije problemi povećani, a godine se 1945. upravo pogoršali do te mjere, da su odnosi 1953. godine bili prekinuti. Oni su se godine 1966. Beogradskim protokolom normalizirali pa od tada opet dolaze svećenici iz zemlje u zavod sv. Jeronima odnosno u njemu borave i oni, koji su se tamo našli za vrijeme drugog svjetskog rata, a tu dospjeli nakon odlaska iz vlastite zemlje. Od godine 1924. stalno tamo borave svećenici na usavršavanju crkvenih naučnih

disciplina. Od tada je primljeno 311 svećenika-studenata iz svih hrvatskih biskupija, a od njih su 26 postali biskupi odnosno nadbiskupi te brojni profesori, odgojitelji i istraživači na raznim crkvenim sveučilištima.

Tridesetih je godina poduzeto preuređenje cjelokupnog prostora oko mauzoleja cara Augusta (po nalogu Mussolinija) pa je u tu svrhu porušeno 6 zgrada, što ih je zavod imao. Tako je nastao novi zavod u Via Tomacilli 132, a koji je zapravo postao jedan od najljepših nacionalnih zavoda u Rimu. Na takvoj nam ljepoti pomalo zavide i neke velike nacije.

U zamašnoj su knjizi od 1214 stranica, uz tabele i ilustracije na 105 stranica, sadržani podaci o 311 svećenika-studenata te opširni radovi o rektorima sv. Jeronima, Pazmana, Ćuke, Mađerca, Kokše, Benvina i Bukovića. Pri tome upadaju u oči radovi Đure Kokše te msgr. Mađerca, koji je bio četrdeset godina rektor zavoda. Dok je rektor Mađerec ostavio najbolje uspomene, bio je Kokša (kasnije vicerektor) sporan i negiran od strane hrvatske emigracije. U knjizi je objavljen i članak Fabijana Veraje i Milana Simčića, *Zavod sv. Jeronima od 1945. do 1959.* u kome stoji: "Vicerektor je Kokša, koji je na tu dužnost bio imenovan nakon smrti njegova zemljaka msgr. Mađerca, počeo izjavljivati, da zavod nema ništa s emigracijom pa je dosljedno tome zauzeo stav, koji je išao u pravcu nove politike približavanja Beograda i Sv. Stolice. Na toj je liniji on u jesen 1959. bio imenovan rektorom zavoda, iako je nakon smrti msgr. Mađerca Biskupska konferencija bila predložila drugu trojicu, gdje je jedini kandidat iz Rima bio dr. Krešimir Zorić. Treba međutim dodati, da je nadbiskup Šeper, došavši u Rim, podržao Kokšinu kandidaturu. Tako i u ovom slučaju vrijedi ona poslovice: *Bog zna pisati i po krivim crtama!* (F. Veraja - M. Simčić, *Zavod sv. Jeronima od 1945. do 1959.*, Zagreb 2001., str.359 -360).

Svoje su mjesto u knjizi našli i Kokšini protivnici a to su Krunoslav Draganović, msgr. Zorić i Josip Burić, kojima se odaje priznanje za njihov rad. U knjizi je sadržan rad Josipa

Dukića "Umjetničko ostvarenje Jose Kljakovića u Zavodu sv. Jeronima" gdje se iznosi njegov rad oko mozaika na pročelju zgrade sv. Jeronima. U knjizi "U suvremenom kaosu" prisjeća se Kljaković na svoj boravak u zavodu ovako: "Kad sam stigao u Rim, rekao mi je Meštrović, da sam pušten u Italiju na intervenciju sv. oca pape, a kome je on prikazao moj slučaj, kad ga je portretirao. U Rimu sam s Meštrovićem živio skromno i mirno u zgradi Zavoda sv. Jeronima. U to je vrijeme Meštrović modelirao stigmatizaciju sv. Franje za oltar nove franjevačke crkve, koju je gradio otac dr. Dominik Mandić, generalni definator i generalni ekonom reda Male braće. Taj je hrvatski uvaženi redovnik pokazao neobuzdanu agilnost i veliku organizatorsku sposobnost. On je u najtežim danima, koje je čovječanstvo proživljavalo, sagradio svojem redu novu generalnu kuriju i uz nju velebnu crkvu - dostojan prilog Vječnom gradu - nastavljajući kao skromni fratar graditeljsku aktivnost svog sunarodnjaka Siksta V. Ja sam počeo raditi studije za mozaike, koje sam trebao izvesti na pročelju zgrade zavoda. Sižei su bili povijesno-liturgijski. Cijeli sam dan radio a uvečer sa svećenicima, kojih je bio pun zavod, raspravljao o teologiji, čije probleme nisam sasvim razumio i o umjetnicima, koje pak tamošnji teolozi nisu razumjeli. Najinteresantniji je među tim svećenicima bio beogradski nuncij, monsijor Felici. On je s jednom opsežnom teološko-filozofskom erudicijom, nastojao od mene napraviti "Pavla" i vidjeti me, gdje se valjam u prašini pred Gospodinom. Inače je monsijor Felici bio valjan diplomat slobodarskih načela. Rektora zavoda, monsijora Mađerca, te diskusije nisu interesirale jer je njega više interesirala ishrana pitomaca i osoblja zavoda, koja je uslijed rata bila prilično otežana. Ja sam u zavodu upoznao dvojicu naših istaknutih redovnika, koji zauzimaju značajne položaje u naučnoj hijerarhiji papinih sveučilišta: o.

Stjepana Sakača, profesora Rusicuma, vrijednog istraživača i hrvatskog povjesničara, koji je dokazao hrvatsko podrijetlo pape Siksta V. i otkrio ugovor između pape Agatona i Hrvata god.680. Drugi je o. dr. Karlo Balić, koji danas sa svojim znanjem i originalnim idejama zauzima jedno istaknuto mjesto među učenicima katoličkog svijeta (J. Kljaković, *U suvremenom kaosu*, Zagreb 1992., str. 244).U isto je vrijeme boravio i Meštrović u Zavodu sv. Jeronima. Svoj boravak on opisuje ovako: "Mađerec mi je dao dvije velike sobe, u jednoj sam spavao a u drugoj radio. Po cijelom sam se zavodu mogao kretati. U zavodu je stanovao i bivši papinski nuncij u Beogradu, Felice, jedan vrlo lukav čovjek ali i vrlo zabavan a i duhovit...Trebalo je da zatražim audijenciju kod pape, te da mu se zahvalim što je za mene intervenirao . Audijenciju sam dobio brzo i papa me je očinski primio te nakratko sa mnom sjeo u sobu pokraj dvorane za audijencije. Pitao me kako sam, te kako je u Hrvatskoj i jesam li se viđao s nadbiskupom Stepincem. Kad sam mu rekao da nije dobro, podigao je oči i rekao: "*Što ćemo, sine, živimo u teško doba, gdje nacizam i fašizam haraju zemlje i narode, kao nekada Huni. Nadam se da će Amerika spasiti situaciju i da će doći do pravde, reda i kršćanskog mira*" (I. Meštrović, *Uspomene na političke ljude i događaje*, Zagreb, 1993., str.326).

Ova je obilna knjiga najbolji rad, koji je do sada izašao. Možemo biti ponosni na njezinog izdavača, monsijora Juru Bogdana, koji je priredio djelo Pontificium Collegium Croatorum Santi Hieronymi (1901. – 2001.) *Papinski hrvatski zavod Svetog Jeronima*, Rim, 2001. 1214 CV- stranice.

prof. dr. Lazar Dodić

Vidi: <http://www.croaticum.it>

Na frankfurtskom smo Velesajmu knjiga, 11. 10. 2003. predstavili ovu poemu u prozi u izdanju Knjižnice Društva hrvatskih književnika, knjiga 18, 116 stranica.

Uredništvo: Tea Benčić Rimay, Žarko Paić

Glavni urednik: Dražen Katunarić

Zagreb 2003.

Knjigu je na velesajmu predstavila: **Anka Krstić-Legović**

Zvonimir Mrkonjić “Gonetanje gomile”

Zbirka je napisana već osamdesetih godina prošlog stoljeća. Dvadeset i šest pjesama i 6 stranica pogovora, raspoređene su na stotinu i šesnaest stranica knjige. Zašto je objavljena tek sada? Pjesma u prozi uvijek upozorava na neko ozbiljno vrijeme te izvlači zaboravljene pjesničke i druge kriterije: društvene, političke, sociološke i kulturne. Tako je ova poema upravo sada predočena čitateljima, da sami odgonetaju njen smisao i poruku, koja nije ni laka ni jednostavna. Radi se zapravo o zagonetki.

”Poema je *Gonetanje gomile* niz fragmenata posvećenih gomili kamenja, koja pobuđuje niz asocijacija s raznih područja, počevši od arhitekture (pejsaža ili grada) pa do literature i metaliterature” – rekao je sam autor.

Riječ gonetanje ne upućuje na zagonetnost i šifriranost teksta, nego na razne asocijativne razine knjige. U komunikaciji čovjeka s kamenom, radi se zapravo o odgonetanju smisla života i postojanja. Radost je u stvaranju a i nada, prisutna u traženju smisla postojanja ljudskih bića...

Svojim dizajnom, knjiga upućuje na bjelinu kamena i ugrađivanje kamena u apstraktnu gomilu. Tekst u obliku kvadrata, pravokutnika, vodoravno ili okomito položen na bjelinu papira, uklopljen u bjelinu listova kao kamen u gomili. Prazne stranice među fragmentima pauze, potrebne su da bi ideja dobila unutarnji odjek. One također predočavaju tijekom vremena među događajima - bili oni mitski, predhistorijski, povijesni ili suvremeni - o kojima se i u poemi govori. Početne stranice prikazuju rastavljanje naslova na slogove - kao da pjesnik ubacuje imaginarne kamenčiće na gomilu, koja se uzdiže pred čitateljem.

Tema je poeme čovjekov dijalog s kamenom, tijekom njegovog pretvaranja iz bezoblične tvari u građevni element civilizacije. Pjesnik se pri tom služi kako osobnim sjećanjem iz djetinjstva provedenog na Hvaru i kasnije iz lutanja Evropom, tako i vlastitom izgradnjom, crpljenom iz književnosti.

Osobito je dojmljivo iskustvo Hrvata, koji su oblikovali primorski krajolik, odvajajući kamen od plodne zemlje. Dio je gradnje za svoju poemu autor vadio iz impresivnog ”kamenologa” Starog i Novog zavjeta. Arhitektura još i danas nudi mnoge zagonetke, jer pjesnik u perspektivi sila erozije na kraju promatra sve to kao gomilu kamenja. To je dijelom i smisao naslova poeme ”Gonetanje gomile” iako bi se ona isto tako mogla zvati i ”Preobrazba gomile”.

Čitatelja će iznad svega zadiviti zvučna struktura sintakse Mrkonjićeva teksta. Pogrešno bi bilo ovu poemu shvatiti kao raspravu o hrpi kamenja, jer je poru-ka, koju pjesnik ugrađuje u naše razmišljanje vrlo duboka i humana pa zapravo prodire u bit ljudskih razmišljanja o sudbini i postojanju. Kamen u svojem trajanju ima i svoj kraj u pješčanoj prašini, no do pretvorbe u to stanje, proći će još dugi put - uz čovjeka. Sklop čudesnih rečenica, koje u našem razmišljanju otvaraju uvijek nove asocijacije a čije odgonetanje u našim mislima ponekad prati zvuk razorne snage kamena. – Sve se to pak događa u savršeno konstruiranoj rečenici.

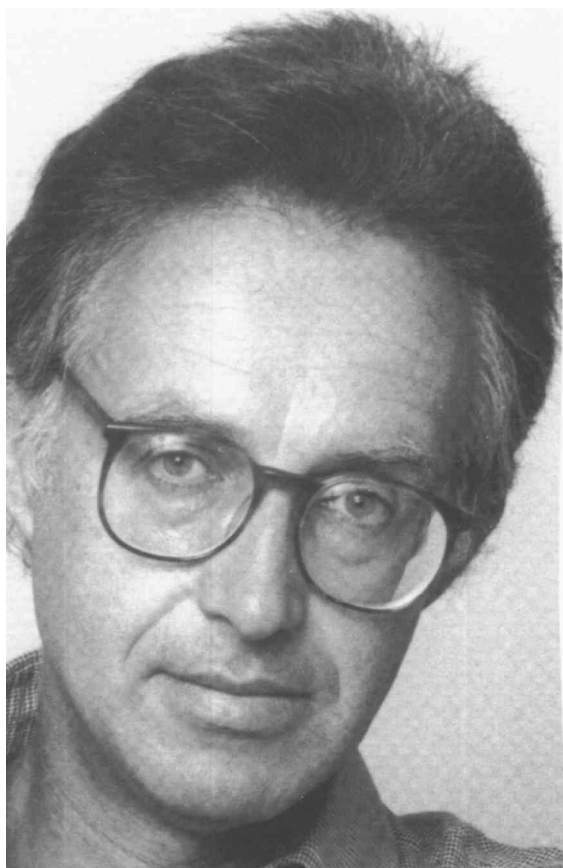
Proročka razmišljanja i savršenstvo stiha, skrivenog u prozi – to je ”gonetanje gomile” Zvonimira Mrkonjića...

Na kraju ”gonetanja”, završni dio knjige donosi objašnjenje njegova shvaćanja pjesme u prozi, kao *kovčega za prelazna vremena*. Mrkonjić svoj kovčeg uspoređuje s Noinom lađom, koja je i sama zapravo svojevrsni *kovčeg za preživjeti*.

Kamena gomila je teret ali i radost života, to je i stradanje ali i skrivena nada. Čitatelji su pozvani da i sami kroz ovu prozu razmisle i o vlastitom životu, zabludama, strahovima, propustima... Rezignacija i tuga nisu uvijek pobjednice. Čovjekov je život prožet i nadom, koja je prisutna kroz traženje,... a stalna je na našem planetu jedino mijena... Između čvrstoće kamena i pješčane ure (klepsidre) stoji vrijeme njihova trajanja.

ANKA KRSTIĆ-LEGOVIĆ

Bilješka o piscu: Zvonimir Mrkonjić je pjesnik, kritičar, teatrolog i prevoditelj, rođen 1938. u Splitu. Studirao je komparativnu književnost i francuski jezik na Filozofskom fakultetu te kazališnu režiju na Akademiji dramskih umjetnosti. Objavio je tridesetak knjiga pjesama, književnih eseja i studija te mnoge prijevode, između ostalog F. Hölderlina, A. Rimbauda, R.M. Rilkea, A. Gidea, P. Valeryja, H. Michaux i R. Chara. Za svoj je rad dobio nekoliko nagrada, među njima i Nagradu Vladimir Nazor (1990) i Goranov vijenac (1999).

Pjesme:

(1)
Ukoliko pod gomilom nije
oboren čovjek, čovjek je
podigao gomilu.

(2)
I onaj koji je na kamenove
odvraćao kruhom i onaj
koji se kamenovima osve-
ćuje kruhu, naći će se na-
pokon pod gomilom, koju
su sami na sebe oborili.

(3)
I kamen zaglavni sustići će u padu kamen temeljac,
a među njima dotle nestajat će carstva i javne stvari,
sve do posljednje heksarhije gorušičina zrna. I neće
se razaznati prvi kamen od kamena posljednjeg, ni
kamen kojim je dokrajčen čovjek od kamena, na
koji je položen novorođeni. Kao što, kada knjiga
spadne na dva slova, nitko neće znati što je alfa a
što omega, što su prve stvari a što posljednje. Ni
tko je plakao, ni tko se smijao.

Hrvatski Očenaši

u glagoljskim rukopisima

...BUDI VOLJA TVOJA...

... budi vol a tvoa ...

To je velika a mala knjiga. Ona je bibliofilsko izdanje hrvatskog Očenaša. Hrvatski Očenaš u smislu da je napisan na hrvatskom jeziku hrvatskim pismom – glagoljicom. Ova knjiga donosi osamnaest zapisa iz osamnaest rukom pisanih misala ili zbornika iz 14. i 15. st. Nakladnik ovog izdanja ERASMUS NAKLADA d.o.o., Zagreb. Urednici su **Srećko Lipovčan** i **Zlatko Rebernjak**. Oblik joj je dao Zlatko Rebernjak a za tisak priredila akademik Anica Nazor koja je ujedno višegodišnja upraviteljica *Staroslavenskog instituta* u Zagrebu.

Knjiga je izašla je pred ovogodišnji papin dolazak u Hrvatsku i njemu je poklonjen onaj primjerak, koji je tiskan pod rednim brojem 1. Prvih su 50 primjeraka numerirani.

Za tisak je knjigu sadržajno priredila akademik **Anica Nazor**. Ona je na ovakvom poslu neumorna. Bila je ne samo inicijator nego je i sama sudjelovala u obradi gotovo svih ponovnih izdanja značajnih glagoljskih rukopisa i inkunabula. Znanstveni je urednik i rječnika (u više svezaka): *Rječnik crkvenoslavenskog jezika hrvatske redakcije*. Dosada je objavljeno deset svezaka. Suradnica je u gotovo svim značajnijim slavističkim časopisima diljem svijeta. Tekst Očenaša donosi, osim na starom hrvatskom, još na šest drugih jezika: hrvatski, engleski, njemački, francuski, talijanski i španjolski.

U drugom su dijelu knjige meditativne ilustracije Očenaša **Vjere Reiser**. Svaki je zaziv i svaka molba bila za nju jedna inspiracija. Ispod svake se slike nalazi po jedan zaziv Očenaša i to na latinskom, hrvatskom i engleskom jeziku. Tako knjiga donosi Očenaš ne na šest nego na sedam jezika. Ja bih rekao, da nedostaje barem još jedan: Očenaš na izvornom grčkom jeziku. Na tom je jeziku Očenaš i zabilježen a i s tog su jezika nastali prijevodi na druge jezike. To bi onda bio Očenaš na osmom jeziku. Bio bi poželjan još na barem jednom jeziku: na aramejskom, jer je Isus sa svojim učenicima govorio aramejski, koji je u ono doba na bliskom istoku bio vrlo raširen jezik.

Na dnu je korica zlatnim glagoljičkim slovima otisnuto:

budi vol a tvoa

Mislim da je onaj **a** u riječi **tvoa** trebalo tiskati **vox** kako je to u svih drugih osamnaest rukopisa.

Iz ovako bi se donesenog istog teksta iz različitih rukopisa u toku dvaju stoljeća moglo očekivati, da ćemo biti svjedoci i nekog razvoja jezika. Iz tih se rukopisa međutim ne nazire neki razvoj jezika. Moguće je uočiti samo male razlike među njima, a i usporedivši tekst današnjeg Očenaša i onoga od prije šest ili sedam stotinogodina, moglo bi se prije zaključiti, da se jezik malo ili gotovo ništa nije mijenjao. Tome ipak nije tako, jer je današnji oblik izrazito konzervativan tekst. Tu u prvom redu mislim na one zazive:

**sveti se ime tvoje,
pridi (dodi) kraljevstvo tvoje,
budi volja tvoja!**

Nama koji tu molitvu svakodnevno molimo izgleda to sasvim normalno. Ne znam kako je to s onima koji je nikada ne mole. U tim je zazivima upotrijebljena druga gramatička osoba imperativa umjesto treće, kako bi to bilo da se danas uvodi Očenaš:

neka se sveti ime tvoje,
neka dođe kraljevstvo tvoje,
neka bude volja tvoja.

**sanctificetur nomen tuum
adveniat regnum tuum
fiat voluntas tua**

Veličaj se slava tvoja,

neka se veliča slava tvoja

Dođi vladavina tvoja

već

neka dođe vladavina tvoja

Ostvari se naredba tvoja.

neka se ostvari naredba tvoja

8. Ročki misal, 15. stoljeće, Beč, Österreichische Nationalbibliothek:

Nema razlike u odnosu na vatikanski najstariji tekst.

9. Vatikanski misal 1435., Rim, Biblioteca Apostolica Vaticana:

Nema razlike u odnosu na vatikanski najstariji tekst.

10. Bribirski misal, prva pol. 15. st., Zagreb, arhiv HAZU:

Nema razlike u odnosu na vatikanski najstariji tekst.

11. Prvi vrbnički misal, 1456., Vrbnik, Župni ured:

Nema razlike u odnosu na vatikanski najstariji tekst.

12. Drugi vrbnički misal, 1462., Vrbnik, Župni ured:

riječi: d l ` ni kom na { i m nema, vjerojatno se pisar zabunio. Inače ostalo odgovara Prvom vatikanskom tekstu.

13. Misal MR 180, 15. st., Zagreb, Metropolitanska knjižnica:

ki esi na nebesih

ki esi na nebesih

14. Ljubljanski misal, 15. st., Ljubljana, narodna i univerzitetna knjižnica:

Nema razlike u odnosu na vatikanski najstariji tekst.

15. Drugi Ljubljanski misal, 15. st., Ljubljana, narodna i univerzitetna knjižnica:

Nema razlike u odnosu na vatikanski najstariji tekst.

16. Kopitarev zbornik, 15. st., Ljubljana, narodna i univerzitetna knjižnica:

Hl ib na{

Hlib naš

Ostalo odgovara prvom vatikanskom tekstu.

17. Oxfordski misal, 15. st., Oxford, Bodleian Library: Nema razlike u odnosu na Vatikanski najstariji tekst.

18. Glagoljski fragment, 15. st., Petrograd, Rossijskaja nacional'naja biblioteka, glagoljski fragmenti Ivana Berčića:

da pidi cxsarstvo tvoe

Da pridi cėsarstvo tvoe

Ovo «da» je bilo napisano i onda naknadno brisano, no ostalo je još uvijek čitljivo. Ostalo odgovara Prvom vatikanskom tekstu.

Prvotisak i Parčićev misal imaju isto takav Očenaš.

Iz svega se daje zaključiti kako je tekst Očenaša vrlo stabilan i da je u toku sedam stoljeća doživio samo minimalne izmjene. Čak je i riječ *kruh* bila u dva kodeksa uvedena već u četrnaestom odnosno petnaestom stoljeću.

Na kraju je knjige tiskana glagoljska azbuka i to u svoja dva najvažnija oblika: starija obla glagoljica i novija hrvatska tzv. uglata glagoljica. Tko ne zna glagoljicu, iz ove knjige je može naučiti.

Ovo je izdanje hvalevrijedno iz više razloga:

1. moguće je uspoređivati 18 tekstova Očenaša kroz dva stoljeća: 14. i 15. st.
2. moguće je uspoređivati grafije svećanih knjiga kroz dva stoljeća.
3. moguće je svoju bibliofilsku zbirku knjiga obogatiti jednom koja u sebi odmah nosi 18 drugih knjiga.

Edvin Bukulin

Na Velesajmu knjiga u Frankfurtu, u godini Biblije 2003.

U okviru je predstavljanja autora 11.10.2003. na Frankfurtskom velesajmu knjiga bila predstavljena u organizaciji AMAC-a iz Njemačke i nekoliko izdavačkih kuća, te časopisa „Most – Brücke“ iz Zagreba, i poezija Malkice Dugeč, hrvatske pjesnikinje, koja već od 1972. godine živi i radi u Stuttgartu. – Njene je radove predstavila publici Anka Krstić -Legović a umjetnica je sama čitala svoje stihove, burno pozdravljene od prisutne publike.

Poezija Malkice Dugeč

Njeni su stihovi prepuni izgaranja za domovinom, njeno je domoljublje iskreno i ganut-ljivo. Dok čita svoje stihove, sva se unosi u tekst, kao da leti zajedno sa stihom, trudeći se da slušateljima jasno obznani svoju poruku ljubavi, vezanu za davno ostavljenu, ali u srcu stalno prisutnu domovinu.

Svoju je prvu zbirku pjesama pod nazivom „Crveni biseri“ – Malkica Dugeč izdala još 1960. godine u Požegi. - U svojem je plodnom pjesničkom radu objavila deset zbirki poezije: *Zemlja moja-nebo moje, Kriška dobrote, Sve dalje od sebe, S Hrvatskom u sebi, Kroz pukotinu neba, Žudnja za smijehom, Zipka, O kamenu poj, Izabrane pjesme* i već citiranu prvu zbirku *Crveni biseri*. - Svoju je drugu zbirku poezije: *Zemlja moja-nebo moje*, objavila u Barceloni u nakladi „Hrvatske revije“ (München-Barcelona 1984.), za koju je pogovor napisao, sada već pokojni Vinko Nikolić.

Pjesme je objavljivala (do 1991.) u hrvatskim emigrantskim časopisima i glasilima izvan domovine a nakon 1991. u svojoj domovini Hrvatskoj. Ona pripada drugoj generaciji hrvatskih emigrantskih pjesnika, uz Marunu, Grubišića i Vidovića. Članica je Društva hrvatskih književnika. Objavljuje u časopisima: *Hrvatska revija, Marulić, Ognjište, Hrvatski književni list i Hrvatsko slovo*. Zastupljena je u mnogim antologijama i leksi-konima.

Na Frankfurtskom je velesajmu pjesnikinja čitala pjesme iz svoje najnovije zbirke "Izabrane pjesme", tiskane povodom pedesete godišnjice njezinog umjetničkog rada. Pjesme je odabrao i knjigu uredio Dubravko Horvatić. Tiskana je u izdanju biblioteke *Izbor*, izdavačke kuće K. Krešimir u Zagrebu 2003. godine.

„*Pjesma joj je sestra, prijatelj i rod, a jezik hrvatski cesta kojom domovini hodi, u njezinu je stihu riječ pečat, dah, govor, šutnja i uzdah, trzaj, buna, mir, slap i zov, Hrvat u tuđini s Hrvatskom u sebi*“ – piše Biserka Lukan u „Slobodnoj Dalmaciji“ od 18.12.2003.

Doista se, pjesnikinja s Neckara, kako je ovdje Hrvati nazivaju, manje bavi pisanjem pjesama s temama iz života migranata na Neckaru u pokrajini Württemberg, iako je u njenom stvaranju i ta tema prisutna. Njena je poezija u prvom redu razmišljanje, vezano uz stari kraj, koji joj je vječita inspiracija. To je krik osobe, koja je duboko svjesna svojih čežnji, svoje realnosti. Ona pripada generaciji, koja svoj identitet veže uz domovinu, koju je davno napustila. Ona ostaje u svojem jeziku i sjećanju na vrijeme obilježeno teškoća- ma i stradanjima s jedne, ali i snošljivom svakidašnjicom s druge strane. Njena je real-nost obogaćena susretima u domovini – koji je vesele – ali u njejoj poeziji ne donose neku vidljivu promjenu.

Bilo bi vrlo poželjno, da bude više prijevoda njenih pjesama na njemački jezik, posebice radi velike estetske vrijednosti stihova. Kroz svoju nam je poeziju Malkica Dugeč bliska i razumljiva, kao i mnogi pjesnici iseljene Hrvatske, a podsjetit će nas ponovo na već u naše vrijeme, možda ne tako često ponavljane stihove Tina Ujevića i A.G. Matoša. Pjesnikinja se bavi i pisanjem haiku-poezije. To je kratka lirska forma tradicionalne poezije započete u Japanu i Kini, a koja se u dvadesetom stoljeću proširila Evropom. Karakteristika poezije je trostih od 19 slogova, a podloga je Zen-budizam.

IZMEĐU SUNCA I MENE

Tri sanje okrnjene.

Tri boje.

Tri svjetla.

Tri muka.

I jedna

davno,

davno željena luka.

Između zvijezda i mora
brodica nasukana.

Hridine prijete

i bodu

u srce. Dušu.

Zjene.

Nečije oči krvare

čežnjama ispijene.

Između zvijezda i mora,

između svjetla i tame,

nečije ruke se sklapaju

za Hrvatsku i za me.

Zašto nema mira

u maslini-grani?

Zašto bura cvili

kroz javu i snove?

O, zašto me, zašto

uvijek isto more

istom strijelom rani.

I ista me zemlja

uvijek istim glasom

zaklinje i zove ?

(iz zbirke pjesama *Kriška*

Dobrote, CONSILIUM,

Zagreb 1994.)

Čitajući stihove ove nadarene pjesnikinje, dođoše mi u sjećanje riječi pokojnog Vinka Nikolića, napisane u pogovoru njene zbirke pjesama "Zemlja moja-nebo moje": „Uzalud je prepričavati sadržaje njezinih pjesama, jer to znači razbijati njezine forme, poremetiti sklad, utišati žar osjećaja i osjeniti sjaj njezinih riječi.“

Zaželimo našoj pjesnikinji još puno uspjeha.

Anka Krstić-Legović

PRIDITE BLIŽE

*Vi, što slobodu živite
možda još i ne znate, da su sve moje pjesme tuđe.
Za tuđim stolom, u tuđem gradu, pod tuđim nebom
Življene i ispjevane, zabilježene u trenu,
kada je ponestajalo daha od straha i čuđenja,
što se ipak živi.*

*Vi, bliski po ljudskosti,
zaista ne možete znati kako su teški koraci nepoznati,
koliko duševnog napora stoji običan pogled,
kroz prozor četvrtoga kata.
I kako sporo, nedokučivo sporo, teku sati
u sobama na kraju svijeta,
u odajama ovozemnim, prepunim običnih stvari
s kojima se druguje, njeomoćom priča... i stari.
I moje pjesme su toj sobi otrgnute, otete samoći
da bi zaživjele snova – ispod tuđeg krova.
I nije jednostavno neko sjećanje davno
s Drave, iz Vukovara ili s Trga Bana.
Pretočiti u radost, u zbilju,
u tugu tuđega stana.
Niti se pjesma može zapisati čista, na bjelinu lista,
što mrije pri dodiru ruke. I rasprši se. Strune.
Vi, što moje ime po vidicima čežnji slutite,
ne čudite se, ako vas moja pjesma prokune,
ako se zaleti među kestenove, vojnike,
među već umorne žene...
Ne sudite daljine po tragovima krvi,
s jedne čaše razbijene!
Primaknite se bliže, da se upoznamo, popričamo,
da trajemo skupa, da makar nepozvani
ulazimo kroz vrata znana u šarolikost žića
i da nam riječ hrvatska ne bude zagonetkom,
što daljine još daljima čini, što ponore dubi...
Vi možda još ne znate, kako se očajnički ljubi
i kako se spreman biva da se satre, ukrade, skrije,
da se posljednja nada posljednjim metkom ubije.
Vi, što ćete me po pjesmi prepoznati,
po bliskosti daljine, po zviježđu beskraja,
po bešumnu hodu, pod modrinom mijena,
ako ne smognete oćutjeti sviješću
glazbu tuđa stiha, sa tuđega stola,
iz tuđega grada, ispod tuđa krova.
Osluhnite srcem kako zvoni, diše,
makar pjesma ova!
I pridite bliže,
da se upoznamo i da drugujemo.
Zbliženi grkoćom tuđine tuđista,
da bar stiskom ruke i pogledom
smiješak darujemo,
ako drugo ne možemo ništa.*

(Pjesma iz zbirke "S HRVATSKOM U SEBI", izdanje K. Krešimir, Zagreb 1998.)

Interview mit dem

Generalsekretär des Instituts für Auslandsbeziehungen Dr. Kurt-Jürgen Maaß

Interview von: Anka Krstić-Legović

Dr. Kurt-Jürgen Maaß ist seit 1998 Generalsekretär des ifa (Institut für Auslandsbeziehungen) in Stuttgart, einem der ältesten Kulturinstitute in Deutschland.

*Das ifa fördert die Völkerverständigung durch internationale Zusammenarbeit auf allen Gebieten der Kultur sowie der Friedensförderung. Es ist als Mittlerorganisation der deutschen Außenpolitik im Auftrag des Auswärtigen Amtes tätig. Hauptaktivitäten des ifa sind weltweite Ausstellungstourneen deutscher Kunst, Ausstellungen von Künstlern aus Transformations- und Entwicklungsländern in den ifa-Galerien in Stuttgart, Berlin und Bonn, internationale Symposien etwa zum europäisch-islamischen Kulturdialog, die Zeitschrift für **Kultur-Austausch**, die Fachbibliothek zur Auswärtigen Kulturpolitik, Kurse für Deutsch als Fremdsprache in Stuttgart, Programme im Bereich Integration und Medien zur Stärkung der zivilgesellschaftlichen Entwicklung in Mittel-, Ost- und Südosteuropa und Projekte zur Förderung interkultureller Kompetenz in Unternehmen und bei Jugendlichen. Daneben engagiert sich das ifa in vielfältigen Projekten gemeinsam mit nationalen und internationalen Partnern wie Stiftungen und internationalen Organisationen.*

GLASNIK:

Wie sieht das spezifische Kompetenzprofil des ifa aus, insbesondere bezogen auf globale und lokale interkulturelle Aufgaben? Welche Dienstleistungen werden zukünftig entwickelt und ausgebaut?

Dr. Kurt-Jürgen Maaß:

Das Institut für Auslandsbeziehungen ist die älteste Mittlerorganisation Deutschlands, bereits 1917 in Stuttgart gegründet. Sie gehört mit dem Goethe-Institut, dem Deutschen Akademischen Austauschdienst und der Humboldt-Stiftung zu den sogenannten Mittlern, die die Auswärtige Kulturpolitik des Auswärtigen Amtes durch praktische Programme umsetzen. Das ifa versteht sich als Initiator und Impulsgeber für den interkulturellen Dialog, die Völkerverständigung und den Frieden. Seine Aktivitäten umspannen vor allem den Kunstaustausch, den interkulturelle Dialog, internationale Krisenprävention sowie außenkulturpolitische Information. Das ifa arbeitet mit weltweiten Partnernetzwerken im Ausland, und ist auch im Inland mit vielfältigen Partnern im Kulturaustausch engagiert. Speziell konzipiert, realisiert und fördert das ifa als Kunstvermittler weltweit Ausstellungen zeitgenössischer Kunst und unterstützt damit die interkulturelle Diskussion und den Kunstdiskurs. Als Dialog- und Projektagentur fördert und führt das ifa den Wertediskurs und

Lernprozesse an interkulturellen Schnittstellen, besonders durch internationale Dialoge, zivile Konfliktbearbeitung und Trainings für interkulturelles Management. Mit der Zeitschrift für Kultur Austausch setzt das ifa wegweisende Impulse in der Auswärtigen Kulturpolitik. Es stellt mit seinem Internet-Portaldiensten, mit Synergiestudien zu bilateralen Kulturbeziehungen, durch seine Bibliothek und die Dokumentationsstelle eine bisher nicht dagewesene Transparenz her.

GLASNIK:

Sie sind promovierter Rechts- und Wirtschaftswissenschaftler und Experte der Auswärtigen Kulturpolitik. Ihre Erfahrungen hatten Sie schon durch Ihre Tätigkeit in der Alexander von Humboldt-Stiftung bereichert. Sie waren Redakteur der "Deutschen Universitätszeitung" und Mitherausgeber des Sammelbandes "Freund oder Fratze", ein Kompendium zur Auswärtigen Kulturpolitik Deutschlands. Ihre Themen sind Kultur-Sponsoring und Mäzenatentum, Einsatz der neuen Medien in der auswärtigen Kulturarbeit, transatlantische Beziehungen und Dialog mit dem Islam. Welche von diesen Themen werden Sie künftig am häufigsten verfolgen, insbesondere welche wären im ifa für Sie von ganz besonderem Interesse ?

Dr. Kurt-Jürgen Maaß:

Im Vordergrund unserer Arbeit stehen zwei große Themen: der Dialog mit der islamisch geprägten Welt und die europäische Kulturinnen- und Kulturaußenpolitik.

Schon lange vor dem 11. September 2001 hat das ifa damit begonnen, den Dialog und den Austausch mit islamisch geprägten Ländern zu intensivieren, vor allem durch Mediendialoge mit der arabischen Welt und durch Schwerpunktsetzungen im Kunstaustausch. Im erweiterten Europa stehen vor allem zwei Fragen im Vordergrund der Diskussionen:

Welche Rolle soll die Kultur in den Beziehungen der künftig 25 EU-Staaten untereinander spielen? 20 dieser Länder unterhalten ein eigenes System von Kulturinstituten im Ausland. Die erweiterte EU ist selbst Gastgeber von 290 Kulturinstituten aus den EU-Staaten. Wir fragen uns auch: Wie kann eine außenkulturpolitische Zusammenarbeit der EU-Staaten außerhalb der EU aussehen? Die künftige Union unterhält zurzeit 415 Kulturinstitute außerhalb der EU, davon 170 in islamisch geprägten Ländern.

Hier sind viele neue Ideen und Überlegungen notwendig, und das ifa wird sich an diesem "Denkprozess" intensiv beteiligen.

GLASNIK:

Elektronische Medien, Fernsehen und Hörfunk spielen aufgrund ihrer Breitenwirkung und ihrer hohen Akzeptanz eine wichtige Rolle in der Auswärtigen Kulturpolitik. Andererseits ist dies nicht die neue ausschließliche Ausdrucksform der künftigen Kulturarbeit auch im Kontakten mit dem Ausland. Der Mensch kann als Kulturvermittler nicht ersetzt werden. Aber die Frage bleibt, auf welchen Personenkreis wird diese Kulturarbeit konzentriert und auf welchen Wegen? Wird die Neugier auf das kulturell Andere gefördert, die Fähigkeit zur Perzeption gestärkt, die Bereitschaft zum interkulturellen Dialog mit dem Anderen, dem Fremden vergrößert werden?

Dr. Kurt-Jürgen Maaß:

Zielgruppen des internationalen Kultur-austausches sind zwangsläufig Multiplikatoren, für eine echte "Breitenarbeit" reicht das Geld gar nicht. Es ist aber wichtig, diese Gruppe sorgfältig auszuwählen. Auf der anderen Seite wird es auch immer wichtiger, Kultur aus dem Ausland nach Deutschland zu vermitteln bzw. sich offen mit den Kulturangeboten der hier lebenden ausländischen Mitbürgerinnen

und Mitbürger auseinander zu setzen. Erst aus der Offenheit gegenüber dem Fremden und dem Anderen hier bei uns in Deutschland erwächst die Glaubwürdigkeit unserer eigenen Kulturvermittlung im Ausland.

GLASNIK:

Kulturaustausch, oder besser gesagt kultureller Austausch bleibt das "Leitthema" im ifa. Außerdem ist die Debatte um dieses Thema heute relevanter denn je. Ist für Sie der "Austausch" als Begriff eine "Zweibahnstrasse" oder bedeutet der kulturelle Austausch in aller Regel "das Entliehene sollte den Bedürfnissen des Entleihenden angepasst werde" (Transkulturation statt Akkulturation)? Endet kultureller Austausch dann schließlich in zwei Ergebnissen: als eine Mischung oder - und dies ist in Zeiten der Globalisierung die wahrscheinlichere Variante - eine "Kreolisierung", indem eine neue Kultur entsteht? Ist das Resultat eine Homogenisierung oder eine Fragmentierung von Kulturen?

Dr. Kurt-Jürgen Maaß:

Das ifa unterhält ein virtuelles Haus der Kulturen Stuttgart (www.urbanum.de). In diesem Haus der Kulturen finden Veranstaltungen statt, die die Kulturbegegnung "anfassbar" macht. Die Begegnung von Menschen unterschiedlicher Kulturkreise führt zu einem Kulturwechsel, der gerade hier bei uns in Deutschland in den letzten zehn Jahren mit großer Intensität stattgefunden hat. Insbesondere die junge Generation nimmt internationale Einflüsse gern auf, es entstehen neue Sichtweisen und neue kulturelle Identitäten, und insgesamt gibt es für uns alle einen großen kulturellen Mehrwert. Ich glaube nicht, dass eine völlig neue Kultur entsteht, man kann die Komponenten aus unterschiedlichen Kulturen schon noch deutlich erkennen, aber es ist doch ein äußerst spannender Prozess, und wir unterstützen ihn aktiv.

GLASNIK:

Das ifa kümmert sich unter anderem um den Austausch mit Amerika. In November 2003 haben Sie in Washington eine Konferenz zu den Nationenbeziehungen organisiert mit dem Titel „Gemeinsame globale Verantwortung“. Hat Ihre Konferenz zu diesem Thema gezeigt, daß die deutsch-amerikanische Zusammen-arbeit eine Zukunft hat?

Dr. Kurt-Jürgen Maaß:

Absolut. An der Konferenz haben Menschen aus allen Bereichen der amerikanischen und deutschen Gesellschaft teilgenommen, die das jeweils andere Land kennen. Da merken Sie, dass Sie auf einer anderen Ebene sprechen können, wenn Kenntnisse und das Gefühl für gemeinsame Verantwortung da sind.

GLASNIK:

Das ifa soll sich im Auftrag des Auswärtigen Amtes außer um Kulturarbeit auch um Konfliktprävention kümmern. Finden Sie damit in den USA auf Verständnis?

Dr. Kurt-Jürgen Maaß:

Wir werden versuchen, unterhalb der Regierungen, vielleicht zunächst auf der Ebene der Denkfabriken in beiden Ländern eine Konferenz zu veranstalten. Der erweiterte Sicherheitsbegriff ist für den transatlantischen Dialog sehr gut, weil er uns weiterführt zu mehr gemeinsamem Vorgehen. Krisenprävention ohne Soldaten wird auch in der nationalen Sicherheitsstrategie der USA von Jahr 2002 erwähnt, dieser Teil wird aber bisher zu wenig thematisiert.

GLASNIK:

Die Läden in Amerika sind voll mit Büchern über den Kampf gegen den Terror und in Deutschland boomt in den Bestsellerlisten die Amerika-Kritik. Wie kann man den Dialog über die Realität verbessern?

Dr. Kurt-Jürgen Maaß:

Hier geht es um zwei verschiedene Dinge. Die USA holen jetzt die Auseinandersetzung über den Krieg nach. Befürworter und Gegner des Krieges legen jetzt noch einmal ausführlich ihre Gründe dar, und das Publikum setzt sich damit auseinander. Dass dabei der transatlantische Dialog gar keine Rolle spielt, ist vielleicht nicht so schlimm. Zunächst einmal sollte die notwendige Diskussion in Amerika geführt werden. Amerika ist eine lebendige Demokratie.

GLASNIK:

Das ifa gibt vierteljährlich und seit mehr als 30 Jahren die "Zeitschrift für Kultur Austausch" (ZfK) heraus, ein Forum für internationalen Kulturdialog und Kulturverständnis. Wie sehen Sie die Zukunft der Zeitschrift?

Dr. Kurt-Jürgen Maaß:

Die ZfK ist das führende deutschsprachige Fachmagazin für den internationalen Kulturdialog

und die Auswärtige Kulturpolitik. Die Zeitschrift hat sich in den letzten Jahren sehr erfreulich weiterentwickelt und das Blickfeld, über das sie berichtet, erheblich erweitert. Sie hat sich darüber hinaus auch sehr erfreulich "europäisiert" und ist insofern für einen bedeutenden Teil der Diskussion auch weiterhin Vorreiter.

GLASNIK:

Für die Leser der Jahreszeitschrift GLASNIK (AMAC = Gesellschaft ehemaliger Studenten und Wissenschaftler der Universitäten in Kroatien e.V.) wäre vom großen Interesse zu erfahren was gibt es Neues im Kreise der Deutschen Almae Matris (Alumni). Gibt es neue Impulse auf diesem Gebiet? Welche Ergebnisse hat das letztjähriger Treffen von Europäischer Alumni in Warschau gebracht?

Dr. Kurt-Jürgen Maaß:

Deutschland hat einen sehr großen Nachholbedarf in der Förderung und praktischen Verwirklichung des Alumni-Gedankens. Von Alumni-Clubs, wie amerikanische Universitäten seit Jahrzehnten haben, sind wir noch weit entfernt, aber es hat inzwischen viele Initiativen gegeben, und vor allem der Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft hat sich erfreulich und unterstützend eingemischt. Ich persönlich sehe in Alumni-Vereinen in vielen Bereichen einen "ungehobenen Schatz" und kann die AMAC nur beglückwünschen, dass sie eine solch bedeutende Vorreiterrolle hat.

GLASNIK:

In der Reihe "Dokumentation" des ifa ist eine Veröffentlichung herausgegeben worden, die die deutsch-kroatischen Kulturbeziehungen darstellt. Welche Schwerpunkte setzt sie und wie ist sie aufgeteilt?

Dr. Kurt-Jürgen Maaß:

Das ifa hat 2003 den von Sascha Fuzul verfassten Bericht "Perspektiven der Kulturpartnerschaft. Die deutsch-kroatischen Kulturbeziehungen, Bestandsaufnahme und Empfehlungen" veröffentlicht und ist für die Unterstützung der Botschaft der Republik Kroatien und des Auswärtigen Amtes sehr dankbar. Die Studie leistet eine umfassende Bestandsaufnahme zum Kulturaustausch zwischen unseren beiden Ländern in der bildenden Kunst, im Film, in der Literatur, im Theater und Tanz und in der Musik, analysiert ausführlich die Zusammenarbeit in Bildung und Wissenschaft einschließlich Sprachvermittlung und Jugend- und Schüler-austausch und stellt die bestehenden Initiativen und Programme im Dialog

und in der Kooperation in Fach- und Medienkreisen ausführlich dar. Die Ergebnisse der Studie haben mich persönlich nicht erstaunt. Der bilaterale Kulturaustausch muss ausgewogener werden, wir brauchen mehr kulturelle Angebote aus Kroatien in Deutschland. Auf die Nachhaltigkeit des Austausches muss stärker geachtet werden, es muss langfristiger gedacht werden. Um dies zu erreichen, brauchen wir mehr Dialog und Austausch zwischen kroatischen Kulturinstitutionen und deutschen Mittlerorganisationen, vielleicht über einen deutsch-kroatischen Kulturrat als Forum. Der Studentenaustausch muss verstärkt werden, es muss mehr deutsche Übersetzungen kroatische Literatur geben. Ziel Deutscher Auswärtiger Kulturpolitik in

Kroatien muss auch sein, zur Aussöhnung oder Annäherung ehemaliger Kriegsparteien beizutragen, für mich persönlich ein besonders wichtiger Punkt.

Insgesamt gibt es ein großes Potential kultureller Partnerschaft, dass unsere beiden Länder intensiver nutzen müssen. Wenn unser Bericht dazu beitragen kann, dass Bewusstsein für diese zentrale Forderung für die Zukunft zu schärfen, dann haben wir schon vieles erreicht.

Herr Dr. Maass, wir danken Ihnen herzlich für das Interview.

Poštovani kolege,

Hrvatska je znanstvena dijaspora velika ali njenog sustavnog praćenja nema. Vjerujem da se sjećate akcije Ministarstva znanosti i tehnologije koju sam potaknula 1993. g. a čiji je cilj bio pratiti hrvatsku znanstvenu dijasporu i uspostaviti što bolje kontakte preko različitih modaliteta suradnje. U to doba predložili smo Vam sudjelovanje u Recenzentskom Pool-u u koji smo uključili oko 600 naših znanstvenika u svijetu. Tako sakupljene podatke, međutim, treba obnoviti. A dosad nekontaktirane znanstvenike hrvatskog porijekla zamoliti da se i oni uključe u takvu ukupnu datoteku hrvatskih znanstvenika.

U tom smislu potičemo preko Ministarstva znanosti i tehnologije, Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Sveučilišta u Zagrebu i Matice iseljenika projekt kojim bi se formirala baza podataka o znanstvenicima hrvatskog porijekla u svijetu na suvremen, učinkovit i kvalitetan način a koja bi se kontinuirano održavala i pratila u okviru izgradnje Nacionalnog informacijskog sistema. Treba naglasiti daje ta objedinjena evidencija o hrvatskim znanstvenicima u domovini i svijetu zapravo potreba hrvatskog nacionalnog korpusa koja će biti korištena samo u znanstvene svrhe (pa nikakva zloupotreba neće biti moguća).

Za stvaranje baze podataka znanstvenika molimo Vas da prema uzorku koji ćemo Vam poslati elektronskim ili tradicionalnim putem nakon Vašeg javljanja, dostavite podatke iz Vašeg curriculumu. Naročito naglasak stavljamo na dio koji se odnosi na područje istraživanja/ekspertnosti gdje Vas molimo da sažeto u najviše 1500 znakova opišete Vašu specijalnost/ekspertnost. Uz to Vas molimo da, ukoliko želite, date svoj pristanak za sudjelovanje u Recenzentskom Pool-u.

Podaci će biti pohranjeni u bazi Nacionalne i sveučilišne knjižnice koja će ih davati na korištenje u znanstvene i edukativne svrhe.

Molimo Vas da se odazovete ovom pozivu i pomognete u slanju svojih podataka. Ujedno Vas molim da nam pošaljete adrese naših kolega znanstvenika na sveučilištima i ostalim znanstvenim institucijama kako bismo i njih kontaktirali.

I još nešto. O Kongresu hrvatskih znanstvenika iz domovine i svijeta govorimo već godinama. Nadam se da će nam njegova organizacija uspjeti 2004. g. jer će dostavljeni podaci biti siguran poticaj za našu aktivniju suradnju. O tome detaljnije nakon što dobijemo Vaš odgovor.

U očekivanju Vašeg brzog odgovora s e-mail adresom ili kontakt adresom gdje da pošaljemo spomenuti obrazac.

S poštovanjem,

*Prof. dr. Greta Pifat-Mrzljak
Institut Ruđer Bošković
e-mail: pifat@rudjer.irb.hr*

*Dr. Dubravka Skender
Nacionalna i sveučilišna knjižnica
e-mail: dskender@nsk.hr*

Neue Forschungen in Troia

Prof. Dr. Manfred Korfmann ist Archäologe, Prähistoriker, Professor für Ur- und Frühgeschichte an der Universität in Tübingen. Was seine wissenschaftliche Arbeit betrifft, wurde er u.a. besonders bekannt durch seine langjährigen Forschungen in Troia. Einen Vortrag über die Troia-Forschungen vor den Mitgliedern der Kroatisch-Archäologischen Gesellschaft und Studenten der Universitäten in Zagreb im Jahre 2000 hat unsere Gesellschaft (AMAC) gerne vermittelt und mitorganisiert. Wir sind Herrn Professor Korfmann sehr dankbar für den Beitrag "Eindrücke aus Kroatien", den er speziell unseren Lesern gewidmet hat. Im Glasnik 2001 wurde dieser Beitrag veröffentlicht.

Auch in der jetzigen Ausgabe von Glasnik berichtet er über seine Pläne, und die weiteren Entwicklungen der Troia-Ausgrabungen.

Über diesen Aspekt führte Frau Krstic-Legovic ein Gespräch mit Professor Korfmann im Oktober 2003.

Herr Professor Korfmann, wie sehen Ihre Pläne für die Zukunft aus?

Wir sind jetzt in der Phase, daß sehr viele Publikationen folgen werden. Wir haben etwa 40 wissenschaftliche Arbeiten, die das Thema Troia in den letzten 15 Jahren aus der Sicht der jeweiligen Fachdisziplinen aufgegriffen haben. In meinem Umfeld, allein hier in Tübingen, sind allein 15 Doktorarbeiten hierzu entstanden. Das bedeutet, daß wir jetzt in einer Phase sind, wo wir auswerten. Aber wir haben schon große Pläne für die Zeit danach. Wir suchen die Friedhöfe von Troia. Wir haben jetzt die Grenzen der Stadt erfaßt, sowohl in der griechischen und römischen als auch in der prähistorischen Zeit im zweiten und dritten Jahrtausend. Nun können wir außerhalb der Stadtgrenzen nach den Friedhöfen suchen. Wir werden mit Sicherheit die Landschaft noch stärker beachten, das heißt die verschiedenen Zeitstufen Neolithikum, Bronzezeit erforschen und hierdurch einen Beitrag zum Verständnis dieses historischen Ortes leisten und darüber hinaus die Menschheitsgeschichte zwischen Asien und Europa besser beleuchten. Wir werden auch der Frage nachgehen, welche Verbindung zwischen dem Mittelmeerraum, dem Schwarzmeergebiet und dem Steppengebiet dahinter auch bis hin zum Kaukasus zu der damaligen Zeit bestanden haben. Das sind Themen, die uns beschäftigen. Deshalb haben wir hier in Tübingen noch sehr viel Arbeit vor uns. Es gibt eine Troia-

Forschungsstelle - ein Troia-Forschungsarchiv. Wir sind dabei, die Universität in Canakkale bei der Einrichtung eines Studienbereichs Archäologie zu unterstützen. Canakkale liegt nur 40 km von Troia. Dort werden momentan sechs neue Stellen besetzt. Da kommt unsere beratende Fachkompetenz mit zum Tragen. Die Universitäten Tübingen und Canakkale haben ihre Zusammenarbeit auf länger angelegt und hierfür einen Partnerschaftsvertrag geschlossen.

Was nun Troia betrifft, wird auch weiterhin durch das internationale Wissenschaftlerteam ein Beitrag zum Frieden zwischen den Kulturen geleistet. Das Gebiet von Troia - als Region um den Ausgrabungsort - hat die Türkische Regierung 1996 zum Historischen Nationalpark erklärt.

Troia ist auch Weltkulturerbe der UNESCO. Dieses Qualitätssiegel - die UNESCO-Urkunde - erhielt Troia 1998. Ich glaube, das Thema Troia wird immer akut sein und unsere Forschungsergebnisse werden immer gefragt sein. Ich bin jetzt 61 Jahre alt, meine Stelle wird natürlich noch einige Jahre von mir eingenommen, aber ich denke auch in diesen Tagen schon an die mittelfristige und langfristige Zukunft Troias.

Können Sie uns noch einige Informationen über die Troia-Stiftung geben?

Wir haben eine Troia-Stiftung an der Universität Tübingen gegründet. Wir laden natürlich jeden ein, sich hier auch mit Einlagen zu beteiligen. Wir haben eine Stiftung an der Universität Canakkale in Planung. Sie dürfte in den nächsten Monaten eingerichtet werden, so daß wir hier ein partnerschaftliches Verhältnis zwischen Deutschland und der Türkei in Sachen Troia-Forschung haben werden. Es freut mich besonders, dass durch die Initiative von Herrn Hans Günther Drescher und die Zustiftung der Siemens Türk A.S. erste Zeichen gesetzt wurden, das begonnene Werk im Sinne des Mottos weiterzuführen: "Die Zukunft ist die Folge dessen, was du hinterlassen hast."

Herr Professor Korfmann, wir danken Ihnen herzlich für das Gespräch.

www.troia.stiftung@uni-tuebingen.de

PRIJAVA
za sudjelovanje na III. saboru udruga AMAC/AMCA
'SVEUČILIŠTE, ZNANOST I GLOBALIZACIJA'
u Zagrebu, od 30. lipnja do 3. srpnja 2004. godine

Ime i prezime:

Udruga koju predstavljate:

Dužnost koju obavljate u udruzi:

Institucija u kojoj ste zaposleni:

Adresa institucije:

Grad, zemlja (poštanski kod):

Telefon:

Telefaks:

E-mail:

Kućna adresa:

Ime osobe u pratnji:

Naslov eventualnog izlaganja na III. saboru:

.....

Institucija koju želite posjetiti (realizacija moguća ovisno o broju zainteresiranih):

.....

Informacija o hotelskom smještaju dostupna je na adresi www.zagreb-touristinfo.hr (Molimo rezervaciju napraviti pravovremeno zbog moguće zauzetosti hotela u tom vremenskom periodu.)

Datum prijave:

Potpis:

Popunjenu prijavu vratiti **do 15. travnja 2004.** na adresu:

Sveučilište u Zagrebu
za III. sabor udruga AMAC/AMCA
Trg m. Tita 14, 10000 ZAGREB
E-mail: mcuric@unizg.hr

Tel: +385 1 45 64 251 ili 45 64 226

Fax: +385 1 48 30 602 ili 48 30 597

World Association
of Croatian Physicians

Weltweite Vereinigung Svjetski zbor
Kroatischer Ärzte e.V. hrvatskih liječnika

WACP, Goethe University Medical School, Frankfurt a/M, Germany

15. travnja 2004.

Poštovane kolegice, kolege i prijatelji,

Tijekom 7. kongresa Svjetske udruge hrvatskih liječnika / World Association of Croatian Physicians (WACP), u Stubičkim toplicama u Hrvatskoj, od 2. do 4. svibnja 2002. godine iskazana je predanost članova prema WACP-u zbog njegove velike uloge u povezivanju hrvatskih liječnika i stomatologa diljem svijeta. Na sastanku je također izabrano i novo vodstvo udruge u inozemstvu (predsjednik Prof. Željko Bošnjak, SAD; dopredsjednik za Europu Prof. Ivan Đikić, Njemačka), koje bi trebalo voditi WACP prema budućim izazovima.

Dogovoreno je da će se WACP profilirati u svjetsku strukovnu organizaciju koja će se brinuti o stručnom povezivanju hrvatskih liječnika, stomatologa i znanstvenika prema sljedećim smjernicama:

- WACP predstavlja krovnu udruhu za sve hrvatske liječnike, stomatologe i znanstvenike u svijetu
- WACP je forum za aktivnu izmjenu stručnih informacija i podršku kolegama
- WACP se sastoji od manjih regionalnih jedinica koje će ostvarivati svoje vlastite stručne programe, a koji će biti povezani u jedinstvenu cjelinu
- WACP je i aktivno mjesto za stručne susrete te ostvarivanje kontakata i suradnje, poticanje znanstvenih i kliničkih kolaborativnih projekata među članovima te održavanje stručnih kongresa svake druge godine u Hrvatskoj
- Prof. Davor Vugrin (SAD) vodit će WACP Newsletters koji će obavještavati o svim relevantnim informacijama članova diljem svijeta, a planira se i zajednička Web stranica (koja će biti održavana od strane Prof. Ante Pađena, <http://www.alp.mcgill.ca/wacp>)

U sklopu takvih planova lijepo bismo zamolili zainteresirane kolege u Njemačkoj i Europi da se jave na dolje priloženu adresu Dr. Đikiću u svezi razmjene novih ideja te pokretanja stručnih projekata koje bi zajedno željeli ostvariti u našem radu u Europi. Za sada je planiran i stručni sastanak u Frankfurtu početkom listopada (2. ili 3. 10. 2004), gdje možemo prodiskutirati sve započete programe te predložiti buduće planove.

Svi zainteresirani članovi također su pozvani na stručni skup na temu "Medicina i znanost - veze Hrvatske i dijaspore" koji će se od 17. do 19. studenog 2004. godine održati u Osijeku u organizaciji Medicinskog fakulteta u Osijeku i WACP-a.

Radujemo se Vašim prijedlozima i savjetima za aktivnu i uspješnu suradnju.

S poštovanjem,

Prof. dr. Ivan Đikić
Goethe University Medical School
Frankfurt a/M, Germany
dikic@biochem2.uni-frankfurt.de

Prof. dr. Željko Bošnjak
The Medical College of Wisconsin
Milwaukee, Wisconsin, USA
zbosnjak@mcw.edu

President:
Dr. Željko Bošnjak, USA
Vice Presidents:
Dr. Ivan Đikić, Germany
Dr. Ante Tućak, Croatia
Secretaries:
Dr. Davor Vugrin, USA
Dr. Josip Bill, Germany
Dr. Maša Maršan, Croatia

Webmaster:
Dr. Ante Pađen, Canada
Treasurer:
Dr. Marko Ljubković, USA
Dr. Josip Bill, Germany

Address:
WACP, Medical College of Wisconsin
8701 W. Watertown Plank Rd.
Milwaukee, WI 53045, USA

WACP, Medical Faculty Goethe University
UNI-Klinik, Building 75
Theodor-Stern-Kai 7
D-60 590 Frankfurt a/M, Germany

Phone USA:
414-456-5687 (USA)
Phone Germany:
069-6301 83647
e-mail:
zbosnjak@mcw.edu
Ivan.Dikic@biochem2.de

AMAC/AMCA

Almae Matris Alumni Croaticae

Auszug aus der Satzung des Vereins AMA Croaticae - Deutschland e.V.

AMAC ist eine selbstständige, überparteiliche und überkonfessionelle Vereinigung ehemaliger Studenten und Freunde kroatischer Universitäten mit dem Ziel der Intensivierung und Pflege der Beziehungen in der Mitgliedschaft selbst, sowie mit vergleichbaren Vereinigungen und Universitäten der Republik Kroatien und der Bundesrepublik Deutschland.

AMAC verfolgt damit ausschließlich und unmittelbar gemeinnützige Zwecke im Sinne des Abschnitts „steuerbegünstigte Zwecke“ der Abgabenordnung.

AMAC sucht diese Aufgaben zu erfüllen, indem sie

- *die ehemaligen Studenten, Diplomanden und Freunde kroatischer Universitäten mit der Zielsetzung zusammenführt,*
- *dem Ansehen und dem Wohlstand dieser Universitäten und deren Fakultäten, Akademien und Instituten zu dienen,*
- *die Mitglieder zu fachlichen, wissenschaftlichen und gesellschaftlichen Treffen versammelt,*
- *fachliche, wissenschaftliche und sonstige dem Vereinszweck entsprechende Vorhaben fördert,*
- *die Beziehungen mit den Universitäten und anderen Institutionen in der Bundesrepublik Deutschland aufbaut und pflegt,*
- *den Austausch von hiesigen Lehrkräften und Studenten mit den Universitäten in Kroatien unterstützt,*
- *die kroatisch-deutschen und kroatisch-europäischen Beziehungen fördert,*
- *der Förderung der demokratischen Denkweise und der demokratischen Völkerverständigung und Zusammenarbeit dient.*

Mitgliedschaft

Mitglied kann jeder werden, der an der Verwirklichung der Vereinsziele interessiert ist.

AMAC - Deutschland e.V.
Ernst Töpfer-Str. 4
D-655"0 IDSTEIN/Ts.
Amtsgericht Frankfurt/Main, Reg. Nr. 9979
Email: ivokosak@t-online.de

26. studenog 1999. godine u prostorijama Sveu#ilišta u Zagrebu održala se ". AMAC koordinacija Sveu#ilišta u Zagrebu pod predsjedanjem rektora prof. dr. Branka Jerena. Svrha sastanka bila je upoznavanje sudionika sastanka sa ciljevima osnivanja ogranaka na onim sveu#ilišnim sastavnicama koje nemaju registrirane AMAC ogranke kao udruge gra\$ana (uskla\$eno prema Zakonu o udrugama). Po okon#anju postupka registracije pri Državnom ravnateljstvu za lokalnu i državnu upravu, ste#ena pravna osobnost je pogodnost za brojne mogu!nosti (poput na primjer prijave za državnu financijsku pomo!) i daje pravni temelj za razne mogu!e aktivnosti. Nadalje na web-stranicama www.unizg.hr se nalazi popis onih sveu#ilišnih #lanica koje su imenovale svoje koordinate, bilo da ve! posjeduju registriranu udrugu, imaju nekakvu djelatnost ili su se tek odlu#ili pokrenuti osnivanje.

AMAC/AMCA ured vodi maticu svih ogranaka AMAC-Domusa i AMAC-Mundusa. Sve potrebne informacije mogu se dobiti u uredu, radnim danom od 9-11 i 13-15 sati (GMT +01.00).

Sve Vaše prijedloge i primjedbe pošaljite na e-mail: amac@unizg.hr

Tako\$er sve prijedloge i primjedbe možete uputiti i rektorici Sveu!ilišta u Zagrebu profesorici dr. Jasni Heleni Mencer: hjmencer@unizg.hr

AMAC/AMCA stranice održava:
AMAC/AMCA ured Sveu!ilišta u Zagrebu
Trg m. Tita "4, HR-"0000 Zagreb, Hrvatska
Tel.: +385 " 4564 250; Faks: +385 " 4830 597; GSM: +385 9" 5252 326